

FART OG SPENNING: **BLI MED PÅ SYKKELBANEN**

SE DOMMEN VÅR:
**OM SYSTEM
OM-5 MARK II**

NR. 18/2025

DIGIT FOTOD

Flotte blinkskudd i mørket:

KVELD

GAMLE OBJEKTIVER
Slik får du høy
lysstyrke til lav pris

BEDRE GATEBILDER
Kom tett på uten å
forstyrre andre

PRØV DETTE
10 uvanlige som
bryter reglene

**GAVE TIL DEG I
FORDELSSONEN**
Nye motivkort – nå
over 50

Mye mer enn et magasin.
digital-foto.no/fordelssonen

Gi årets beste julegave!

En magasingave sprer glede langt inn i det nye året.

Spar opptil 59 % på magasingave.no

5
utgaver
kr 278

8
utgaver
kr 398

10
utgaver
kr 498

Bestill en personlig gave på **magasingave.no**
Eller skann QR-koden for å gå direkte til bestillingssiden.

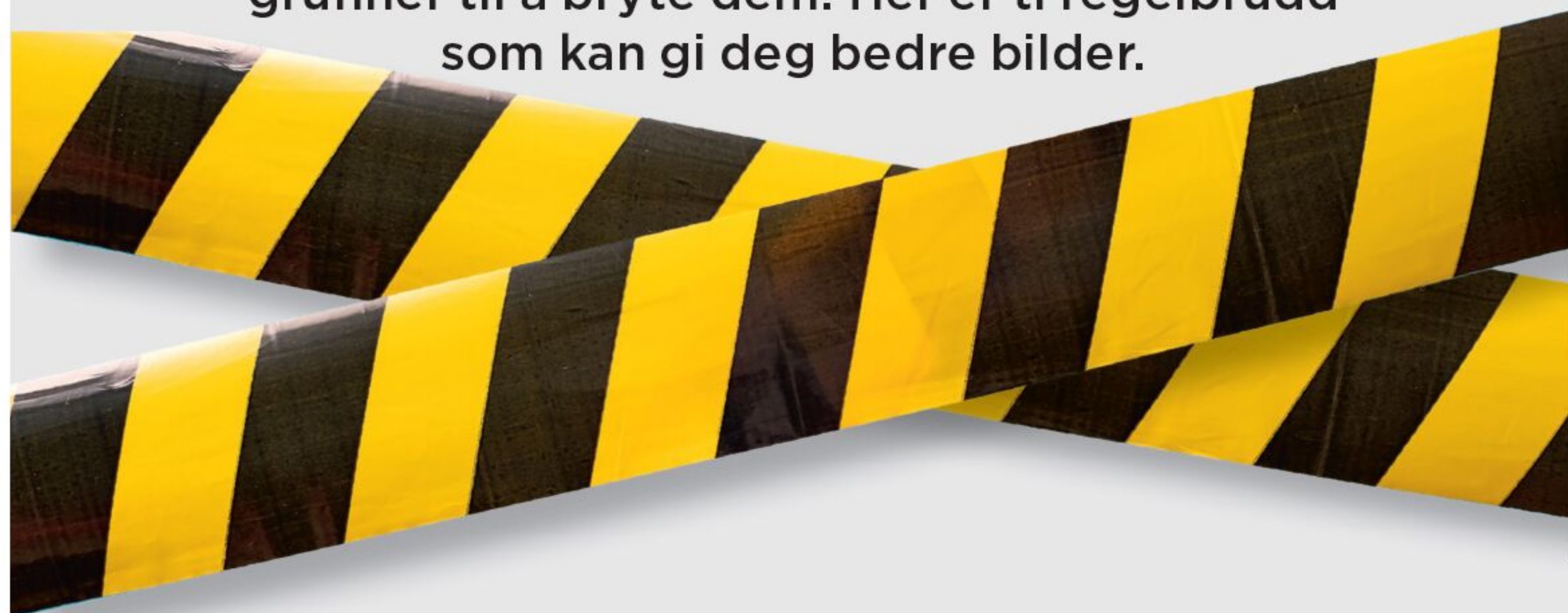
Bonnier Publications International AS, Kundeservice, postboks 1188 Sentrum, 0107 OSLO, tlf. 23 06 87 00

INNHold

Side
44

GÅ OVER GRENSEN

Det finnes mange uskrevne regler når det gjelder fotografering, men det finnes også gode grunner til å bryte dem. Her er ti regelbrudd som kan gi deg bedre bilder.

Side
32

FLOTTE GATEBILDER UTEN Å FORSTYRRE

Du finner inspirasjon til å få blinkskudd i byen uten å måtte trenge deg på.

Side
26

NYTT LIV TIL GAMLE OBJEKTIVER

Med eldre, analoge objektiver på det nye kameraet ditt kan du ta unike bilder og få rå bokeh til en lav pris. Vi forteller deg alt du må vite for å komme i gang.

Teamet bak **DIGITAL FOTO**

Det er en stor drøm å fotografere Grand Slam-tennis. Gjerne Wimbledon.

Frode M. Stie,
norsk redaktør

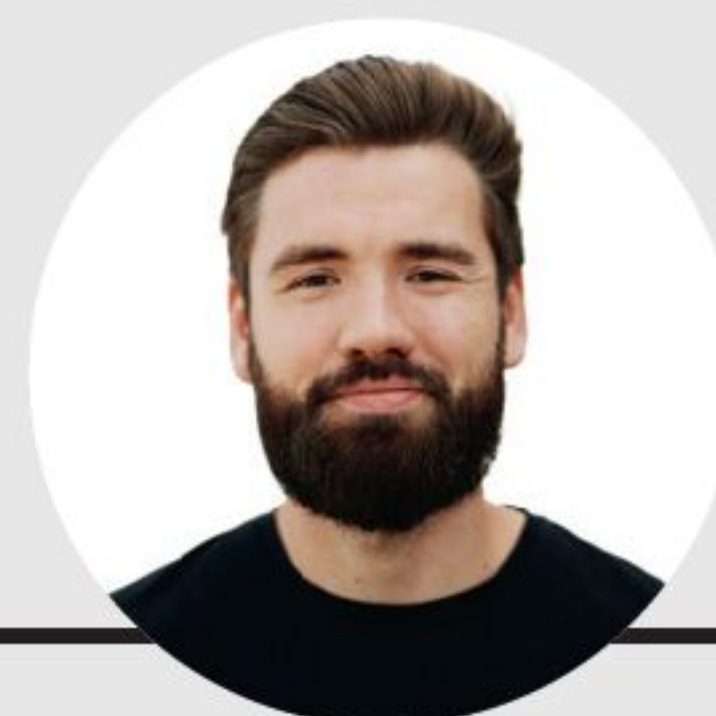
Bilracing – helst på Le Mans. Det MÅ bli noen blinkskudd fra 24 timer med biler og kamera.

Kristoffer Engbo,
teknisk redaktør

Basketball er elegant og dynamisk, så mulighetene for flotte actionbilder er gode.

Lærke Elkjær Krag Brysting,
layouter

De dramatiske øyeblikkene i boksing er fascinerende og perfekte for sterke bilder.

Nicolai Knudsen,
webredaktør

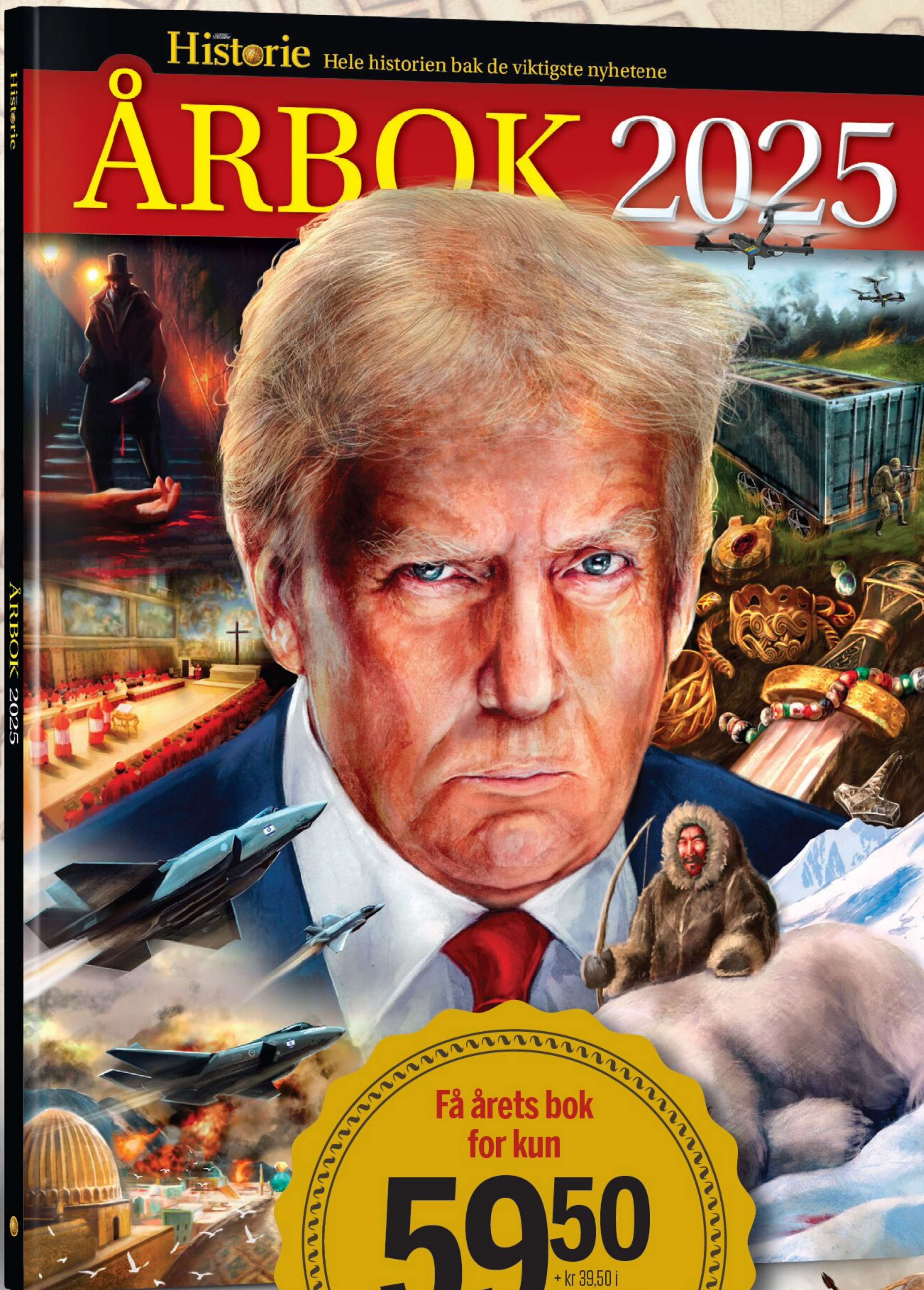

I snowboarding er mulighetene gode for å fange triks og snø som flyr gjennom luften.

Rasmus Elm Rasmussen,
journalist

HVILKEN SPORTS- GREN VIL DU HELST FANGE?

NYHET

Bli klokere på årets nyheter

I HISTORIEs nye årbok får du forhistorien til årets viktigste begivenheter. Måned for måned forteller årboken om bakgrunnen for nyhetene og setter hendelsene i perspektiv.

I boken får du

- spennende historier
- utførlige tidslinjer
- 3D-illustrasjoner
- detaljerte kart

Få årets bok for kun

59⁵⁰

+ kr 39,50 i porto og eksp.
I alt kr 99

SPAR KR 170

Les blant annet om fortidens livsfarlige pavevalg, det iranske prestestyrtes terrorgrupper, avgjørende vikingfunn og hvordan romerne designet den perfekte arenaen for kamper mellom mennesker og dyr.

Utforsk bokens store kart og flotte grafiske illustrasjoner.

Forstå de store perspektivene, og kom tett på detaljene.

Bestill på: **historienet.no/yearbook**

Bonnier Publications International AS, kundeservice,
postboks 1188 Sentrum, 0107 Oslo, tlf. 23 06 87 00, kundeservice.com

Skann og
bestill her

MOTIVSKOLEN:
KVELD

Vi forteller deg hvordan du
bruker det begrensede lyset til
å ta fantastiske bilder.

Bli med på
SYKKELBANEN

Vi ble med en profesjonell fo-
tograf på oppdrag og kom
hjem igjen med mange tips.

- 6 Lesergalleri
- 12 Nytt
- 16 Nytt på nett
- 18 Motivskolen: Kveld
- 26 Gamle objektiver på nye hus
- 32 Fantastiske gatebilder uten å forstyrre
- 40 På sykkelbanen med et av idolene våre
- 44 Regler er til for å bli brutt
- 48 Anmeldelser
 - 48 OM SYSTEM OM-5 Mark II
 - 50 Apple iPhone 17 Pro Max 256 GB
 - 51 Akaso 360 Creator Combo
- 52 Månedens prosjekt – Del 2
- 56 Redigering
 - 56 Photoshop Elements: Remove a color cast
 - 58 Lightroom Classic: Demp omgivelsene
 - 60 Photoshop: Futuristisk uskarphet
- 62 Postkasse
- 66 Neste nummer

I REDAKSJONEN:

Sjefredaktør: Klaus Nygaard
Teknisk redaktør: Kristoffer Engbo
Webredaktør: Nicolai Knudsen
Redaksjonssekretærer: Rasmus Elm Rasmussen
Layout, administrasjon
og produksjon: Sebastian Ritschel

HENVENDELSER TIL REDAKSJONEN:

redaksjonen@digital-foto.no

Redaksjonen påtar seg intet ansvar for tegninger, bilder, manuskripter m.m. som sendes inn uoppfordret. Alle priser, kvalitets- og firmabetegnelser som er nevnt i bladet er kun veiledende, og redaksjonen påtar seg intet ansvar for eventuelle feil i anvisninger etc. Anvisninger er bare til privat bruk for Digital FOTOs lesere. Stoff fra Digital FOTO kan bare siteres med tydelig kildeangivelse. Artikler og illustrasjoner er beskyttet av loven om opphavsrett, og ervervsmessig utnyttelse er ikke tillatt uten skriftlig avtale. Utlån og utleie av Digital FOTO i ervervsmessig øyemed – selve bladet eller deler av det – er forbudt.

Digital FOTO produseres av Bonnier Publications A/S for Bonnier Publications International AS.

Behandling av personopplysninger

Personopplysninger som angis ved oppretting av abonnement, behandles i henhold til retningslinjene for personvern, som du kan lese på www.bonnierpublications.com/personvernpolitikk

Digital Foto utgis av:

© Bonnier Publications International AS,
Postboks 543 1411 Kolbotn Norge

ISSN: 1504-274X

Trykk: Poligråfijas grupa Mūkusala Ltd.

ANNONSESALG:

Priser og materiellfrister se Bonnier Media AS:
Vidar Hovind
Medierådgiver: Salgsfabrikken AS
Tlf: + 47 913 33 035
vidar@salgsfabrikken.no

KUNDESERVICE

Kundeservice kan kontaktes på følgende måter:

- www.kundeservice.com
- dette er kun for abonnenter
- Tlf. 23 06 87 00,

mandag til fredag kl. 08.00–18.00.
Automatisk henvendelse for abonnenter døgnet rundt.

Hvis du er abonnent, må du huske å ha abonnementsnummeret klart ved alle henvendelser til Kundeservice. Du finner det 10-sifrede nummeret på fakturaen. Abonnementsprisen er kr 109,95 pr. utgave. Med virkning fra nr. 12/2025 øker abonnementsprisen til 114,95 kr.

Se www.kundeservice.com/abonnementsbetingelser for ytterligere informasjon om abonnementet.

LESERGALLERI

Canon EOS R5 • 15 mm • F6.3 • 1/320 sekund • ISO 640

Olympus OM-D E-M1 Mark II • 710 mm • F6.3 • 1/400 sekund • ISO 1200

Canon EOS R7 • 40 mm • F10 • 1/200 sekund • ISO 100

Nikon Z fc • 165 mm • F9.0 • 1/250 sekund • ISO 1100

SPØRSMÅL TIL FOTOGRAFENE

1. Hva har du fotografert?

2. Hvorfor fotograferte du det?

3. Hvordan gjorde du det, og var det noen utfordringer underveis?

4. Hva liker du best ved dette bildet?

5. Hvordan har du redigert?

HENRIK SØRENSEN:

1. På festivalen NorthSide i 2025 leverte bandet The Minds of 99 en fantastisk konsert. Halvveis var det et stort pyroshow.
2. Jeg fotograferer for NorthSide.
3. Jeg visste nøyaktig når fyrverkeriet skulle tennes og hadde sjekket vinklene på forhånd, så jeg plasserte meg på riktig sted blant publikum i god tid.
4. Jeg liker de varme flammefargene og at man ser festivalnavnet tydelig på scenen i bakgrunnen.
5. Jeg brukte en konsert-preset jeg hadde laget i Lightroom Classic og justerte fargene for å få ilden perfekt.

LENNART HANSSON:

1. En rallybil i en krapp sving.
2. Jeg fotograferer nesten bare motorsport og ville skape litt fart i dette bildet.
3. Rally er rask sport. Du må være klar når bilen kommer. Jeg hadde satt lukkertiden til 1/80 sekund uten stabilisering. Det kan gjøre det vanskelig å ta skarpe bilder i situasjoner med høy hastighet, men det lyktes ganske bra.
4. Jeg var fornøyd selv om været ikke var ideelt. Jeg fangget bilens bevegelse, og det var det viktigste.
5. I Lightroom foretok jeg raske justeringer av eksponering, farger og kontrast.

MARIO PRØTER:

1. En lappugle i skogen en sommerkveld.
2. Ugly er favorittfuglen min.
3. Jeg hadde lett etter en lappugle i to år. De er ganske sky, men til slutt lyktes jeg. Den var bare tre meter unna, så jeg kom veldig nær med telen min.
4. Uglen har et spesielt blikk som jeg elsker. Jeg er veldig glad for at jeg klarte å få et portrett på så nært hold.
5. Jeg fikset på eksponering og støy i Luminar Neo.

MIKAEL SKOVLIE:

1. Vi satt ute på terrassen vår i Oslo, da jeg så denne edderkoppen som hadde fanget byttet sitt.
2. Jeg tenkte at dette kunne bli et flott makrobilde.
3. Det blåste en del, så jeg måtte ta flere bilder før jeg fikk tatt et jeg var fornøyd med.
4. Det jeg liker best, er detaljene og det faktum at bildet ble så skarpt, selv om det blåste ganske mye.
5. Jeg beskar bildet og la på et filter i Lightroom. Jeg hadde kjøpt filteret fra en fotograf på nettet.

TOBIAS FROLOV:

1. En danseforestilling i Malmø i Sverige.
2. Forestillingen hadde en sterk visuell stil. Alle hadde på svarte dresser og røde hansker, bortsett fra én danser som hadde på rød kjole.
3. Det er utfordrende å fotografere dans. Du må kjenne musikken og koreografien nesten så godt at du føler at du kan forutsi hva som kommer til å skje..
4. Jeg liker virkelig hvordan dobbelteksposeringen knyttes sammen av fargepaletten i klærne til danserne.
5. De to bildene ble redigert separat i Lightroom og deretter kombinert i Photoshop ved hjelp av lagmasker.

HARALD JØRGENSEN:

1. Et bilde fra fjellryggen Besseggen, som ligger i Jotunheimen. Det er en fantastisk, men noe krevende fottur på omtrent ti kilometer med mange opp- og nedstigninger.
2. Jeg tok bildet fordi jeg var på fototur i fjellet.
3. Solen kom fra siden, og jeg brukte et polariseringsfilter for å unngå gjenskinns i vannet.
4. Jeg liker de vakre skyene med det nydelige lyset der oppe i fjellene.
5. Bildet ble redigert litt i Photoshop for å gjøre det litt skarpere. Fargene ble også justert litt, men polariseringsfilteret hadde gjort det meste av jobben.

ANITA AARUP LARSEN:

1. Soloppgang i august ved en flott innsjø.
2. Det var en vakker morgen. Tåken lå så nydelig over innsjøen. Jeg benyttet anledningen til å fange den idylliske roen med kameraet mitt. En perfekt måte å starte fridagen sin på.
3. Bildet er tatt håndholdt.
4. Jeg liker roen og fargene i bildet, som viser hvordan stemningen var.
5. Bildet er ikke redigert, bare beskåret svært lite.

**DU KAN
OGSÅ DELTA**
Send bildet til oss via
digital-foto.no/
blinkskudd

BEDRE BATTERILEVETID

Sammenlignet med forgjengeren får du mer tid til å filme og fly på én enkelt lading.

Flytiden er omtrent 36 minutter med det medfølgende batteriet. Du kan også kjøpe et batteri med 52 minutters flytid, men da overstiger vekten 250 gram.

ENDA STERKERE MINI

— DJI MINI 5 PRO —

Det er mulig å fly droner på under 250 gram på steder der større droner ikke er tillatt. Du trenger ikke dronelappen, men du må registrere deg. Derfor er en minidrone et opplagt valg for deg som vil ha en enkel måte å ta luftbilder på.

Selvfølgelig er det ikke mye plass til kamerakomponenter i en så lett drone. DJI har imidlertid klart å presse inn en relativt stor 1"-bildebrikke på 50 megapiksler i nye Mini 5 Pro, som har en brennvidde tilsvarende 24 mm og tar opp video i opptil 4K med 60 bilder per sekund. Den har en ny 48 mm-modus som bruker digitale midler for å ta deg nærmere motivet samtidig som bakgrunnen blir uskarp og gir et bedre inntrykk av dybde. Prisen er 9711 kroner, og den kan også kjøpes som en Fly More Combo med fjernkontroll til 14 390 kroner.

FLEKSIBEL GIMBAL

Kameraet er festet på et gimbal som kan rotere 225 grader. Dette gjør det mulig å filme store panoreringer med jevne, flytende bevegelser.

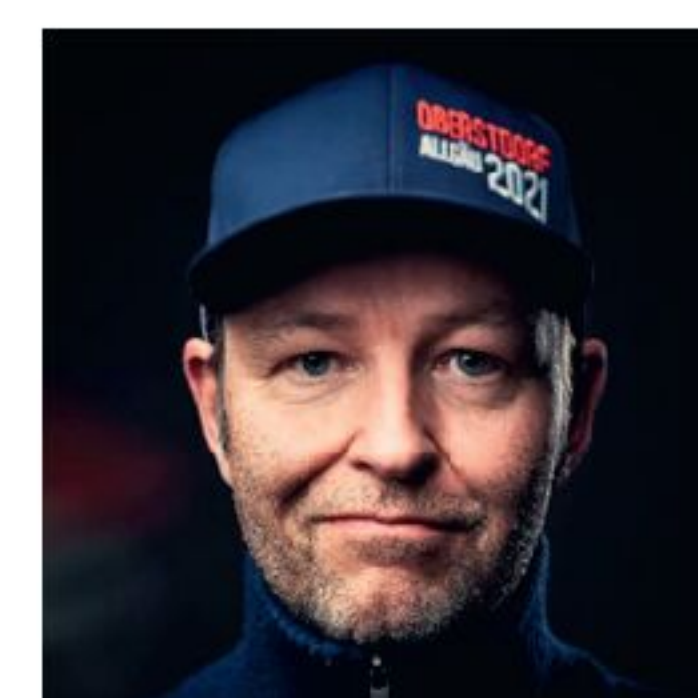
FLYR TRYGT BÅDE NATT OG DAG

En avansert LiDAR-sensor, infrarød 3D-sensor og flere andre avstandssensorer sørger for at Mini 5 Pro er beskyttet mot kollisjoner fra alle vinkler – også når du flyr i mørke omgivelser.

3 VI LIKER GODT

ASTROFOTOGRAFER

Det skjer spennende ting på himmelen for tiden. Her er tre nordiske astrofotografer som er mestere på å fange dem.

GÖRAN STRAND

Den svenske fotografen tar fantastiske bilder av nordlys, solformørkelser og stjernehimmelen over Nord-Skandinavia. Han har vunnet flere priser og gitt ut flere bøker. Se mer på [instagram.com/astrofotografen](https://www.instagram.com/astrofotografen)

J-P METSAVAINIO

Med lange eksponer og avansert redigering kommer J-P nær fjerne astrofysiske fenomener. Han har blant annet tatt et av verdens mest detaljerte bilder av Melkeveien. Se mer på [instagram.com/metsavainiojp](https://www.instagram.com/metsavainiojp)

JAKOB ARTHUR ANDERSEN

Han fanger alt mulig innen astronomi med et imponerende blikk for detaljer og estetikk. Han har vunnet internasjonale priser, og vi har intervjuet ham flere ganger i bladet. Se [instagram.com/clearskyastrofoto](https://www.instagram.com/clearskyastrofoto)

Det er sjelden vi ser nye kameraer fra andre merker enn de velkjente, men neste år vil vi bli introdusert for Esquisse Camera fra produsenten med samme navn. Det er designet for å være enkelt å transportere og artig å bruke. Det har en 20-megapiksel Four Thirds-bildebrikke og en design som minner om Leica. Vi vet ikke hva prisen eller den eksakte lanseringsdatoen blir.

En harddisk må tåle noen støt for å kunne bli med på fototur. Det gjør nye Rugged SSD4 fra Lacie. Den er omgitt av en beskyttende gummirring og tåler regn, støv og fall fra tre meters høyde. Lesekapasiteten er 4000 MB/s, og du kan ta opp video i ProRes RAW direkte fra en iPhone 17 Pro når den er koblet til med USB-C. Prisene begynner på 2090 kroner.

'The Frigatebird and the Diamond Ring' © Liron Gertsman — Bird Photographer of the Year 2025

VENTET ET ÅR PÅ VINNERBILDE

— BIRD PHOTOGRAPHER
OF THE YEAR —

Kanadiske Liron Gertsman har vunnet hovedprisen i Bird Photographer of the Year 2025 for et spektakulært bilde av en fregattfugl som silhuett mot total solformørkelse i 2024. Det tok ham et år å planlegge bildet, og det krevde en reise på over tre tusen kilometer fra Canada til den meksikanske byen Mazatlán, hvor forholdene for å fange fugler i flukt foran solformørkelsen var best. Han dro ut i båt for å komme nær fuglene, og akkurat da solstrålene brøt gjennom bak månekanten, fanget han fregattfuglen som fløy forbi. Bildet vant over 25 000 andre bidrag og innbrakte ham over 45 000 kroner.

SONY LEGGER OPP TIL NÆRVÆR

— SONY FE 100 MM F2.8
MACRO GM OSS —

Ekte makrofotografering begynner ved en forstørrelse på 1x, men Sony tar deg enda nærmere med sitt nye objektiv, som har en nærgrense på 26 cm og en brennvidde på 100 mm. Dette gir en maksimal forstørrelse på 1,4x, som er nok til å se detaljer på små insekter. Hvis du kjøper den compatible telekonverteren SEL20TC, øker forstørrelsen til 2,8x. Maksimal blenderåpning er F2.8, og du får 11 blenderlameller og en egen blenderring. Derfor eigner objektivet seg også godt til portretter, hvor du kan få en nydelig bakgrunnsuskarphet. Det nye objektivet er kompatibelt med Sony fullformat-kameraer og koster 19 990 kroner.

GODT SELSKAP

Objektivet er en del av Sonys fine G Master-serie, som kjennetegnes av høy detaljrikdom og flott bokeh.

TÅLER GANSKE MYE

Kameraet er vanntett ned til fem meters dyp og tåler støv, støt og ti kuldegrader.

STEREO I ALLE RETNINGER

Seks mikrofoner tar opp stereolyd fra alle retninger.

ENKELT BYTTE

Objektivet kan byttes ut med en rask vridning hvis det blir skadet.

SKARPERE 8K ENN RIVALENE

— GOPRO MAX2 —

GoPro har mer eller mindre skapt markedet for actionkameraer og innehar fortsatt en betydelig andel av det, men når det gjelder 360-graders kameraer, har de blitt overskygget av konkurrenter som Insta360. Med nye MAX2 gjør de et seriøst forsøk på å vinne terreng. Ifølge GoPro tilbyr MAX2 ekte 8K-opptak, som skal gi opptil 21 prosent bedre oppløsning enn konkurrentene, fordi ingen piksler går tapt når de to 180-graders kameraene overlapper bildene sine for å skape en 360-graders video. Begge kameraene kan ta opp vanlige videoer i 4K, og det er også mulig å ta 360-graders stillbilder med 29 megapiksler. MAX2 har en større berøringsskjerm enn forgjengeren sin og et nytt batteri som kan levere opptil 66 minutter med 8K-video på én lading. GoPro MAX2 koster 6490 kroner.

NÅ FÅR DU STØRRE SAMLING

— Motivkort —

Nå har vi en håndfull nye motivkort klare til deg i Fordelssonen på digital-foto.no. Hvert kort inneholder inspirasjon og tips til innstillinger for et bestemt motiv. De nye kortene blir en del av den store samlingen på over 50 motiver, som du allerede har tilgang til i Fordelssonen. Du kan lagre kortene på datamaskinen, nettbrettet eller mobilen, slik at du alltid har dem med deg og er klar når du kommer over et av de flotte motivene.

KOM ENKELT I GANG

Som abonnent har du fri tilgang til artikler, videoer, programvare, e-bøker og mye annet i Fordelssonen på digital-foto.no. For å få tilgang til innholdet trenger du en profil med brukernavn og passord til nettstedet vårt. Hvis du ikke allerede har en profil, kan du enkelt opprette en.

Skann denne koden eller gå til digital-foto.no/opprett. Ha abonnementsnummeret ditt klart. Du finner abonnementsnummeret ditt i e-postbekreftelsen eller på fakturaen for magasinet ditt.

DU FÅR OGSÅ DETTE I FORDELSSONEN

OVER
50
VIDEOER

i Kameraskolen, hvor vi
går gjennom knapper og
funksjoner på kameraet og
viser hvordan du bruker dem.

12
TEMAPAKKER

til emner som blåtimen, fuglefo-
tofotoografering og fotofiltre. De in-
deholder blant annet video, artikler
og annet til de ulike temaene.

Visste du, at...
du finner grund-
leggende video-
kurs om Photo-
shop, Lightroom
og Photoshop Ele-
ments, hvor vi på
norsk forteller
hvordan du bruker
programmene?

15496416546164 |

Skriv inn abonnementsnummer og postnummer, og
klikk på **Neste: Valider opplysninger**. Følg stegene
for å opprette et passord og annet.

Fremover kan du logge inn på digital-foto.no ved å klikke
på **Login** øverst i høyre hjørne på nettstedet vårt. På mo-
biltelefoner trykker du bare på personikonet.

Nå har du full tilgang til alt det låste inn-
holdet vi har samlet under punktet **For-
delssonen** på digital-foto.no.

KVELD

Av Rasmus Elm
Rasmussen

De mørke timene utfordrer kamerateknikken din, men belønner deg med stemningsfulle motiver hvor du kan bruke det svake lyset på en veldig effektiv måte. Her viser vi deg hvordan du tar kontroll over eksponeringen og får mest mulig ut av kveldstimene – blant annet ved å bruke uskarpe bakgrunner, lange lukkertider og en gratis app.

HVA?

Her handler det om bilder tatt etter mørkets frembrudd. Når sollyset forsvinner, kommer lyset fra hus, biler og annet til syne og skaper forutsetninger for helt spesielle motiver som du ikke får på høylys dag.

HVOR?

Overalt hvor det finnes lyskilder som skaper en spennende kontrast til mørket. Byer og tettsteder i alle størrelser egner seg godt til dette formålet, men en ensom gård langt ute på landet med lys i vinduet, biler på veien eller et funklende fyrårn ved havet kan også være gode motiver for kveldsbilder.

NÅR?

Helt fra når solen forsvinner bak horisonten og det atmosfæriske blå lyset dukker opp, og i prinsippet frem til soloppgang. Det interessante lyset fra hus, trafikk og byens kafeer og butikker avtar imidlertid vanligvis fra rundt midnatt.

HVEM?

Alle som elsker kveldsstemningen og har lyst til å utfordre kamerateknikken sin med motiver som krever andre metoder enn ved fotografering i dagslys. Teknikkene vi lærer deg her, egner seg ikke bare til én motivtype, men er universelle og kan brukes som verktøy til mange typer kveldsbilder, fra portretter til landskap og mye annet.

HVORFOR?

Du blir en bedre fotograf av å fotografere om kvelden, fordi du lærer å bruke kameraet ditt når lysforholdene er utfordrende. Du lærer deg å balansere blenderåpning, lukkertid og ISO-verdi for å få skarpe bilder med minimalt med støy, og når du har mestret disse teknikkene, vil du kunne hente frem helt spesielle motiver i det dempede lyset.

INNSTILLINGER

Demp skjermens
lysstyrke når du ser
på bildene dine.
I mørket kan de
virke lysere, noe
som kan lure deg til
å underekspone.

**GRUNN-
LEGGENDE**

Se side 22

**NESTE
STEG**

Se side 23

AVANSERT

Se side 23

PROGRAM	Blenderprioritet	Blenderprioritet	Manuelt (Bulb)
LUKKERTID	Auto	Auto	8 – 20 sekunder
BLENDER	F2.8 – F4.0	F1.2 – F4.0	F11 – F22
ISO-VERDI	Auto – maks. 6400	Auto – maks. 6400	100

YTTERLIGERE INNSTILLINGER

OBJEKTIV-TYPE	 Vidvinkel	 Vidvinkel - tele	 Vidvinkel - normal
BRENN-VIDDE	16 – 35 mm	35 – 150 mm	24 – 50 mm
FOKUS-METODE	Autofokus	Autofokus	Manuelt
FOKUS-OMRÅDE	Lite punkt	Lite punkt	Manuelt
MOTIV-GJENKJENNING	Nei	Nei	Nei
LYS-MÅLINGS-METODE	 Evaluerende	 Evaluerende	Ingen
MATE-METODE	 Enkelt	 Enkelt	 Bulb
ANNET	Aktiver vateret og sjekk at linjen blir grønn. Da vet du at horisonten din blir rett, også når du fotograferer håndholdt.	Bruk RAW. Det gjør det enklere å korrigere eksponeringen og forsterke fargene så bakgrunnen får mer liv.	Velg Bulb i innstillingene for lukkertid. Da eksponerer kameraet så lenge du holder utløserknappen nede.

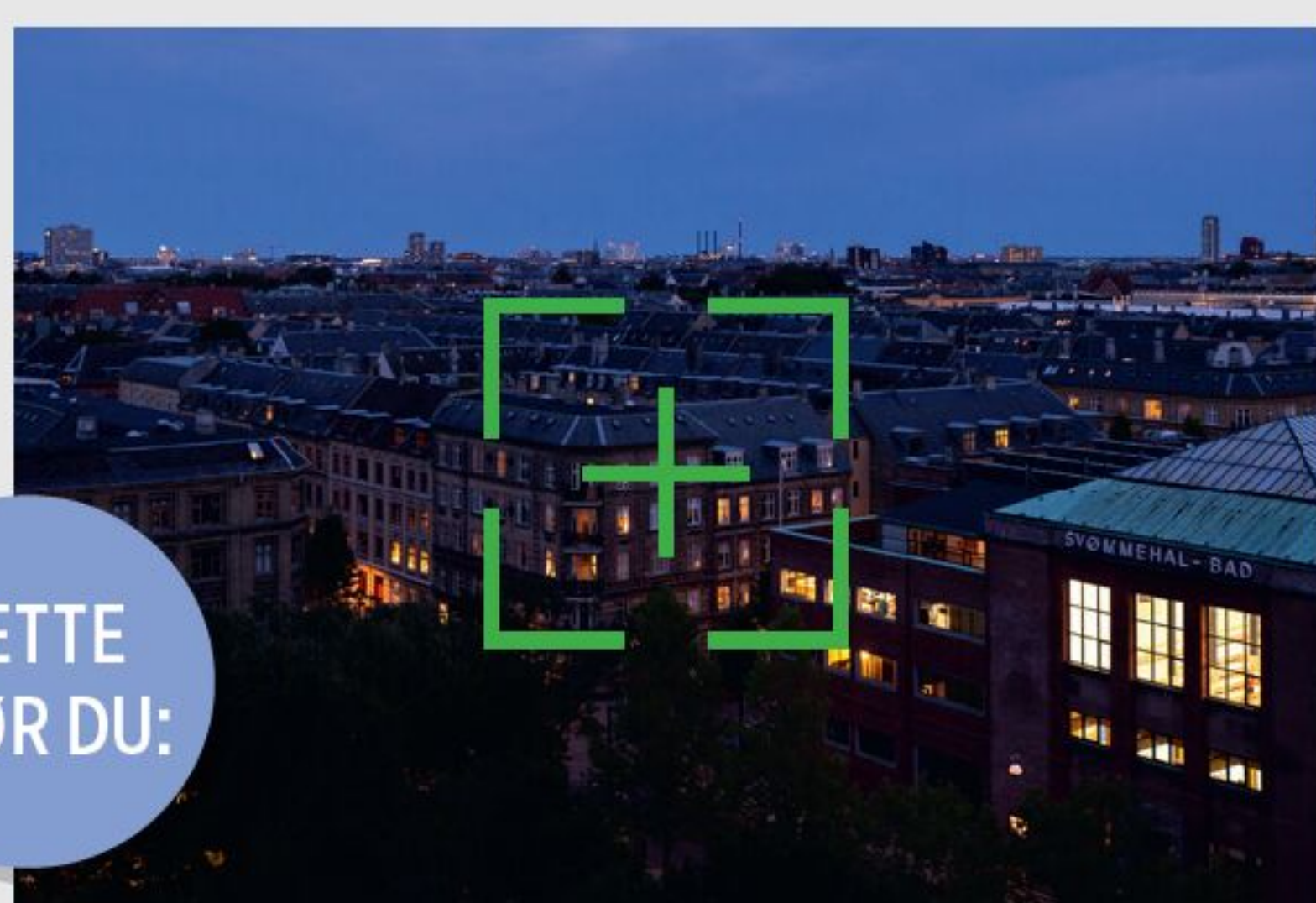

GRUNNLEGGENDE

Utsikten over en del av en by er et flott kveldsmotiv. Allerede i blåtimen, kort tid etter at solen har gått ned, kommer lysene i bygninger, gatelys og annet til syne. Finn et sted der du får litt avstand. Hvis byen ligger ved en havn eller elv, kan du ofte få et godt bilde fra motsatt bredde. Alternativt kan en bakketopp eller en høy bygning gi en flott utsikt. Den store avstanden til motivet gjør at du kan fotografere med relativt stor blenderåpning, for eksempel F2.8, uten betydelig uskarphet. Du kan derfor bruke en lukkertid på rundt 1/100 sekund ved ISO 400 og trenger ikke nødvendigvis å bruke stativ.

Med F4.0, ISO 400 og en lukkertid på 1/15 sekund fikk vi et skarpt, håndholdt bilde av utsikten i blåtimen.

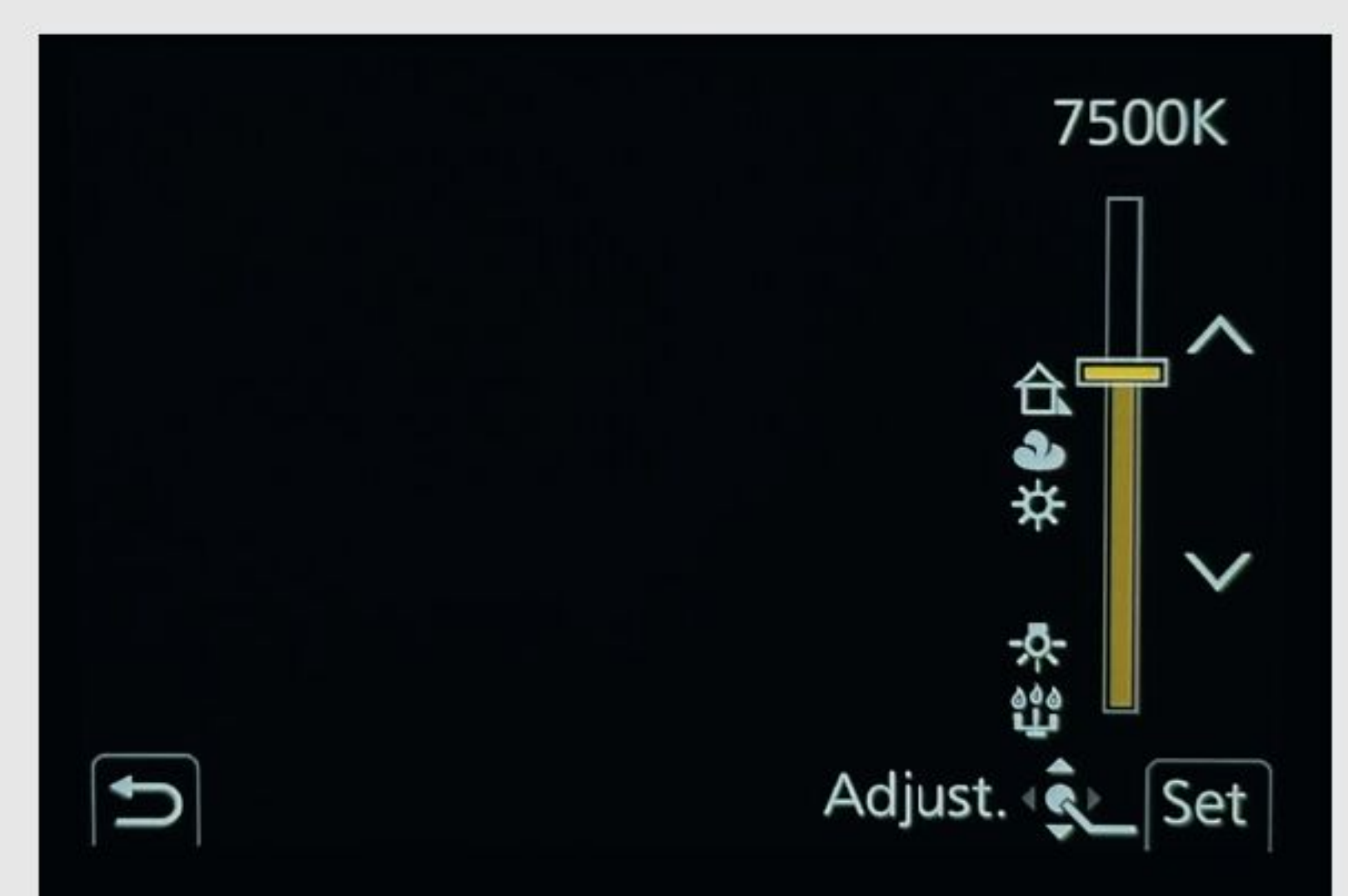

DETTE GJØR DU:

Den beste måten å få god skarphet i hele bildet på er å sette fokuspunktet ditt på en bygning som ligger midt i bildet og er relativt nær deg.

Aktiver stabilisering når du fotograferer håndholdt og bruker lukkertider på over 1/50 sekund. Dette gjør du med en glidebryter på objektivet eller i kameramenyen.

Den automatiske hvitbalansen blir ofte lurt, slik at bildet blir veldig blått. Angi den manuelt til 7500 K, eller velg innstillingen Skygge for mer naturlige farger.

NESTE STEG

Lys fra gatelys, butikker og trafikk blir en flott bakgrunn når det gjøres uskarpt bak et skarpt motiv, for eksempel en person eller et skilt. Kort avstand til hovedmotivet og stor avstand til bakgrunnen gir sterk uskarphet. Velg største blender, fokuser på motivet og ta bildet.

Vi gikk veldig nær skiltet for å få bakgrunnen så uskarpt som mulig.

DETTE GJØR DU:

i.Dynamic	AUTO
i.Resolution	400
	800
Red-Eye Removal	1600
ISO Auto Upper Limit (Ph	3200
	6400
Long Shtr NR	12800

For å få korte nok lukkertider til håndholdte bilder kan du la ISO-verdien kompensere for det svake lyset, slik at eksponeringen blir god. Velg Auto ISO, da finner kameraet riktig verdi selv, men sett en øvre grense på 6400 for å unngå for mye bildestøy.

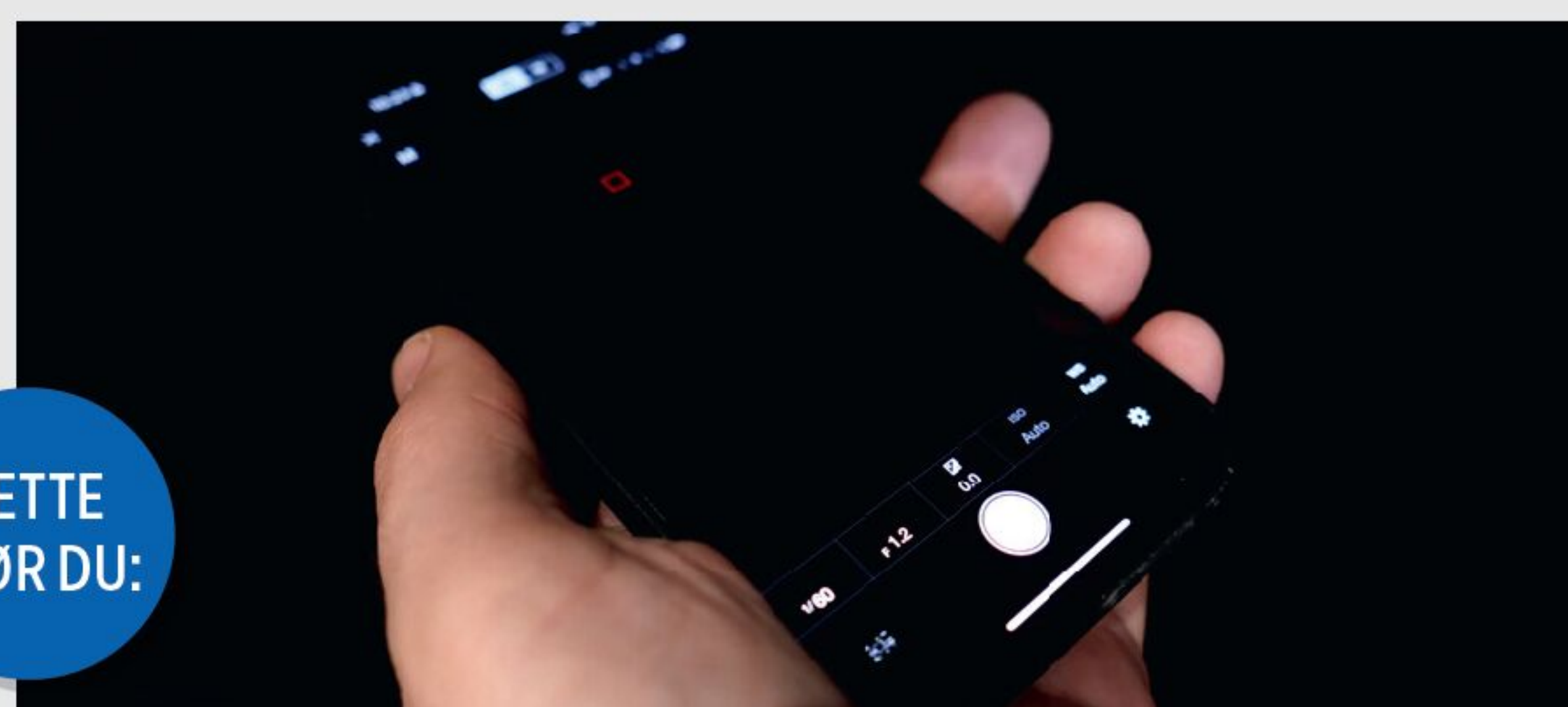
AVANSERT

Med lukkertider på flere sekunder blir billys blir til vakre lysstriper. Stå ved en vei hvor du kan fange opp biler et godt stykke unna, bruk et stativ og velg Bulb slik at du kan velge lukkertid manuelt. Ta bilder når biler passerer i hver retning. Da får du røde og hvite lysstriper.

Vi holdt nede utløseren mens en buss kjørte forbi. Lyset fra det store kjøretøyet ga oss et ekstra lag med lysspor oppå sporene fra vanlige biler.

DETTE GJØR DU:

Den lille ristingen fra når du trykker på utløseren, kan gjøre bildet uskarpt, så bruk en fjernutløser. Ofte kan du bruke mobilen ved å laste ned produsentens gratisapp som er kompatibel med kameraet ditt. Da trenger du ingen kablet utløser.

DERFOR FUNGERER BILDET

FULL SKARPHET:

Motivet er skarpt fra foran til bak fordi fokuset er satt til hyperfokalavstanden. For et 24 mm-objektiv ved F8.0 vil dette være omtrent 2,5 meter.

STJERNESTRÅLER: Lyset skinner med stråler, som de fra en stjerne. Denne flotte effekten får du ved å bruke en liten blenderåpning, vanligvis F16 eller mindre.

MYKT VANN: Den lange lukkertiden gjør at krusningene i vannet blir glattet ut, slik at det ser mykt og rolig ut.

LEDENDEN LINJE: De store lenkene danner en linje som trekker leserens blikk inn i motivet. Dette er et effektivt kompositorisk trekk.

NÅ ER DET DIN TUR

STEG

1

KONTORBYGNING FRA FLERE VINKLER

Finn en flott kontorbygning med lys i vinduene etter solnedgang. Fotografer den på nært hold, i helfigur og fra uvanlige vinkler. Prøv en stor blender for myk bokeh og en liten for full skarphet. Det er en god måte å bli trygg på de grunnleggende kamerateknikkene for kveldsfotografering.

STEG

2

HAVNEFRONT PÅ AVSTAND

Fra motsatt side av en havn eller innsjø kan du ofte komme litt bort fra byen og fotograferer bygningene som en flott skyline under kveldshimmelen. I blåtimen kan du fotograferer håndholdt, men ta med et stativ hvis du også vil kunne fotograferer når mørket har senket seg.

STEG

3

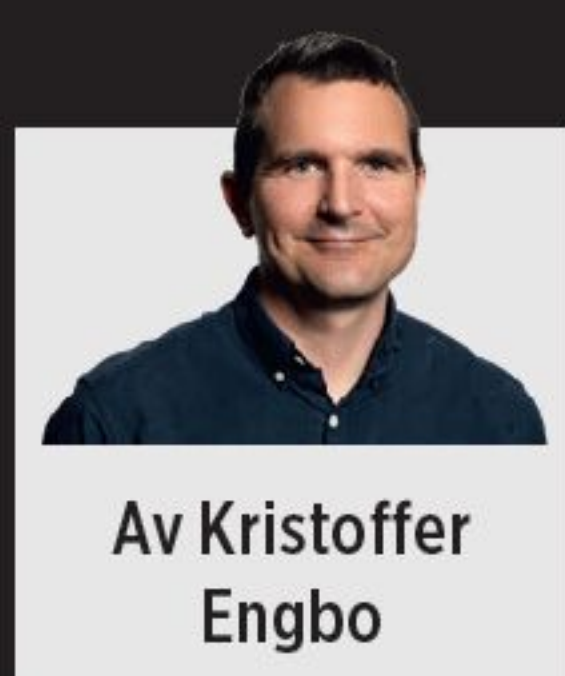
KVELDSBILDE I TRAFIKKEN

En veistrekning på landsbygda eller i byen kan være en fantastisk lekeplass om kvelden. Ta med et stativ og en fjernutløser, øk lukkertiden og fang vakre lysstriper. En bro over en vei eller jernbanelinje er også flotte steder, og hvis du har en drone, kan du fange lysstriper fra luften.

GAMLE OBJEKTIVER PÅ NYE HUS

Med analoge objektiver på ditt digitale speilløse systemkamera kan du spare penger og ta unike bilder. Kameraet ditt kan også gjøre objektivene bedre enn de var. Vi har brukt gamle objektiver i omtrent ett år, og her er våre erfaringer, slik at du kan komme i gang selv.

Av Kristoffer Engbo

Det er dyrt å kjøpe nye, lyssterke objektiver til et speilløst systemkamera, men det finnes en rimelig snarvei til høy lysstyrke.

Du kan bruke gamle analoge objektiver på et speilløst systemkamera. Hvis du ikke har objektiver fra de analoge dager selv, kan du enkelt og rimelig skaffe deg noen.

Hvis du kjøpte et speilreflekskamera på 1970-tallet, fulgte det ofte med et objektiv med fast brennvidde og høy lysstyrke. Vanligvis 50 mm F1.7. Derfor finnes det mange av denne objektivtypen på brukmarkedet. Hvis du følger litt med, kan du få tak i objektiver til svært gode priser. Vi fant et 50 mm F1.4 til bare 250 kroner. Du kan også få andre brennvidder til en god pris.

Du trenger en adapter som passer både til objektivet og kameraet for å feste objektivet til et speilløst systemkamera. Disse koster rundt 300 kroner.

I tillegg til å sørge for at objektivet og kamerahuset passer sammen, skaper adapteren også riktig avstand mellom objektivet og bildebrikken. Hvert kamerasystem har en spesifikk avstand fra fatningen til bildebrikken eller filmen, og objektivet er tilpasset denne avstanden slik at blant annet fokuset blir riktig.

De gamle objektivene gir deg sterk bakgrunnsuskarphet og et unikt uttrykk, men sjelden samme detaljnivå som du får med nye objektiver.

Dette objektivet er over 40 år gammelt, men kan enkelt brukes på et moderne speilløst systemkamera.

DETTE TRENGER DU

GAMLE OBJEKTIVER

Du kan bruke omtrent alle gamle speilrefleksobjektiver. Hvis du ikke har noen selv, kan du kjøpe dem rimelig i brukbutikker, hos enkelte kamerabutikker og på nettbaserte bruktmarkedet. Hvis du vil ha flere enn ett objektiv, anbefaler vi at du velger modeller med samme fatning. Da trenger du bare én adapter.

ADAPTER

Du trenger en adapter mellom kamerahuset og objektivet. Adapteren må ha en fatning som passer til kamerahuset i den ene enden og en fatning som passer til objektivet i den andre. Denne adapteren er for kamerahus med Fujifilms X-fatning og objektiver med Minoltas MD (SR)-fatning. Du finner adaptorene for en lang rekke kombinasjoner i nettbutikker.

KAMERAHUS

Objektiver må plasseres på en bestemt avstand fra bildebrikken for å fokusere riktig. Adapteren sørger for at avstanden blir perfekt. På digitale speilreflekskameraer er avstanden vanligvis for lang, siden kamerafatningen er lenger unna bildebrikken enn på speilløse kameraer på grunn av speilet. Det blir imidlertid ingen plassproblemer med speilløse systemkameraer.

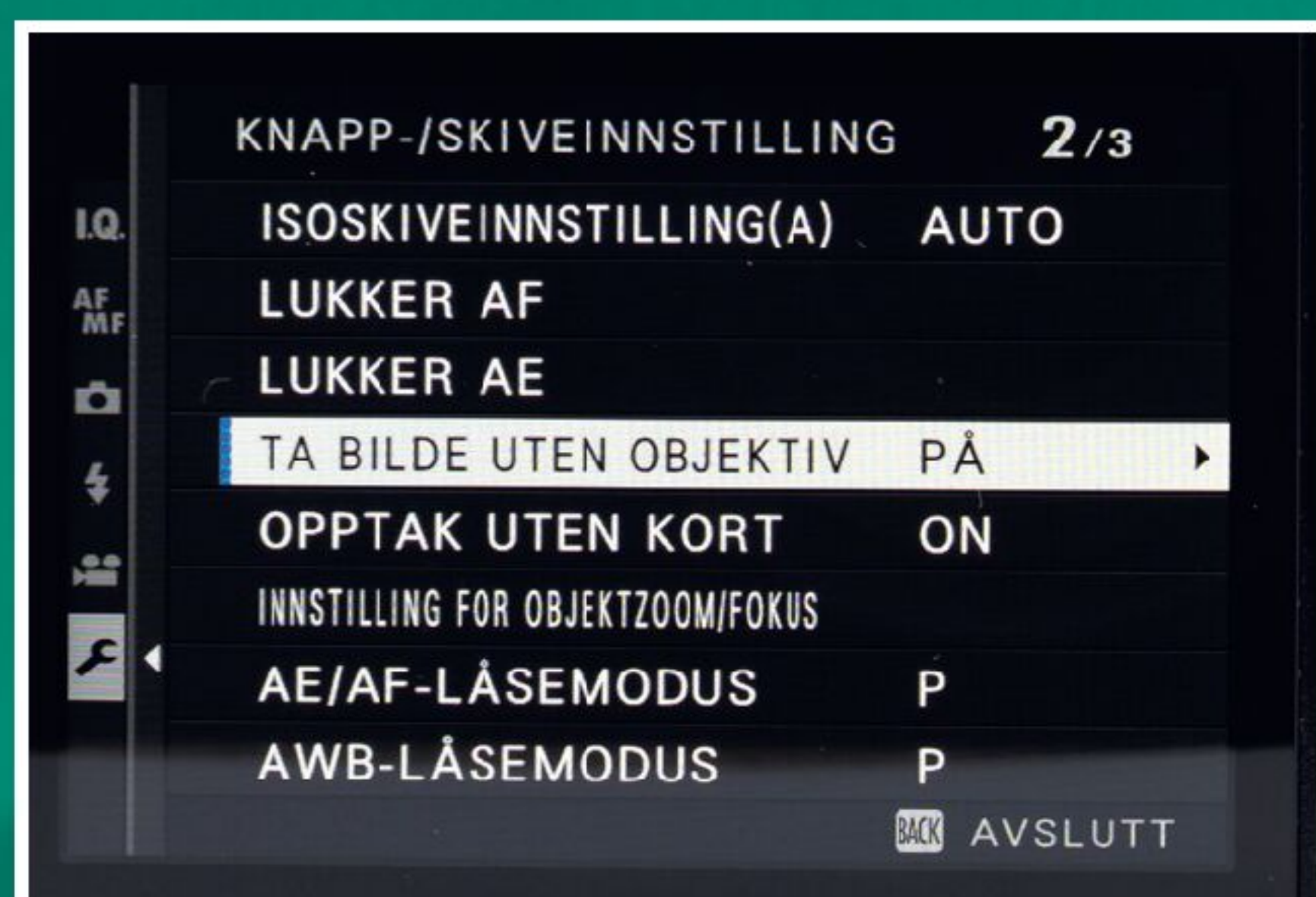

SLIK STILLER DU INN KAMERAET

Det er noen grunnleggende innstillinger du må justere på kameraet før du begynner å ta bilder. Vanligvis trenger du bare å gjøre dette én gang. De til-

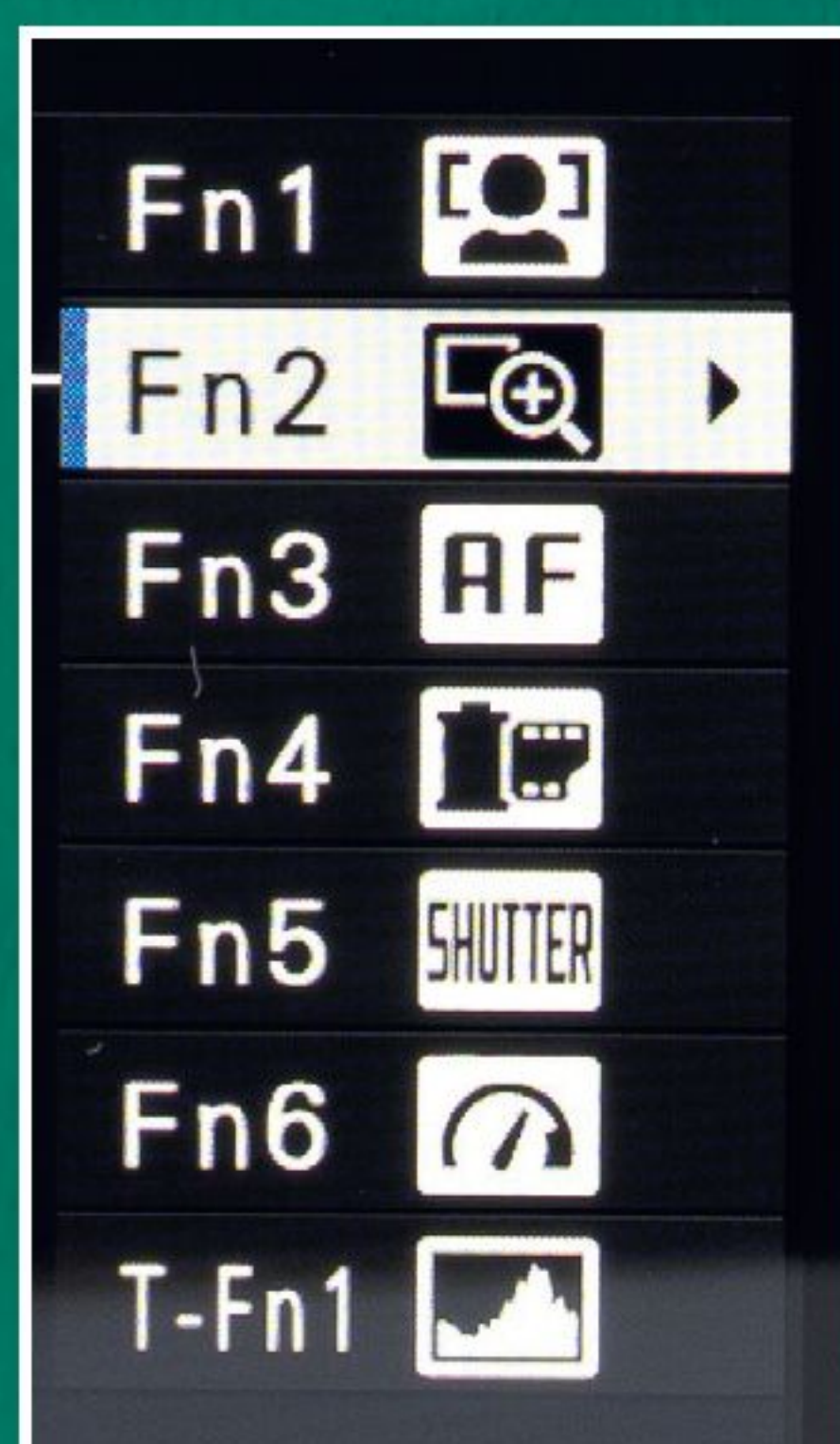
gjengelige alternativene og hva du må justere, varierer litt fra kamera til kamera. Her går vi gjennom de vanligste innstillingene.

De aller fleste kameraer har egne innstillinger i menyen som er spesielt beregnet på bruk med gamle objektiver.

UTLØS UTEN OBJEKTIV

Det er ingen elektronisk forbindelse mellom det gamle objektivet og kameraet, så kameraet registrerer at det ikke har noe objektiv. På merker som Canon, Fujifilm og Sony, må du derfor tillate kameraet å ta bilder uten objektiv. Dette gjør du vanligvis i innstillingsmenyen, hvor det kan hete **Release shutter w/o lens**, **Utløser uten obj** eller **TA BILDE UTEN OBJEKTIV**.

LAG EN ZOOMKNAPP

For å fokusere mer presist med manuelle objektiver kan du forstørre en del av motivet i søkeren eller på skjermen. Vi anbefaler å programmere en av kameraknappene til å forstørre. Da kan du zoome inn på motivet på et øyeblikk. Vanligvis må du gå til innstillings- eller oppsettmenyen, hvor du finner alternativet for egendefinerte knapper. Velg en knapp og sett den til å fungere som zoom eller fokusforstørrelse.

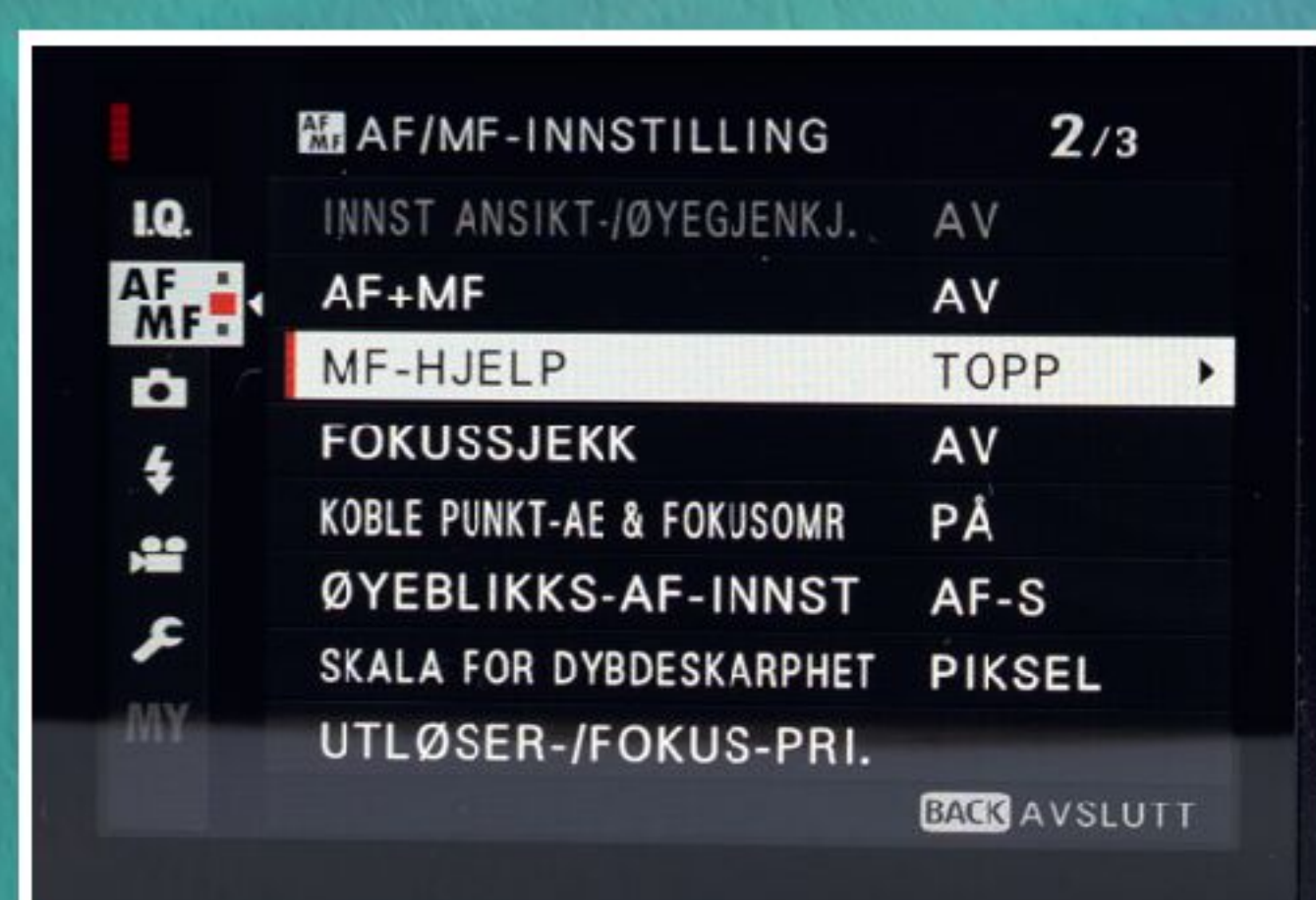
ANGI OBJEKTIV OG BRENNVIDDE

På mange kameraer kan du angi objektivbrennvidden og, i noen tilfeller, objektivnavnet. Da kan kameraet legge inn informasjonen i exif-dataene for bildene. Kameraet kan også bruke brennviddeinformasjonen til å justere lukkertiden og bildestabiliseringen til brennvidden, slik at du får enda bedre bilder. Menyvalget kan for eksempel hete **Ikke-CPU-objektivdata** eller **OBJEKTIVADAPTER INNST.**

SLÅ PÅ FOCUS PEAKING

Du må fokusere manuelt med de gamle objektivene, men kameraet kan hjelpe deg og gjøre det enklere å fokusere. Vi anbefaler fokuspeaking-funksjonen, som markerer områder i fokus med en farge i søkeren eller på skjermen. Vanligvis finner du innstillingen i fokusmenyen, hvor den kan hete **Fremhevningssvisn.**, **MF-peaking settings** eller **MF-HJELP**.

SLIK SETTER DU DET PÅ

Det er omtrent like enkelt å feste gamle objektiver som å feste nye som passer til kamerahuset uten adapter. Du må imidlertid være oppmerksom på noen ting mens du gjør det.

Først fester du objektivet til adapteren. På siden av adapteren som vender mot objektivet, er det en rød prikk. Denne prikken må være på linje med prikken på objektivet når du fester det.

Nå setter du adapteren med objektivet på kamerahuset. På adapteren er det også en prikk på enden som vender mot kameraet. Denne må samsvare med prikken på kamerafatningen.

Når du skal skille delene igjen, fjerner du adapteren med objektivet fra kameraet. Adapteren har en knapp for å løsne objektivet, akkurat som kameraet. Hold den nede og fjern objektivet fra adapteren.

SLIK FOTOGRAFERER DU

Det er ingen elektronisk forbindelse mellom kameraet og objektivet, og fokuseringen gjøres manuelt, så du må du fotografere litt annerledes enn du er vant til.

FOKUS-METODE

På noen kameraer må du velge manuelt fokus på en knapp eller i menyen. Ellers vil ikke manuelle fokushjelpemidler, som fokuspeaking, fungere.

Vi anbefaler at du velger Auto ISO som et utgangspunkt.

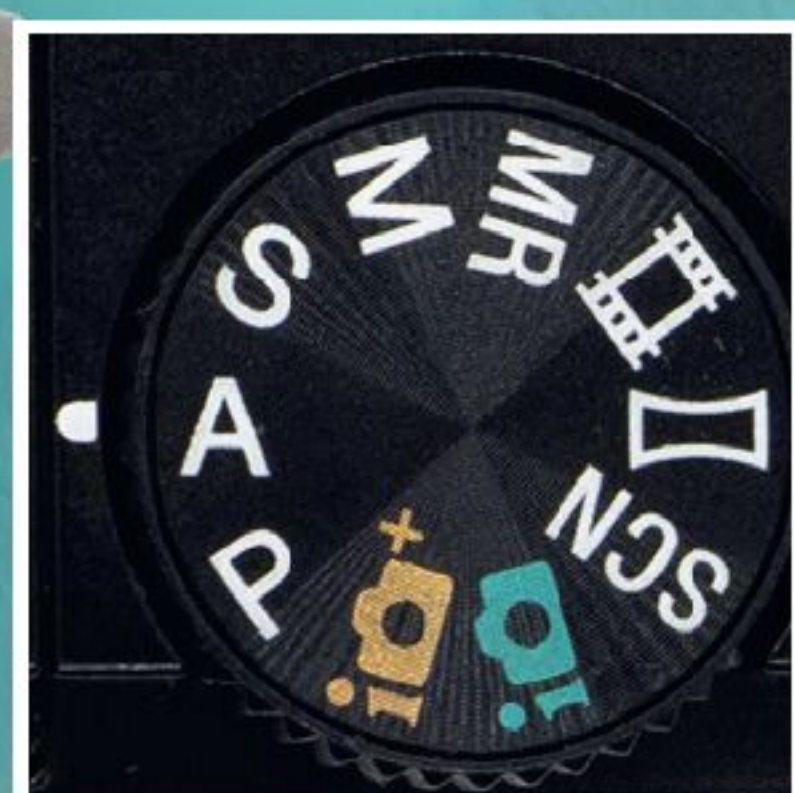
BLENDER

Du kan ikke justere blenderåpningen i kameraet. Det må du gjøre på blenderringen på objektivet. For noen objektiver, blant annet Minolta og Sony A, som ikke har blenderring, kan du bruke blenderringen på adapteren.

FOKUS

Du fokuserer ved å vri på fokusringen på objektivet. Fokuspeaking viser skarpe områder med en farge på skjermen og i søkeren. Hvis du har programmert en knapp til å zoome, trykker du på den for å se en del av motivet og sjekke om det er skarpt. Du kan flytte utsnittet med styrespaken eller navigasjonsknappene.

PROGRAM

Kameraet kan ikke velge blender, men tilpasse lukkertid og ISO-verdi til lysforholdene hvis du velger blenderprioritet, A eller Av, på programhjulet. På vårt Fujifilm-kamera velger du blenderprioritet ved å stille lukkertidhjulet til A. Du kan også fotografere helmanuelt.

SLIK BLIR RESULTATET

Her har vi fotografert det samme motivet med et vanlig settobjektiv med zoom, som vanligvis følger med nye kameraer, og et gammelt analogt objektiv med fast brennvidde og høy lysstyrke.

MED NYTT OBJEKTIV

Her har vi brukt et vanlig settobjektiv, hvor største blenderåpning på 50 mm er F4.0. Derfor er ikke bakgrunnsuskarpheten så sterk.

MED GAMMELT OBJEKTIV

Det gamle objektivet har fast brennvidde på 50 mm og maksimal blenderåpning på F1.4. Skarpheten ved fokuspunktet er ikke så god som med settobjektivet, men vi har fått mye flottare bakgrunnsuskarphet.

Videoserie

I videoserien Kameraskolen går vi gjennom alle viktige knapper og funksjoner på kameraer fra de største merkene. Du ser blant annet hvordan du velger program, bruker fokuspeaking og hvordan blenderen påvirker bildene. Som abonnent har du kostnadsfri tilgang. Se serien på digital-foto.no/kameraskolen.

FANTASTISKE GATEBILDER UTEN Å FORSTYRRE

*Skjult av skyg-
gene kom dette
bildet av en foto-
graf i Hongkongs
gater i boks helt
ubemerket.*

Å ta bilder av fremmede i urbane omgivelser trenger ikke å være ukomfortabelt for deg eller motivene dine. Her får du seks eksempler på hvordan du kan ta flotte bilder på gaten uten å tiltrekke deg uønsket oppmerksomhet.

Av Rasmus Elm Rasmussen mfl.

Hvis du fortsatt ikke har prøvd deg på gatefotografering, forstå vi deg godt. Å stille seg ute i offentlig rom og helt åpenlyst fotografere fremmede mennesker er grenseoverskridende, og det kan være vanskelig å vurdere konkret hva du skal ta bilder av.

Derfor har vi funnet frem til seks klassiske motiver som lar deg teste det, men som ikke tvinger ut på altfor dypt vann. Alle har til felles at de gir deg interessante bilder, og at de kan gjøres mer og mer utfordrende i takt med at du blir tryggere på sjangeren. Vi lover at det blir enklere allerede etter første gang du har trykket på utløserknappen – og når du klarer å fange brøkdelen av et sekund der ansiktsuttrykk, omgivelser, farger og lys faller på plass, får du et fantastisk sug i magen.

Det er ikke alle som liker å bli fotografert, og derfor er det viktig at du tenker over hvem du retter kameraet ditt mot. Hold deg for eksempel unna å fotogra-

fere noen som ser ut som om de holder på med noe skummelt eller småkriminelt, eller hvis de ser aggressive ut. I tillegg er det noen som ikke er i stand til å si fra selv, og derfor bør du alltid spørre deg selv om du ville hatt lyst til å bli for-eviget hvis du var i samme situasjon som dem. Vær for eksempel hensynsfull hvis du vil fotografere alkoholikere, hjemløse og tiggere.

Be om tillatelse med blikkontakt

Tidligere på året tok vi bilder på et marked i Berlin. Til vår overraskelse ble vi konfrontert av en kvinne ved en av bodene fordi vi ikke hadde spurt om tillatelse til å ta bilder. Toleransen kan variere sterkt, så sjekk alltid hvordan andre reagerer på kameraet ditt. Hvis du er usikker på om du kan ta et bilde av noen, får du blikkontakt, løfter kameraet litt og smiler. Får du et nikk tilbake, kan du trygt fotografere.

I mange tilfeller vil imidlertid bildene bli mer naturlige hvis motivene dine ikke er klar over at de blir fotografert. Derfor er

det lurt å tenke over hvordan du tiltrekker deg minst mulig oppmerksomhet, og her har vi samlet en rekke ulike triks du kan benytte deg av.

Hvis du skulle bli oppdaget, er det smart å ha definert en setning på forhånd og ha et svar klart hvis noen spør deg om hva du egentlig holder på med. Du kan for eksempel si til dem at du er hobbyfotograf og øver deg på å fotografere livet på gaten. Sannsynligvis vil de færreste konfrontere deg, men dersom det likevel skulle skje, kan du forklare intensjonene dine med selvsikker stemme.

Mange av bildene du ser i denne artikkelen, er tatt i utenlandske storbyer, men du trenger på ingen måte å reise bort for å ta lignende bilder selv. Gatefotografering handler om å fange hverdagens mange finurlige og overraskende øyeblikk, og den viktigste komponenten du trenger, er bare andre mennesker. Derfor kan du også godt prøve deg på disse motivene i et boligstrøk, nede på havnen, i en park eller kanskje på et kjøpesenter. 📷

✕ BLI HELT KLAR FOR GATEBILDER

DETTE KAN DU GJØRE...

Hvis det er personer i bildene dine, er det viktigste å vurdere om de er gjenkjennelige. Hvis de ikke er gjenkjennelige, kan du fritt bruke bildene. Hvis de er gjenkjennelige, gjelder GDPR-reglene. Du kan lese om reglene på digital-foto.no/18-2025.

SKAFF DEG EN NØYTRAL REIM

En rask metode for å bli mer usynlig er å bytte ut den originale kamera-reimen din, der kameramerket står klart og tydelig, med en noe mer anonym reimtype.

SNU KAMERAET INNOVER

Når du går på gaten, henger du kameraet omvendt på skulderen og retter objektivet inn mot deg selv. Det gjør det mindre synlig for andre.

ELIMINER ALLE LYDER

En del speilløse systemkameraer har elektronisk lukker, så du kan fotografere helt lydløst. Mange kameraer kan også stilles inn til ikke å pipe når du fokuserer på noe.

PERSONLIG SFÆRE 1,2 M

I de fleste situasjoner vil det personlige rom vil også virke nært, hvis du ikke kjenner personen.

INTIMSFÆRE 0,45 M

Når du kommer nærmere en person enn 45 cm, vil du gå inn i de flestes intimsfære.

SOSIAL SFÆRE 3,6 M

I store menneskemengder, for eksempel under konserter, kan du godt ta bilder av folk her.

OFFENTLIG SFÆRE 7,6 M

I den offentlige sfæren kan du tillate deg det meste, uten at det blir oppfattet som påtrengende.

× VENT PÅ DET MAGISKE ØYEBLIKKET

SLIK FUNGERER DET I stedet for å vandre rundt i byen på måfå med kameraet ditt over skulderen, kan du i stedet finne en interessant bakgrunn og la forbipasserende komme til deg. På denne måten vil det ikke føles så sterkt som om du invaderer andres personlige rom – faktisk vil de fleste tro at de har ødelagt bildet ditt ved å gå, løpe eller sykle inn i det.

SLIK GJØR DU DET Ofte vil du få et mest mulig gjennomført uttrykk hvis du fotograferer bakgrunnen rett på og den forbipasserende i profil. Still deg eventuelt på motsatt side av veien, slik at du får med mer av bakgrunnen i bildet ditt. Se etter en person som enten står i kontrast til bakgrunnen eller glir helt inn i den.

DETTE BILDET ble tatt i den portugisiske byen Portimao. Kameraet var rettet mot det vakre veggmaleriet da en syklist passerte. Det var innstilt på kontinuerlig fotografering, og utløserknappen ble holdt nede hele tiden mens syklisten passerte. Etterpå ble det beste bildet valgt, der syklisten var innrammet av en sirkel i veggmaleriet.

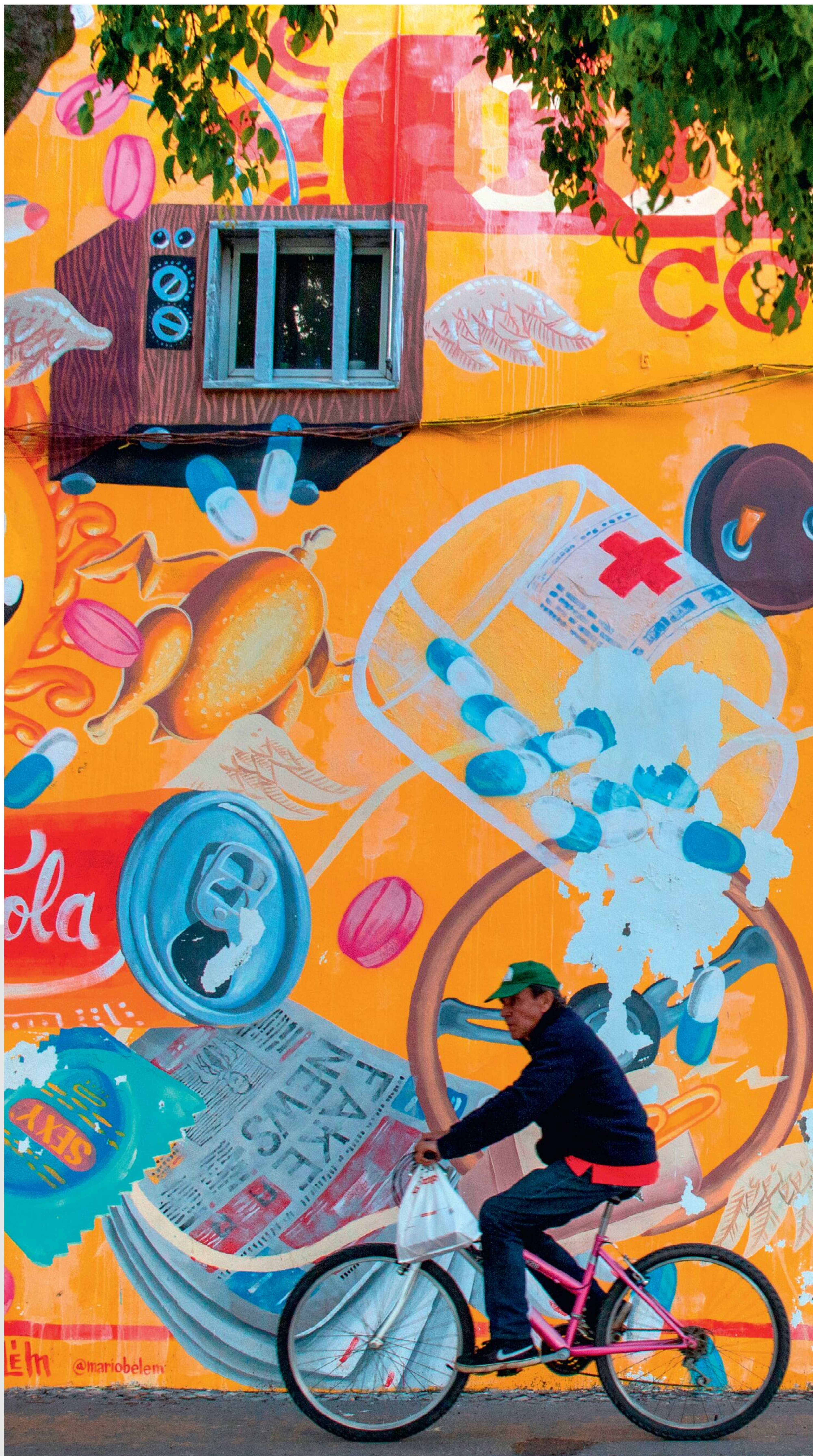
NYTTIGE OM... BILDESERIER

Velg serieopptak, for da er du sikker på å få tatt et bilde når den passerende står helt perfekt i forhold til bakgrunnen.

1. Du finner som regel innstillingen bak ikonet med en bunke med bilder.

2. Sett hastigheten til rundt fem bilder per sekund, som ofte kalles Mid.

3. Det er viktig at minnekortet ditt har en høy skrivehastighet på minst 170 MB/s.

RENT PSYKOLOGISK

Når du har fått øye på motivet ditt, ser du ikke rett på vedkommende. Se i stedet på bakgrunnen, og fortsett å holde kameraet opp mot øyet ditt og se konsentrert ut etter at de har passert deg.

Vi komponerte bildet slik at linjen der veggen møter det grå fortauet, er vinkelrett. Dette skaper ro i motivet.

SE OGSÅ ETTER:

- Storslått arkitektur
- Pene eller humoristiske utstillingsvinduer
- Store reklamer på bygningsfasader

✕ BESKJÆR DEG TIL **BLINKSKUDDET**

SLIK FUNGERER DET Hvis du står på en avstand på omtrent 7,5 meter eller mer enn som så, kan du fotografere mennesker uten å krenke privatlivets fred. Men med mindre du bruker et objektiv med relativt lang brennvidde, vil du ofte ende opp med et motiv som er bredere og lenger unna personen enn det du ville ha. For å komme nærmere kan du beskjære bildet i etterkant i et redigeringsprogram.

SLIK GJØR DU DET Finn et fint sted og lat som om du er opptatt med å fotografere omgivelsene. Når noen nærmer seg deg, snur du diskret kameraet mot dem og tar et bilde. Hvis du bruker et zoomobjektiv, for eksempel et klassisk 24-70 mm, zoomer du inn til objektivets maksimale brennvidde for å komme nærmere.

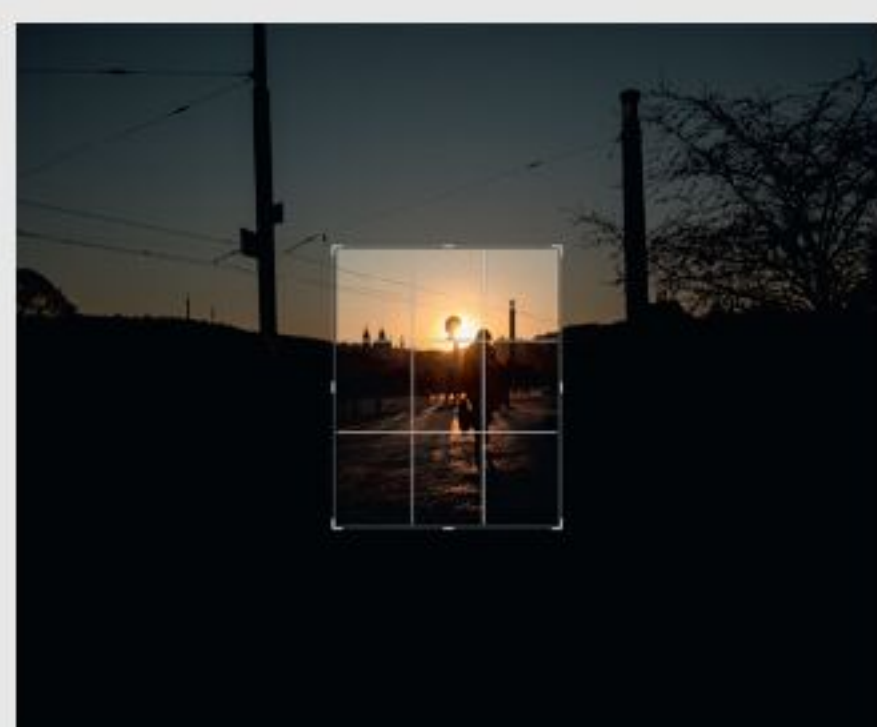
DETTE BILDET ble tatt i Praha ved en av de mange vakre broene i byen. Vi rettet kameraet vårt mot de praktfulle bygningene på den andre siden av vannet, der solen gikk ned. De fleste gikk bort fra oss, men en kvinne snudde seg og gikk faktisk rett mot oss. Vi tok et bilde fra en komfortabel avstand og beskåret det etterpå for å komme oss enda nærmere henne.

NYTTIGE OM... **BESKJÆRING**

Du kan holde deg utenfor andres privatsfære ved å fotografere på avstand og beskjære etterpå.

1. Beskjær så det er igjen minst 12 megapiksler igjen til utskrift eller tre megapiksler til bruk på nettet.
2. Beskjær etter tredjedelsregelen så det viktigste elementet i bildet er der vertikale og horisontale linjer møtes.
3. Du kan gjenopprette noen av de tapte pikslene med oppskalering, for eksempel Super Resolution i Lightroom Classic.

Solen sto imot oss. Vi eksponerte i henhold til dette. Da ble personen en vakker silhuett i solnedgangen.

SE OGSÅ ETTER:

- Kjærestepar på en romantisk gåtur
- En hundelufter med flere hunder i bånd
- Personer som bedriver sport eller danser på gaten

RENT PSYKOLOGISK

Når du har tatt bildet, retter du kameraet i en ny retning og tar et bilde til. Det vil se ut som om du bare er en turist på avveie som ukritisk fotograferer alt rundt deg.

✕ LA VINDUET SKJERME DEG

SLIK FUNGERER DET Hvis du er stresset for å få konfrontasjoner med fremmede personer du fotograferer, kan det fungere å ta bilder av dem gjennom vinduer. Glasset mellom deg selv og motivet vil både kunne gi deg mer sikkerhet og bildene et drømmeaktig uttrykk. Hvis du sitter på en togstasjon eller inne i en togkupé, har du også fordelen av at lyden fra lukkeren i kameraet ditt vil drukne i bråket fra toget.

SLIK GJØR DU DET Ta buss eller tog og se etter interessante speilinger i vinduene på offentlig transport, eller ta en tur gjennom bygatene og se om du finner noen kafévinduer vendt ut mot gaten hvor det sitter noen du kan fotograferere. Risikoen for å bli sett er lavere hvis vinduet er uklart av regn eller dugg.

DETTE BILDET ble tatt gjennom vinduet på en kafé. Det regnet, og samtidig var det mye kondens på den andre siden av vinduet. Dette skapte en spennende uskarp effekt over motivet vårt, og i tillegg gjorde det at de to personene som satt ved vinduet, ikke la merke til at bildet ble tatt.

RENT PSYKOLOGISK

Det er enklest å holde seg ubemerket når det er mer enn én person i vinduet. Ofte er de opptatt med å snakke og legger ikke merke til at du står der og tar bilder.

SE OGSÅ ETTER:

- Bussholdeplasser med glassvegger
- Kaféer med store glasspartier
- Vanndammer

✕ FORSVINN I MENGDEN

SLIK FUNGERER DET Markedsplasser vrirler av mennesker, og det blir snakket, handlet og utvekslet varer. Dette gjør at du kan bevege deg stort sett ubemerket rundt med kameraet ditt, og du vil til og med få livlige bilder med mange farger og pene detaljer, uansett om det er blomster, fersk fisk eller antikviteter det blir handlet med.

SLIK GJØR DU DET Velg boden med den mest interessante selgeren eller de mest interessante varene, og så holder du deg rundt boden til det oppstår en spennende situasjon. Dette kan for eksempel være en kunde som henvender seg, eller selgeren som gjør noe i boden sin. Pass på at du ikke står i veien for kundene.

DETTE BILDET ble tatt ved en matbod i den sørkoreanske storbyen Seoul. Den livlige kommunikasjonen mellom selgere og kunder gjorde at jeg måtte ta et bilde. Alle var så opptatt med å handle at ingen la merke til at det ble tatt et bilde fra hjørnet på boden. Det ble tatt fra en vinkel hvor vi kan se både utvalget og den svært temperamentsfulle selgeren i den bugnende matboden.

Ved å fotografere med et vidvinkelobjektiv klarte vi å få med både maten, kundene og bodselgerne i bildet.

NYTTIGE OM... INNSTILLINGER

Gode gatescener oppstår på et øyeblikk. Med følgende innstillinger er du alltid klar til å ta bilder.

1. Velg blenderprioritet, og sett blenderen til F8.0
2. Velg Auto ISO med maksimum 6400.

3. Bruk manuelt fokus satt til hyperfokallavstanden; rundt 2,5 meter ved 24 mm og rundt 10,5 meter ved 50 mm. Da slipper du å vente på at autofokus skal fokusere.

RENT PSYKOLOGISK

Begynn med å gi dem et par mynter, og pass på at de ser at du har gjort det. Ofte vil de kvittere med et stort smil eller et nikk, og som regel gir det deg underforstått lov til å fotografere dem.

SE OGSÅ ETTER:

- Gjøglerer
- Deltagere i parader eller demonstrasjoner
- Folk i prangende klær eller med knallfarget hår

RENT PSYKOLOGISK

Lat som om du fokuserer på varene i boden. Hvis du vil være på den sikre siden, kan du be om tillatelse av selgeren og eventuelt kjøpe noe, men da risikerer du også at bildet blir oppstilt.

SE OGSÅ ETTER:

- Loppemarked
- Fiskere på havnen
- Kaffevogner

✕ GI NOEN KRONER

SLIK FUNGERER DET Gatemusikanter er vant til å bli sett på og fotografert, noe som gjør dem til et de enkleste motivene innen sjangeren. Samtidig spiller de ofte på stilige instrumenter, så du får et interessant bilde nesten rett i fanget.

SLIK GJØR DU DET Dra nytte av at du kan fotografere åpent og eksperimentere med ulike vinkler. Hvis det er et skinnende instrument, kan du prøve å inkludere speilingen av tilskuerne i bildet. Hvis det er et orkester, velger du det mest interessante gruppemedlemmet og bruker de andre til å skape et spennende forgrunnsbilde, eller fotografer musikerne i en interessant formasjon.

DETTE BILDET ble tatt i den polske byen Gdansk, hvor tre trompetister sto og spilte. Det ble fotografert fra siden, så musikerne står på rekke. Fra dette perspektivet kan vi også se den lange gågaten i bakgrunnen. Før bildet ble tatt, kastet vi selvfølgelig noen mynter i trompetkofferten.

KAMERAET

NEDOVER

SLIK FUNGERER DET Gatebildet er fullt av artige detaljer som de aller fleste overser i en travel hverdag. Dette er som regel ikke noe du trenger å frykte å bli avslørt i å fotografere, for du trenger ikke å rette kameraet direkte mot et ansikt.

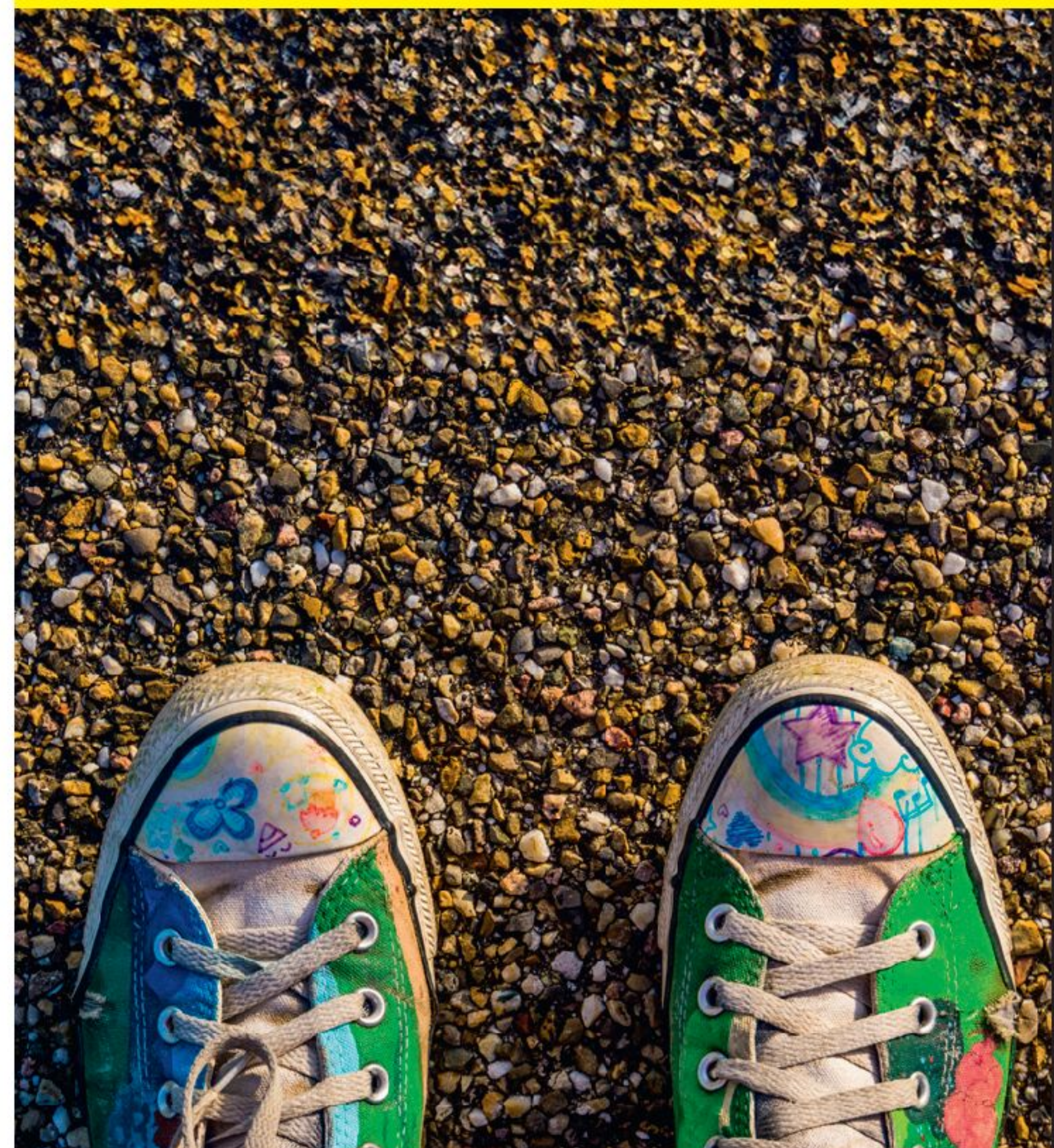
SLIK GJØR DU DET Artige detaljer er ikke noe du kan lete etter. Den eneste måten å finne dem på, er å gå en tur uten annet formål enn å holde øynene åpne og kameraet klart. Ikke bare se rett frem, men også opp og ned, for ofte finner vi detaljene der vi vanligvis ikke ser.

DETTE BILDET er tatt i en kinesisk T-banevogn. Vi fikk umiddelbart øye på de uvanlige skoene, og siden vi allerede satt med kameraet i hendene, kunne vi fotografere helt ubemerket.

RENT PSYKOLOGISK

Still inn kameraet ditt til ikke å vise bildene når du har tatt dem, og skru av skjermen mens kameraet er skrudd på. Dermed vil ikke de som går rett bak deg, kunne se at du har fotografert for eksempel noens sko til eller hund. Av samme grunn ser du ikke på bildene dine rett etter at du har tatt dem.

PÅ SYKKEL

Martin Paldan er profesjonell actionfotograf og en god venn av redaksjonen. Vi fulgte ham på oppdrag for å snakke om fotografering og få hans beste tips. Vi tok også en dronepause.

Av Klaus Nygaard

Historien begynner egentlig med Danny. Han er grunnleggeren av MTB JoyTracks, som bygger baner for BMX og terrengsykling. Han var i ferd med å fullføre en ny bane og spurte oss om vi hadde lyst til å komme og se den nye anlegget. Vi hadde fotografert Danny i aksjon på to hjul ved et par tidligere anledninger, så vi sa ja og tok med oss både droner og kameraer.

En annen kjenning av redaksjonen ble også invitert til den nye banen, Martin Paldan, en av Nordens beste actionfotografer. Martin var tidlig ute med å ta rå bilder av ultraløpere med smerter, klatrere på farlige klipper og andre ekstremsportutøvere. Gjennom årene har Martin av og til skrevet artikler og tatt bilder for Digital FOTO, men de siste årene har han jobbet på heltid som fotograf for GripGrab, som blant annet lager hansker og klær for profesjonelle idrettsutøvere og vanlige sykkelentusiaster.

Vi startet dagen med å ta droneopptak av Danny mens han kjørte over den nye banen med sine mange hopp og svinger. Senere på dagen begynte vi å fotograferer ham rundt den spektakulære banen, men vi innså raskt at det ikke er så enkelt å fotograferer action, og særlig ikke med et relativt tregt kamera som det vi hadde med oss.

Derfor begynte vi raskt å bite oss merke i Martins metoder. Kameraet hans tar 20 bilder per sekund, og han har svært lang erfaring, så da vi sammenlignet bildene våre med Martins etter hver korte økt på banen, fikk vi en bekræftelse på at han er en ledende autoritet på dette feltet.

Martin har to favorittobjektiver. Det ene er et 70–200 mm F2.8. Den andre er et 16–35 mm F2.8. Teleobjektivet leverer et klassisk utseende, slik at du kan komme nær mange actionmotiver og få en flott uskarp bakgrunn. Det andre objektivet har dynamisk vidvinkel der omgivelsene kommer med i bildet, noe som gjør de to objektivene til et

Slik påvirkes ISO av lukkertid og blender

LUKKERTID	F2.8	F4.0
1/1000 sekund	ISO 200	ISO 400
1/2000 sekund	ISO 400	ISO 800
1/4000 sekund	ISO 800	ISO 1600

Terrengsyklisten Danny Sørensen bygde banen selv, og her er han fotografert av Martin Paldan.

KELBANEN

med et av våre idoler

perfekt makkerpar for bruk på for eksempel sykkelbaner.

Martin bruker vanligvis store blenderåpninger for å få nok lys og gjøre bakgrunnen uskarpt. Med teleobjektivet bruker han ofte maksimal brennvidde på 200 mm for å få mest mulig ut av den uskarpe bakgrunnen. Hvis han sitter fast på et sted hvor han ikke kan komme seg så langt unna motivet på grunn av busker, trær eller lignende, zoomer han ut til 70, 80 eller 100 mm og kan fortsatt få en uskarpt bakgrunn.

Martin velger lukkertiden ut fra om han vil fryse bevegelsen eller ta et panoramabilde med bevegelsesuskarphet. Han bruker ofte manuelle innstillinger og tar testbilder av hoppet uten rytteren på forhånd for å sjekke eksponeringen. Det manuelle programmet gir ham trygghet til å fokusere og fange riktig øyeblikk uten å måtte tenke på om blender og lukkertid endres midt i opptaket. Dette kan skje når du fotograferer i Auto- eller P-modus, hvor kameraet kontinuerlig justerer innstillingene i etter lyset, som kan endre seg ganske mye hvis en sky passerer foran solen eller bakgrunnen endrer seg. Hvis lysforholdene endrer seg, justerer Martin ganske enkelt ISO-verdien litt oppover for å kompensere for det svakere lyset. De vanligste innstillingene hans er 1/1500 sekund, F2.8, F3.5 eller F4.0 og ISO 800.

Han bruker alltid følgefokus med enten hjelpepunkter eller bare ett fokuspunkt, som Martin prøver å holde på rytterens ansikt. Plasseringen av fokuspunktet er avgjørende for komposisjonen, så du må alltid vurdere hvor syklisten befinner seg. Bør syklisten være til venstre i bildet fordi omgivelsene til høyre bidrar til historien,

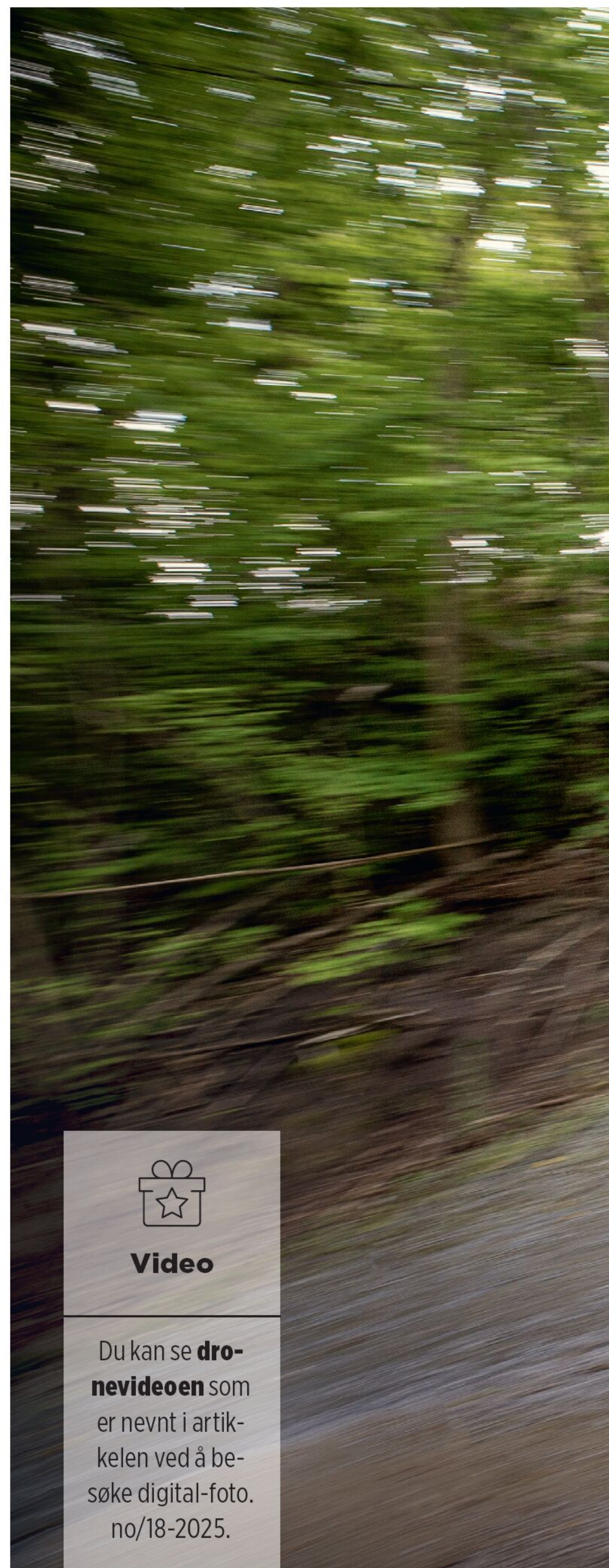
eller bør syklisten være høyt oppe i bildet for å skape dynamikk? Fokuspunktet må plasseres deretter og bidrar dermed til å bestemme komposisjonen.

Snakk sammen og finn klimaks

De gamle komposisjonstipsene om å tenke på forgrunn, mellomgrunn og bakgrunn gjelder fortsatt. Et uskarpt tre eller en busk i forgrunnen skaper dybde og gjør bildet mer interessant. Her er det viktig å bruke stor blenderåpning og tele. Med vidvinkel kan du komme ekstremt nær for eksempel hoppkonstruksjonen, treverket eller grusen, og dermed skape et dynamisk uttrykk med mange linjer som leder mot sykkelrytteren.

Til tross for de mange nyttige tipsene til Martin på banen måtte vi bare innrømme at bildene våre ikke kunne konkurrere med hans. Så vi tok en pause fra kameraet og hentet frem en annen drone, HOVERAIR X1 PROMAX. Den kan følge bevegelige motiver uten menneskelig kontroll, så vi satte den til å følge Danny mens han suste en runde på banen. Alle vi tre var ganske imponerte da den lille dronen, som veier litt under 200 gram, fulgte og filmet Danny hele veien uten problemer eller kollisjoner.

Da vi tok opp kameraet igjen, fortalte Martin at kunnskap er avgjørende. Du må vite hva som er det riktige øyeblikket. Det hjelper å snakke med rytteren for å forstå hva han vil gjøre, slik at du er bedre rustet til å fange klimakset i stedet for å ta bilder av take-off eller landing, som vanligvis er mindre interessant. Plutselig hadde flere timer i godt selskap passert, så vi pakket sammen og takket for en flott dag full av opplevelser, bilder, videoer og nyttige tips fra en ekte mester. 📷

Martin bruker manuell modus og justerer ISO-verdien hvis lyset endrer seg.

Video

Du kan se **dro-nevideoen** som er nevnt i artikkelen ved å besøke digital-foto.no/18-2025.

Martin tok de tre små bildene på mellom 1/1000 og 1/2000 sekund.

Martin brukte 1/60 sekund i panoreringen. Dette skaper inntrykket av fart.

REGLER ER TIL FOR Å BLI

BRUTT

Av Kristoffer
Engbo

Fotografiverdenen er full av regler og råd om hvordan du kan ta bedre bilder, men det kan også bli litt kjedelig. Se hvorfor du av og til bør prøve deg på noe helt annet.

1 LANGE TIDER TIL RASKE MOTIVER

Det sies vanligvis at action bør fryses med korte lukkertider. Faktisk kan du **forsterke inntrykket av fart** i motivet ved å bruke forholdsvis lange lukkertider. Ved å panorere med motivet i bildet vil det oppstå bevegelsesuskarphet i bakgrunnen og på hjulene på en bil eller sykkel. Begynn med 1/125 sekund og juster lukkertiden dersom det skulle være nødvendig.

2 HJØRNENE KAN GODT BLI MØRKE

Vignettering er en objektivfeil som gjør hjørnene mørkere enn resten av bildet. Ofte korrigeres dette i kameraet, eller så kan du fjerne det i etterbehandlingen slik at lysstyrken blir den samme over hele bildet. Det kan imidlertid også være gode grunner til å la det være eller til og med forsterke det i bildebehandlingen, slik vi har gjort her. Vignetteringen **sørger nemlig for fokus midt i bildet**, slik at en person eller et annet hovedmotiv står bedre frem.

3 LA DET BRENNE UT

Vanligvis har vi lyst på detaljer i hele bildet og unngå at høylysene brenner ut til helt hvitt og at skyggene gror helt igjen. Men det kan også **skape ro og mer konsentrasjon rundt hovedmotivet** hvis en kjedelig bakgrunn er helt detaljløs. Du kan bruke dette kreativt ved vinduer, døråpninger og tunneler, hvor høylysene vil brenne ut mens hovedmotivet blir stående som en svart silhuett.

TIPS 3: BONUS

Hvis kontrasten ikke er høy nok i selve bildet, kan du forsterke den i redigeringen. Bruk Blacks and Whites til å gjøre de mørkeste områdene helt svarte og få de lyseste til å brenne ut.

4

MOTLYS ER LOV

Når du fotograferer i motlys, fremprovoserer du objektivfeil, lysmåleren i maeraet kan få problemer, og portretter kan bli mørke. Det finnes flere gode grunner til å ha solen i ryggen, men du kan også bruke motlys aktivt for å **få flotte effekter med lav kontrast og reflekser** i objektivet. I portrettbilder kan motlyset skape en stilig lyskant rundt håret. Hvis du vil unngå lav kontrast, kan du stå i skyggen av et tre eller personen du fotograferer.

TIPS 4: BONUS

Bruk eksponeringskompensasjon, som du vanligvis setter til +1 eller +2, for å unngå at bildene blir veldig mørke. Til portretter kan du i stedet bruke punktmåling og måle lyset på ansiktet. Mange kameraer har en sirkel i søkeren, som viser området som punktmålingen din måler i.

5

HVITT MÅ IKKE ALLTID VÆRE HVITT

Det sies at hvitbalansen bør være nøytral slik at hvitt gjengis som hvitt, selv om lyset er gulaktig eller blåaktig, men i noen situasjoner bør hvitbalansen faktisk ikke være helt nøytral. I blant annet solnedgang vil du som regel **bevare de varme fargene** for å få et inntrykk av stemningen. Du kan sette hvitbalansen til Dagslys for å unngå at den automatiske hvitbalansen blir lurt. Bruk også raw, slik at du alltid kan endre.

6 BILDET KAN GODT VÆRE USKARPT

De aller fleste bilder bør selvfølgelig være skarpe, men det er også effektivt **effektfullt å skape bevisst uskarphet** – som av lys i natten eller også personer. Du må bruke manuelt fokus og passe på å vri fokusringen til nærgrensen.

7 KNIPS LØS I STERK SOL

Sterkt lys midt på dagen skaper tunge, vertikale skygger, så mange fotografer unngår det. Men fargene blir også veldig mettede og sterke, noe som kan **passe til for eksempel landskapsbilder**.

8 BARE LA LUKKERTIDEN BLI LANG

En klassisk tommelfingerregel tilsier at nevneren i lukkertiden din må være minst like stor som brennvidden for å unngå rystelser i bildene når du fotograferer uten stativ. Med bildestabilisering kan du imidlertid slippe unna med mye lengre lukkertider. Vi har tatt **skarpe bilder på 1/8 sekund** med en brennvidde som tilsvarer 800 mm.

VÆR GJERNE UKONVESJONELL

Det kan være forstyrrende når horisonten er skjev, så mange fotografer prøver å holde den helt rett. Men spesielt når motivet er i bevegelse, kan det skape mye mer dynamikk hvis du bevisst vipper kameraet slik at horisonten blir skjev. Det bidrar til å **understreke bevegelse og action** og kan også fungere bra i portretter. Personen kan ta opp mer plass når han eller hun kommer lenger ut mot hjørnene i bildet.

9

10

HØY ISO-VERDI ER GREIT

Nyere speilløse systemkameraer kan levere høy kvalitet ved rundt ISO 12 800, og det er enkelt å fjerne eventuell bildestøy i redigeringen. Støyen kan imidlertid også bidra til å **gi bildene en tekstur** som minner om filmbilder. Dette kan for eksempel fungere godt til portrettbilder.

OM SYSTEM OM-5 Mark II

Sammenlignet med forgjengeren har grepet blitt modifisert, og kameraet ligger godt i hånden. I store hender blir det lite.

OM er en av de eneste produsentene som angir værtetting med IP-klassifisering. IP53 betyr blant annet beskyttelse mot vannsprut.

Kameraet er tilgjengelig i svart og sølv og, som noe helt unikt, også i Sandy Beige, som vi testet.

• **14 985** kr • **20,2** megapiksler • **1,04** mill. punkter, skjerm • **30** bilder/sekund • **418** gram

Det er få nyheter, og på to viktige punkter henger OMs nye speilløse systemkamera ti år etter. Derfor var oddsen dårlig da vi mottok det, men nå vil vi beholde det.

De største nyhetene sammenlignet med forgjengeren, OM-5, er at andre generasjon har USB-C-ladekontakt, oppdatert meny og nytt håndgrep.

På to områder virker kameraet veldig gammeldags. Det ene er oppløsningen på Four Thirds-bildebrikken, der 20,2 megapiksler er noe lavt. Det andre punktet er autofokuseringen. Det er nesten ufattelig at de kan lansere et nytt speilløst systemkamera uten motivgjenkjen-

ning i 2025. Det har grei ansikts- og øyegjenkjenning, men det er imidlertid ikke i nærheten av nivået til de beste. For alle andre motiver i bevegelse må du bruke sporingsfunksjonen, som var ganske upålitelig da vi testet den på biler og dyr. Det er et minus.

På andre punkter klatrer imidlertid kameraet oppover igjen på karakterskalaen. Fremfor alt ga det oss lyst til å gå ut og fotografere. Dette skyldes hoved-

Skjermen kan vippes til siden og roteres helt rundt. Oppløsningen er imidlertid lav, så bokstaver og annet blir hakkete.

sakelig størrelsen og designen. Kameraet er lite, lett og enkelt å ta med seg- særlig med et av de nye, små objektivene 17 eller 25 mm F1.8, som utgjør det kompakte og lyssterke settet med OM-5 Mark II.

Bildekvaliteten er også god, med flotte eksponeringer og støy under god kontroll. Detaljnivået er godt, så den lave oppløsningen er akseptabel.

Vi kunne for eksempel ta dobbelteksponeringer direkte i kameraet, der vi kunne se det første bildet som et gjennomsiktig overlag i søkeren når vi tok det andre bildet.

VISSTE DU AT ...

Olympus solgte kameradivisjonen sin i 2021, og merket heter nå OM SYSTEM.

Betjeningen er god, og knappene er godt plassert, men kameraet har også sine særegenheter, særlig når du vil programmere egne funksjoner til knappene på det, der valgmulighetene altså er begrenset.

Opptakshastigheten på opptil ti bilder per sekund med autofokus er nok for de fleste, og med låst fokus kan du ta opptil 30 bilder per sekund. Begge kameraene har elektronisk lukker, og vi har ingen store betenkeligheter med å bruke den, ettersom det blir minimalt med forvrengte bilder forårsaket av såkalt rullende lukker.

Anmeldt av Kristoffer Engbo

DETTE GJORDE JEG

Kameraet ble tatt med på tur for bilder av arkitektur, vann og en park på veien til kontoret. Jeg hadde et bredt utvalg av objektiver til rådighet, blant annet de små, nye 17- og 25 mm-objektivene og en 40-150 mm-zoom.

HER ER MIN KONKLUSJON

Oppløsningen er lav, og autofokuseringen er utdatert, men likevel liker jeg dette lille kameraet godt, som ligger behagelig i hånden, er lett å ta med seg og gir deg lyst til å ta bilder.

8,7

Nærmeste konkurrent
CANON EOS R7

LES ANMELDELSEN PÅ
digital-foto.no/fordelssonen

Mobilen er laget av ett stykke aluminium, som leder bort overflødig varme.

Det er forsterket keramisk glass både på skjermen og på baksiden. Det gjør 17 mer motstandsdyktig.

APPLE

iPhone 17 Pro Max 256 GB

Vi verdsetter gode og autentiske bilder uten Kljuks, så vi kjøpte den nye iPhoneen for egne penger. Her ser du om det dyre innkjøpet er verdt pengene.

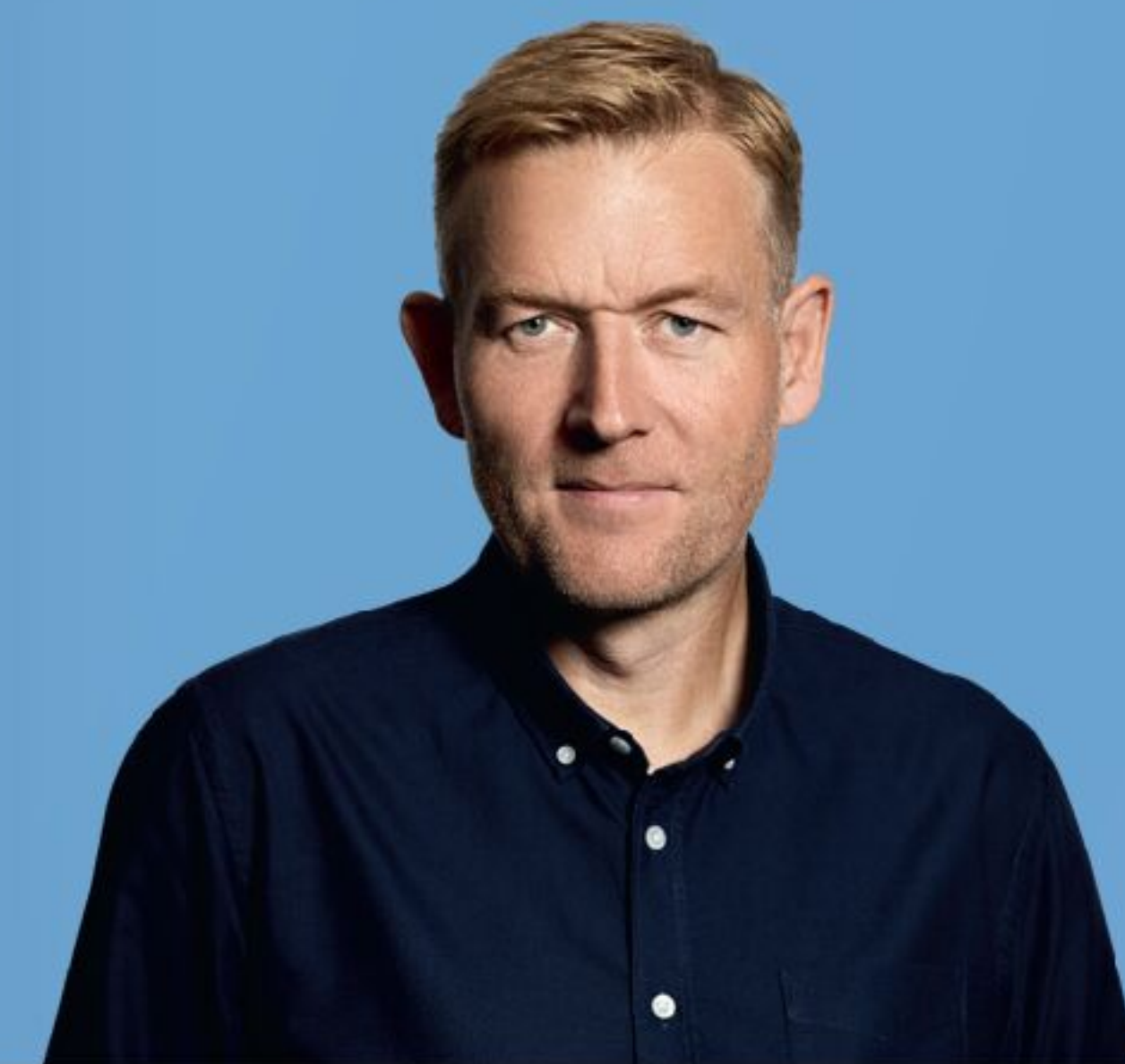
Mens mange nye mobiltelefoner er fullpakket med kunstig intelligens, har Apple valgt en mer naturlig tilnærming til dette. Dette gjelder særlig for kameraene deres, som denne gangen har fått mange forbedringer.

En av de største nyhetene er telekameraet, som tilsvarende 100 mm. iPhone 16 Pro hadde bare 12 megapiksler og en litt lengre brennvidde, men nå er vi endelig oppdatert med hele 48 megapiksler og en 56 prosent større bildebrikke. Detaljnivået er utmerket og begynner å ligne på et lite speilløst systemkamera. Fargene og støynivået i bildene sitter også som et skudd.

Standardkameraet, som tilsvarende 24 mm, har også 48 megapiksler, er likt fjorårets modell og har utmerket ytelse. Ultravidvinkelen på 13 mm er heller ikke oppgradert, men vil snart trenge en større bildebrikke. I den andre enden av skalaen er det nå mulig å

ta bilder som tilsvarende en brennvidde på 200 mm. Du får ingen optisk zoom, slik Apple vil ha oss til å tro, men en beskjæring av de 48 megapikslene i det nevnte 100 mm-kameraet. Dette resulterer i bare 12 megapiksler, men Apples datadrevne bildebehandlingsteknologi støtter og leverer god og pålitelig bildekvalitet.

Selfie-kameraet er også en stor nyhet. Det har nå 18 megapiksler, og bildebrikken er nesten dobbelt så stor som før og firkantet, slik at du fritt kan velge mellom stående og liggende format uten å måtte snu mobilen. Kameraet oppdager smart når flere ansikter dukker opp og utvider bildevinkelen tilsvarende. Nå kan du filme i det profesjonelle ProRes RAW-formatet, men ett minutt tar opp seks GB i beste kvalitet og krever omfattende redigering. Totalt sett er videokameraet i 17 Pro Max blant de aller beste på markedet akkurat nå.

Anmeldt av Klaus Nygaard

DETTE GJORDE JEG

Jeg kjøpte mobilen for egne penger og tok den med meg på tur, hvor jeg testet kameraene på blant annet fotogene Sognefjellet og i Grimsdalen. Den første uken tok jeg 400 bilder og videoer, alt fra makro og portrettbilder til landskap.

HER ER MIN KONKLUSJON

De siste generasjonene fra Apple fanget ikke oppmerksomheten min, men jeg synes at 17 Pro Max er en stor og kraftig forbedring. Hvis du sverger til Apples elegante maskinvare og programvare, er årets modell den mest komplette mobilen for entusiaster og et fantastisk lommekamera.

9,2

• **17 990** kr • **48** megapiksler • **4k** videooppløsning • **6,9** tommer skjerm • **231** gram

Batteriet varer bare 55 minutter på én lading, men det følger med tre batterier i pakken.

De to bildebrikene er på 1/2" hver og er dermed 59 % mindre enn i X5 fra Insta360.

AKASO

360 Creator Combo

Endelig er det mulig å filme i 360 uten å betale en formue, men du må være forberedt på å inngå noen kompromisser.

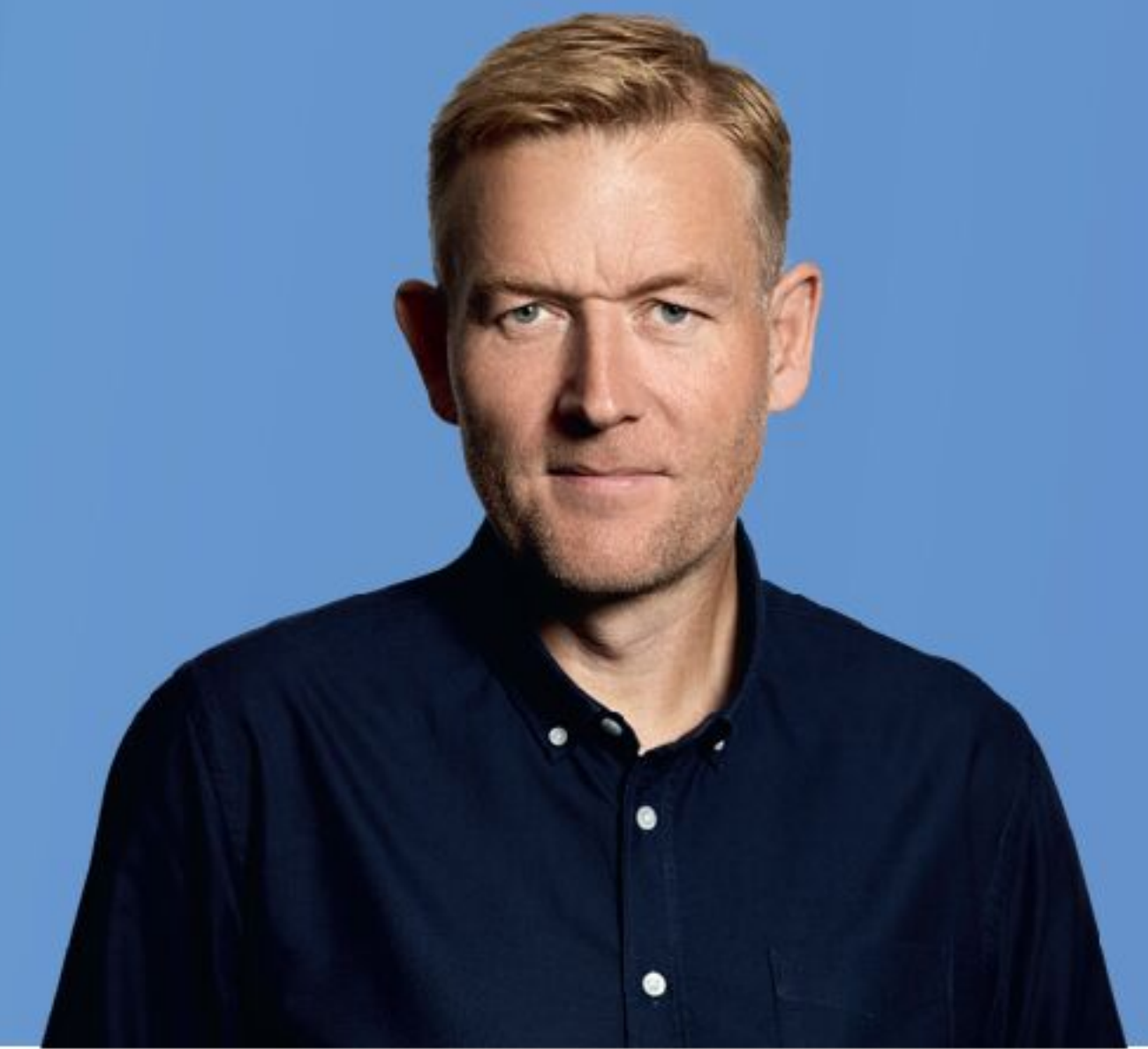
DJI og Insta360 konkurrerer om å lage de beste actionkameraene på markedet, og prisene gjenspeiler også dette. Akaso fokuserer mer på pris enn de gjør på kvalitet, og nå er de klare med sitt første 360-graders kamera.

Så fort vi hadde pakket det ut, la vi merke til at det er betydelig lettere og mindre enn det Insta360 X5 er, som vi anser som det beste kameraet av typen på markedet. Akasos innebygde skjerm er grei, og menysystemet er ganske likt det hos konkurrenten, men der er det også slutt på likhetene.

Av/på-knappen føles litt slapp, og det er et tynt gummidexsel for å beskytte USB-porten, da Akaso 360 ikke er vannrett. Selfiestangen ligner den som følger med X5, men første gang vi tok den med på tur, satt gjengene på stangen igjen i kameraet da vi prøvde å skru de to delene fra hverandre.

Det er enkelt å finne feil ved Akaso 360, men det er ikke rettferdig å sammenligne med X5. Akaso koster under halvparten så mye, og i sett i lys av dette er bildekvaliteten faktisk utmerket. Det er riktignok slik at oppløsningen og bildebrikene ligger et par generasjoner bak, men nybegynnere kommer langt med Akaso så lenge de primært vil se og vise opptak på en mobiltelefon eller et nettbrett. Det dynamiske området er som forventet, så skyggene gror helt igjen og etterlater for få detaljer. En blå himmel gjengis godt, men til tider kan hudtoner se litt unaturlige ut. Skarphe-ten er heller ikke så god, og mangelen på oppløsning er ganske åpenbar. Akaso 360 sliter veldig i svakt lys.

Lydkvaliteten kan heller ikke måle seg med de dyrere merkene. Ved kjøring i 40–50 km/t ble lyden ubrukelig på grunn av vindstøy, mens lyden fra X5 var helt fin.

Anmeldt av Klaus Nygaard

DETTE GJORDE JEG

Sammen med X5 fra Insta360 gjorde jeg sammenlignbare testopptak både på sykkel og motorsykkel, samt i stasjonære scenarier. Jeg presset også Akaso 360 til det ytterste i situasjoner med lite lys.

HER ER MIN KONKLUSJON

På nesten alle parametere ligger Akasos første forsøk på et 360-graders kamera langt etter konkurrentene. Hvis pris er viktigere enn kvalitet, kan du spare 3000–4500 kroner og likevel få brukbare resultater på små skjermer.

7,9

• **3699** kr • **5,7K/30** videooppløsning • **72** mill. piksler • **4,7 x 11,0 x 3,1** cm • **180** gram

MÅNEDENS PROSJEKT

BILDER MED RØYK

Du kan ta imponerende, abstrakte bilder når du fotograferer røyk. Her dykker vi ned i en verden med helt uforutsigbare mønstre når vi fyrer opp røkelsespinner, kamera og ekstern blits.

Av Kristoffer Engbo mfl.

Når været er dårlig eller mørket har senket seg over nærmiljøet, kan det være lurt å ta frem kameraet og ta noen spennende bilder innendørs. Røyk er et av motivene du kan fotografere hjemme hos deg selv, og med litt tålmodighet kan du få vakre abstrakte motiver med en liten røyksøyle. Disse fascinerende formasjonene kan nemlig ende opp som til bilder som, etter litt bildebehandling, egner seg perfekt til å henge på veggen.

Fotografering av røyk stiller krav til både utstyr og fotograf. Bildene oppstår i et flyktig samspill mellom en kort lukkertid, omhyggelig dosering av lys samt en krevende fokusering som skifter hele tiden, og allikevel skal være perfekt. Det flyktige motivet må nemlig ikke bli til ren

tåke. Også her er det slik at godt verktøy er halve jobben. Et makroobjektiv og en stor ekstern blits øker muligheten for at det blir en suksess, men i utgangspunktet kan alle kameraer brukes, så lenge de kan bruke en ekstern blits. Et blitsanlegg er enda bedre, fordi du da kan lyssette enda mer nøyaktig. I dette prosjektet har vi likevel valgt å bruke blits.

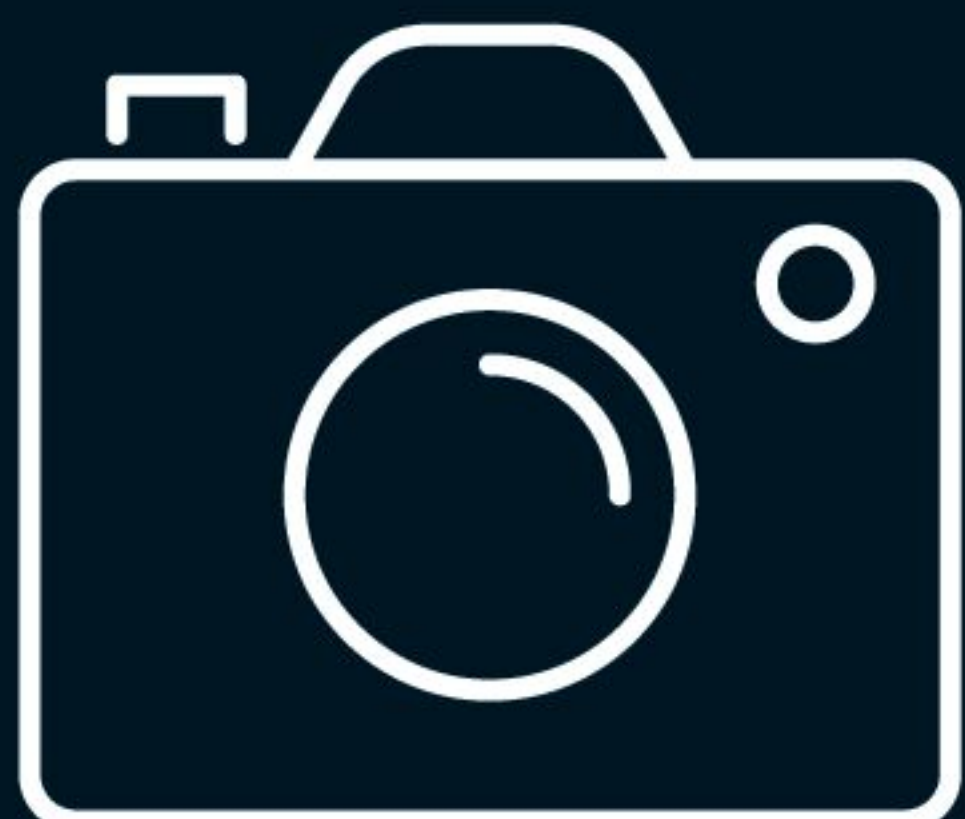
Fotograferingen alene holder likevel ikke. De flotteste bildene er resultatet av bildebehandling. Da er det viktig å få god kontrast og fjerne støy. Du kan også eksperimentere med farger og for eksempel snu bildet til negativt, noe som skaper en ganske flott effekt.

En røkelsespinne avgir tydelig røyk og ryker lenge. Sørg for å lufte godt etterpå. Du kan ikke lufte ut under fotograferingen, for vinden vil blåse bort røyken. 📷

DETTE TRENGER DU

UTSTYR

- Kamera med lukkerprioritet
- Objektiv, gjerne et makroobjektiv
- Kamerastativ
- Ekstern blits, gjerne flere

MATERIALER

- Røkelsespinne
- Holder til røkelsespinne
- Svart bakgrunn
- En teskje
- En fyrstikkeske

Vi brukte et objektiv med en brennvidde på rundt 100 mm til røykbildene våre.

TIDSBRUK

2

TIMER

VANSKELIGHETSGRAD

7

AV 10

6 STEG FÅR DEG I MÅL

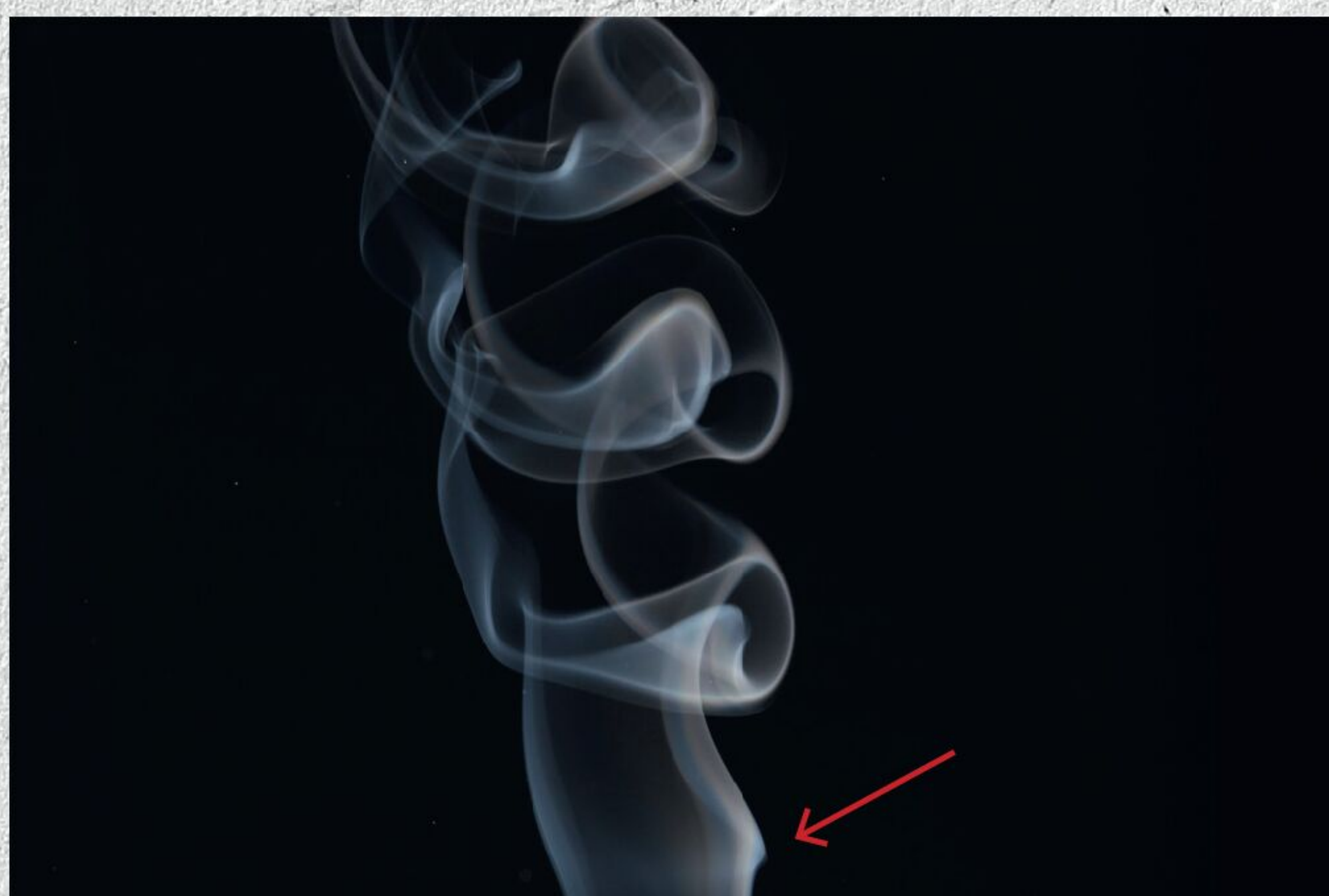
Sett en røkelsespinne i en holder på et lite bord mot en svart bakgrunn. Du kan kjøpe røkelsespinner og holdere i for eksempel helsekostbutikker. En pakke med røkelsespinner koster rundt 80 kroner, mens en holder vanligvis koster rundt 120 kroner. Sett kameraet på et stativ og plasser det en halv meter unna røkelsespinnen. Koble

deretter kabelen til den eksterne blitsen, eller aktiver den trådløst med kameraet. Hvis kameraet har integrert blits, kan den i noen kameraer aktivere den eksterne blitsen, som skal lyse fra siden av røkelsespinnen. Lyset må ikke treffe bakgrunnen. Det bør være litt lys i rommet når du tar bilder, slik at du kan sjekke fokus underveis.

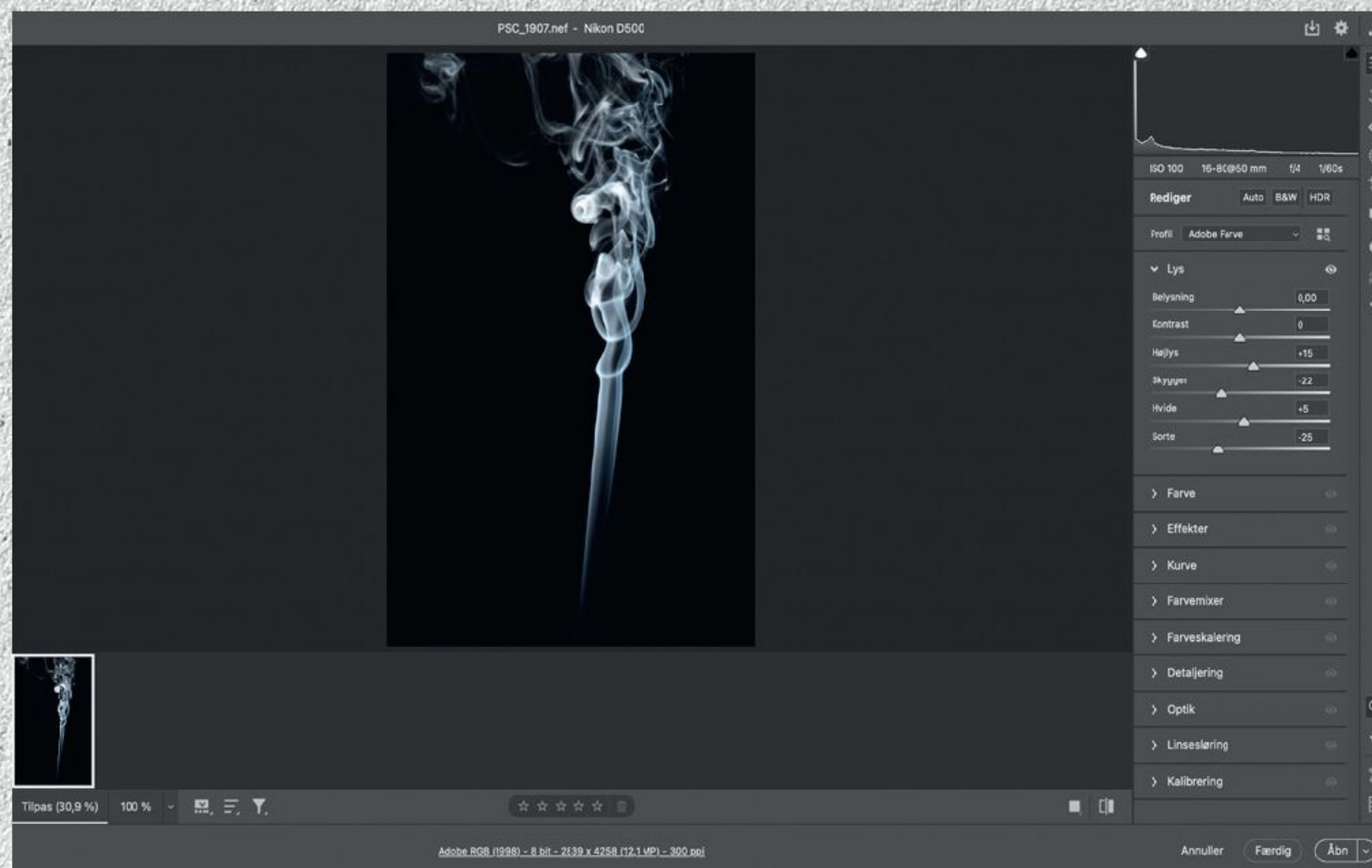
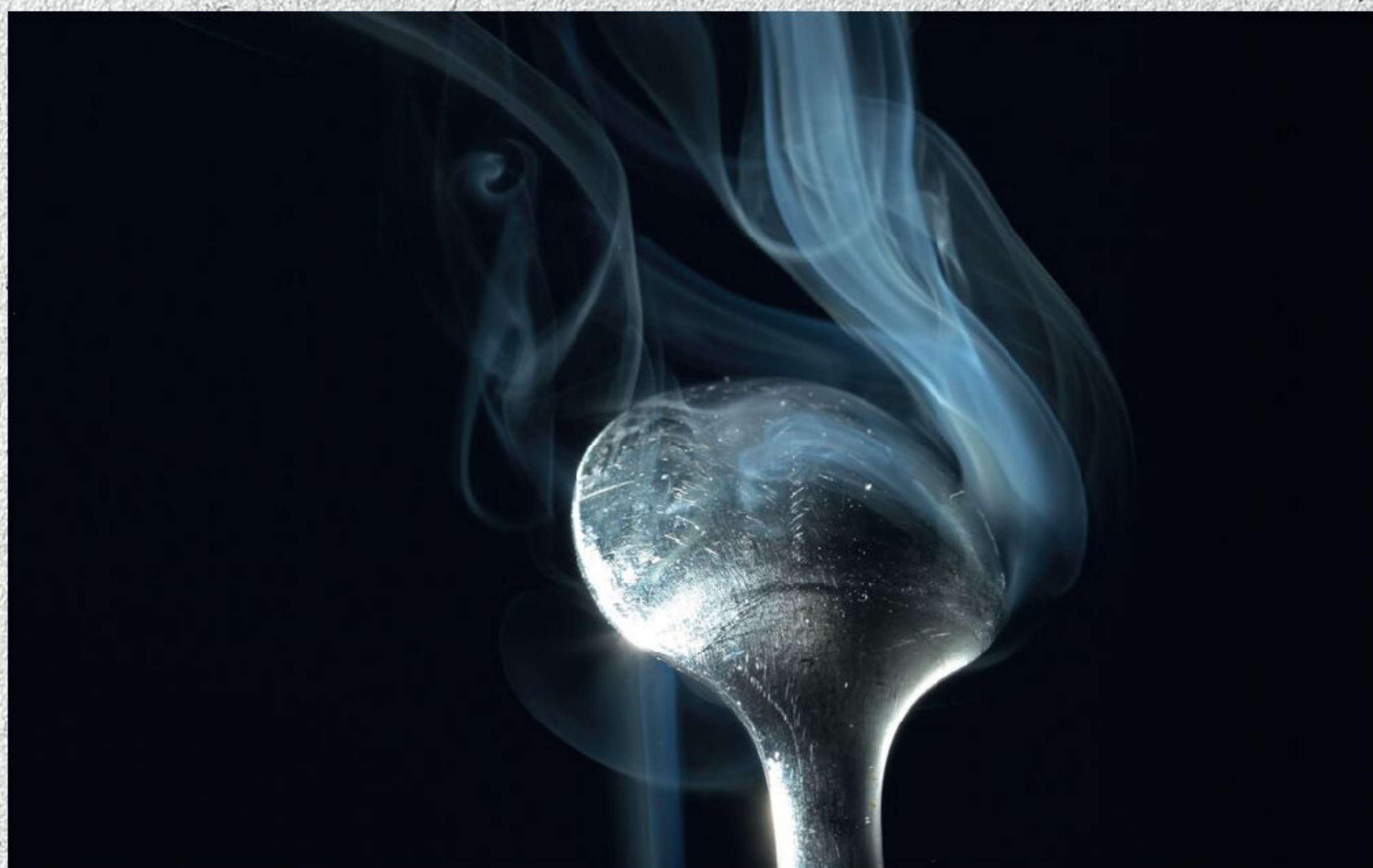
1 Bruk en lav ISO-verdi for å unngå bildestøy. Velg en relativt kort lukkertid og en ganske liten blenderåpning. Dette gir deg litt større dybdeskarpheit på den korte avstanden, slik at røyken kan spre seg litt uten at den blir uskarpt. Vi tok bilder i manuell modus med 1/180 sekund, F11 og ISO 400.

2 I butikken ba vi om røkelsespinner med maksimal røyk og en diskret duft. Du tenner pinnen med en fyrstikk, og når den har fått en god flamme, blåser du den ut, hvorpå pinnen gløder og ryker. Vær oppmerksom på at asken vil falle av etter hvert. Røkelsespinner brenner vanligvis i 20 til 30 minutter.

3 Still fokus manuelt. Det er vanskelig, og må gjøres helt nøyaktig. Det slørede motivet må ikke virke uskarpt. Finn gjerne en kant i røyksøylen som står klart mot den svarte bakgrunnen, og fokusér der. Røyksøylen flytter seg konstant, så uskarpe bilder kan ikke unngås. Derfor må man ha litt tålmodighet.

4 Eksponeringen må være presis, så røyken ikke mister detaljer, og den svarte bakgrunnen forblir svart etter bildebehandling. Bruk blitskompensasjonen til å stille lysstyrken perfekt, slik at du senere kan konsentrere deg om fotograferingen. Her har vi satt blitskompensasjonen til +2 for å gi et kraftigere lys.

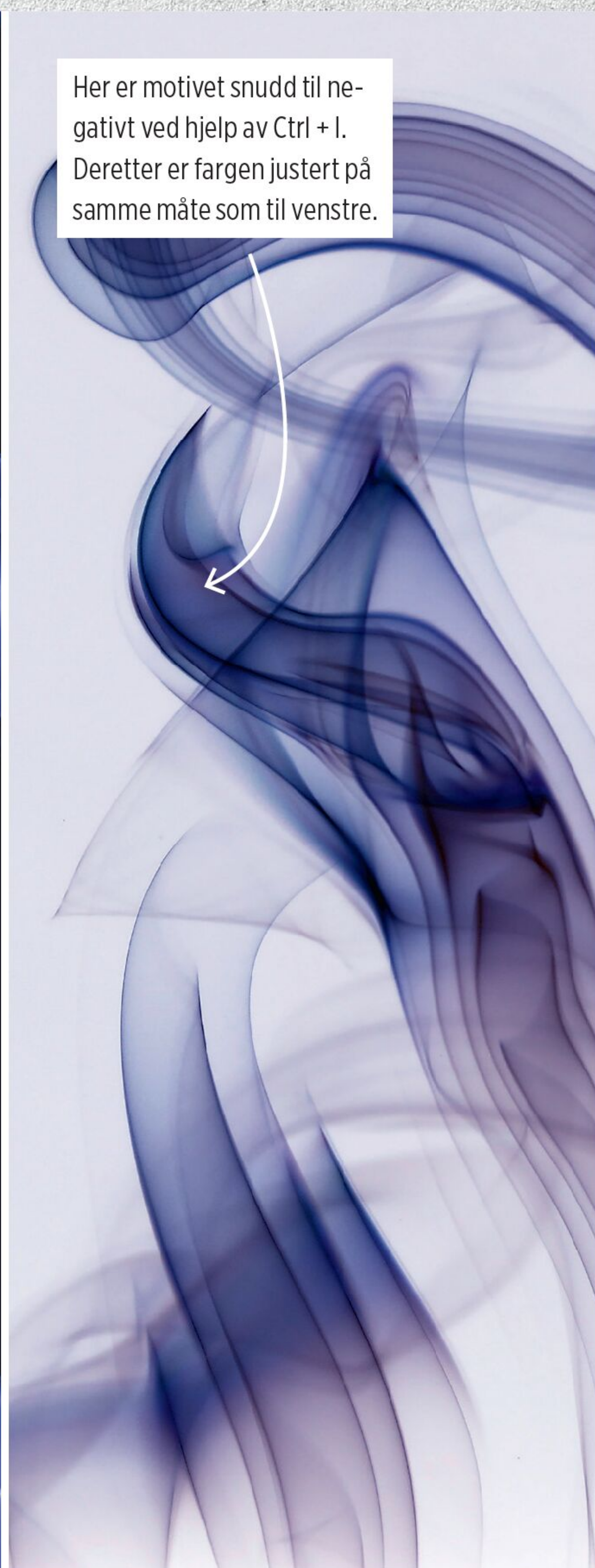

5

Røyk stiger rett opp, og det kan resultere i kjedelige bilder. Med venstre hånd kan du putte en teskje inn i røyksøylen for å bryte den og forme den til flotte figurer som snor seg igjennom bildeflaten. Den buede formen på teskejen egner seg godt til formålet, og den er også en god hjelp til raskt å sjekke at fokus ligger der

6

Det er nødvendig med bildebehandling. I tillegg til effektene du vil ha i bildet, kan du måtte fjerne urenheter i luften – for eksempel ved å bruke Fjern i Photoshops raw-konverter. Juster røyk og bakgrunn med Høylys, Skygger, Hvitt og Svart, og beskær bildet om nødvendig. Klikk på Åpne for å lagre eller legge til effekter.

REDIGERING

FØR

SLIK BRUKER DU

REMOVE A COLOR CAST

ELEMENTS Spesielt innendørs og i dempet belysning kan det være en skikkelig jobb å treffe riktig farge-nyanse i bildene dine hvis du fotograferer i jpeg, og av og opplever vi at de får et blå- eller rødaktig skjær – et fargestikk. Du kan selvfølgelig justere det ved å dra i diverse glidebrytere i bildebehandlingen, men du kan også gjøre det med noen få klikk. I veiledningdelen har Photoshop Elements nemlig en egen funksjon til nettopp det å fjerne uønskede fargestikk – Remove a color cast. Her kan du med noen veldig få klikk rette opp uheldige fargeskjær i bildet ved å finne de hvite eller svarte fargene med pipetten. I dette eksempelet har vi brukt funksjonen på et bilde av spillere i en ishockeyhall som har fått et altfor varmt fargestikk. 📷

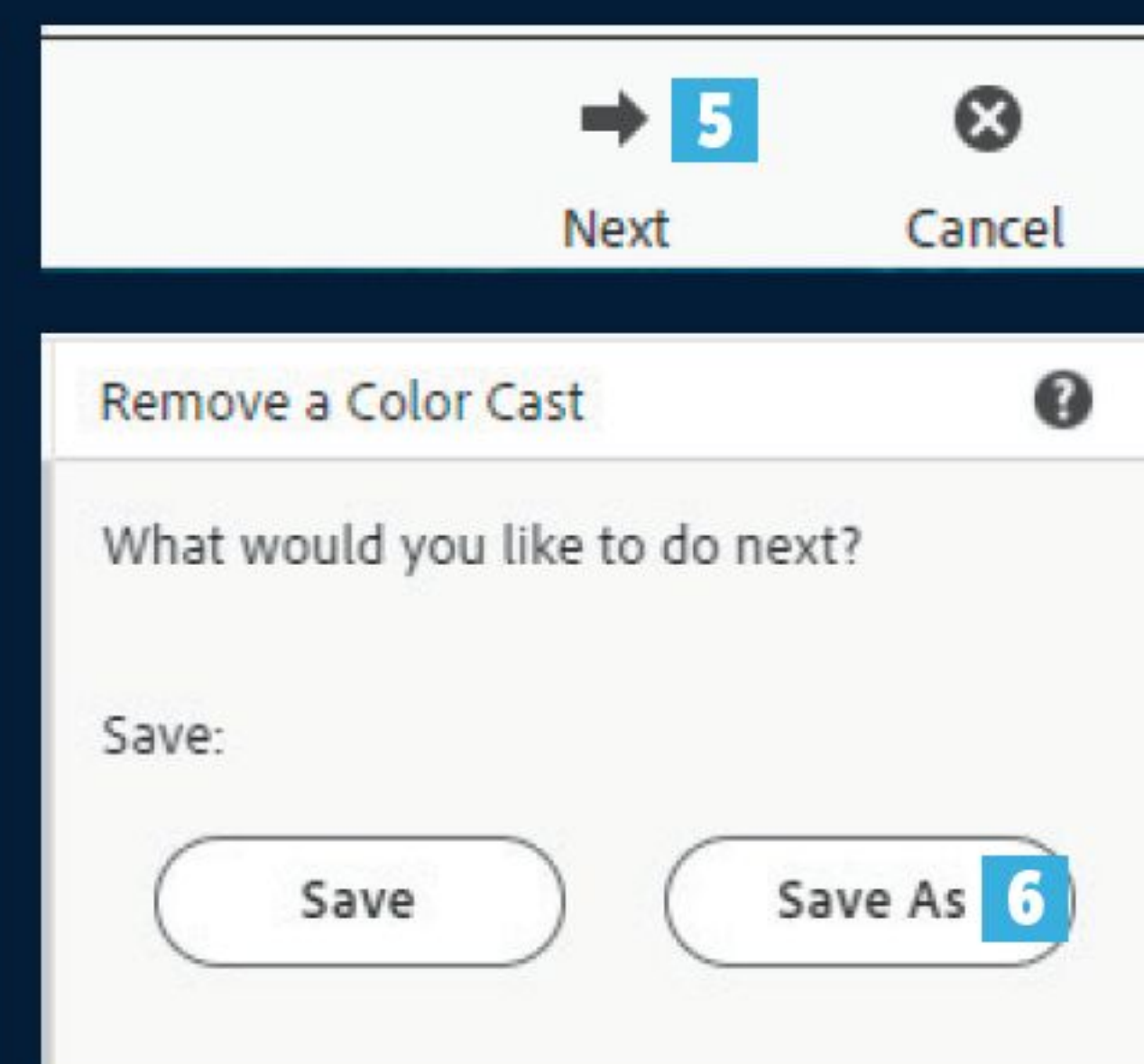
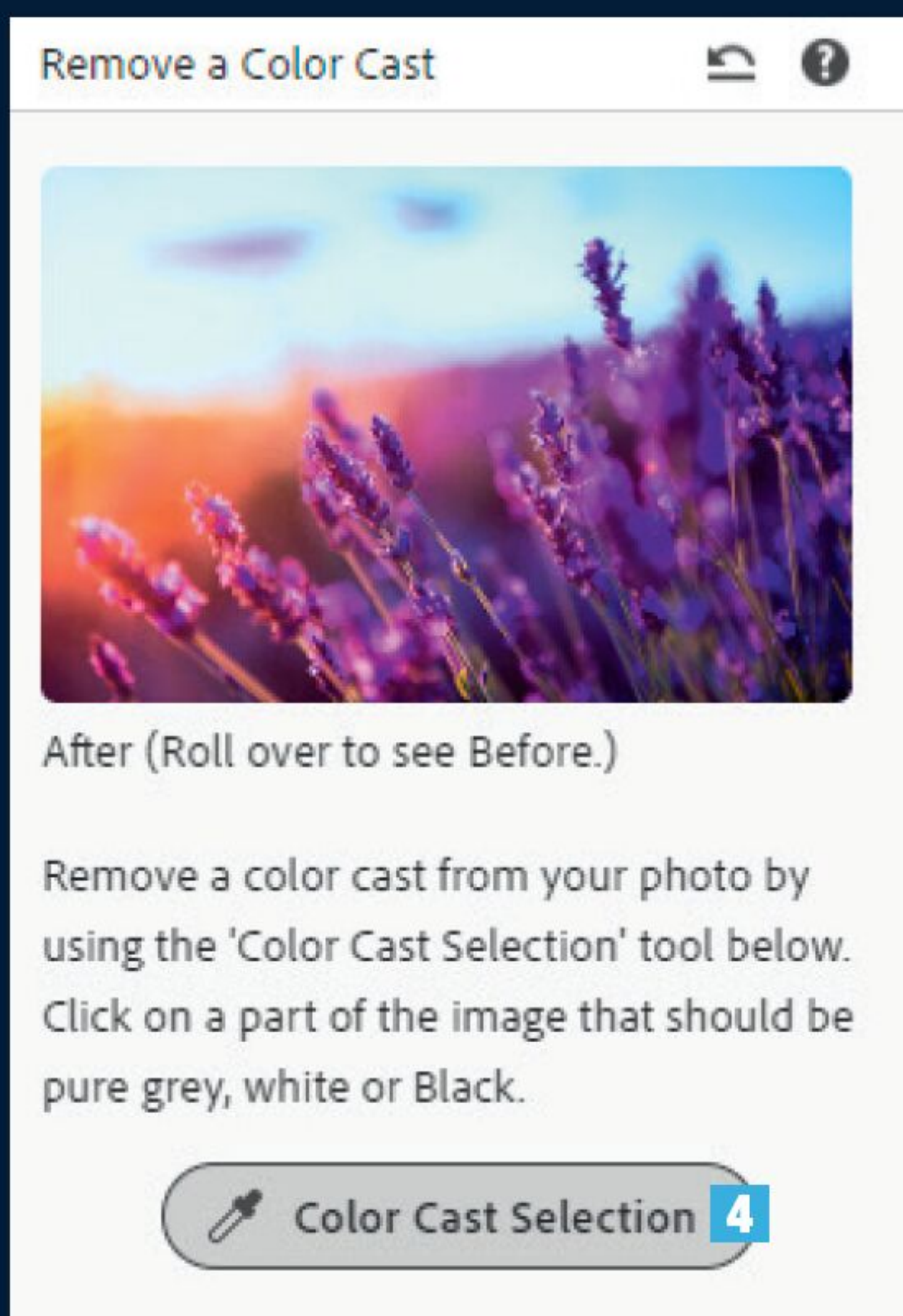
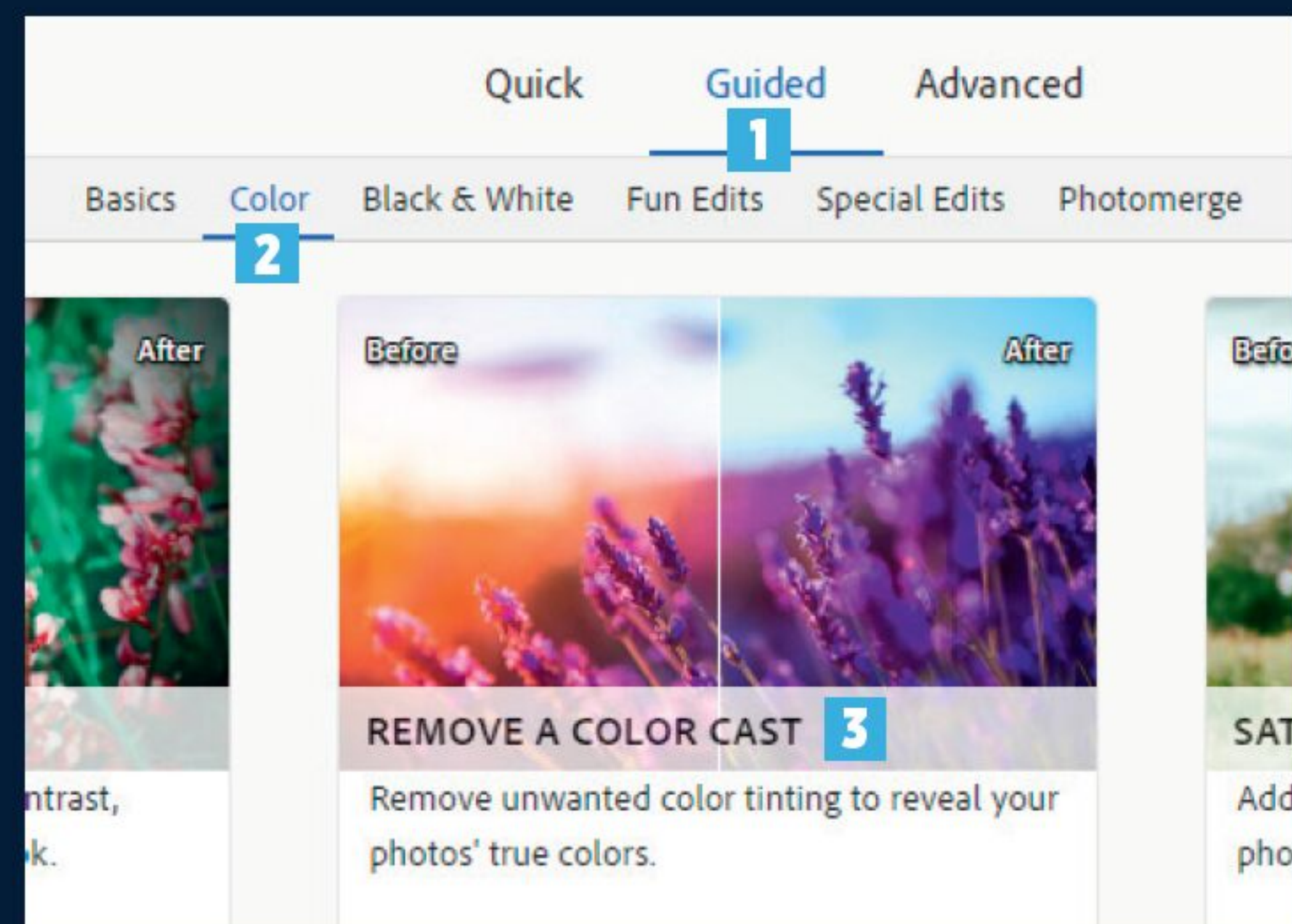

Med Remove a color cast fjernet vi et trist, gulaktig fargestikk i bildet.

FJERN FARGESTIKK

Åpne bildet i Elements. Klikk på **Guided 1** og deretter på **Color 2** og **Remove a color cast 3**. Med pipetten **Color Cast Selection 4** klikker du nå på bildet et sted der fargene burde ha vært klart grå, hvite eller svarte. Prøv deg frem til du finner den riktige nyansen. Her klikket vi på A-en på vantreklamen. Når fargene er på plass, klikker du på **Next 5**. Til slutt klikker du på **Save As 6** og lagrer bildet.

– Her kan du med noen få klikk rette opp uheldige fargestykker i bildet ved å finne de hvite eller svarte fargene med pipetten.

BILDEBEHANDLING

Du kan laste ned utvalgte **kursbilder**, slik at du kan teste stegene med bildene vi bruker. Vi deler de bildene vi har rettigheter til.

Last også ned de praktiske PDF-oversiktene våre med **verktøyene** i Elements og Photoshop, som du kan skrive ut og ha ved

På nettstedet vårt kan du se **videoserier** med alle de grunnleggende funksjonene i Elements, Lightroom og Photoshop.

Skann QR-koden - eller besøk digital-foto.no/kursene

DEMP OMGIVELSENE

LIGHTROOM Når du fotograferer, finnes det flere måter å fremheve de viktigste elementene i bildet på. For eksempel kan en enkelt lyskilde plassert nær hovedmotivet gjøre at bakgrunnen fremstår som mørk, mens det viktigste i bildet forblir lyst. Du kan imidlertid ikke alltid bestemme hvor lyset kommer fra, og det er her bildebehandling kan hjelpe deg. Lightroom er perfekt til denne oppgaven. Her skaper vi en illusjon av stemningsfull belysning som naturlig trekker blikket mot mannen som arbeider. Vi brukte Radial Gradient og Linear Gradient for å gjøre bakgrunnen mørkere. Deretter brukte vi Brush til å finjustere både de mørke og lyse områdene i bildet. 📷

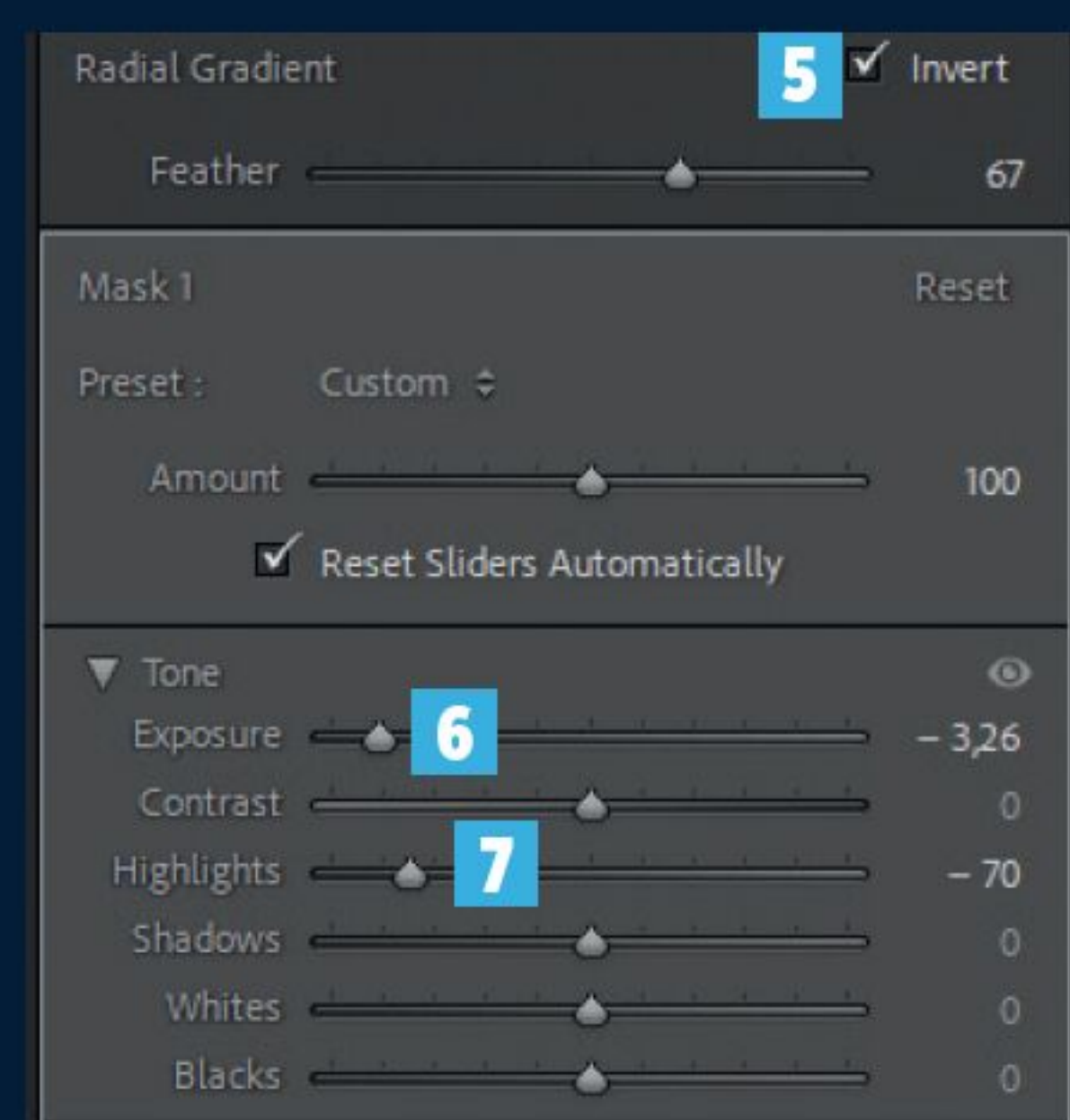
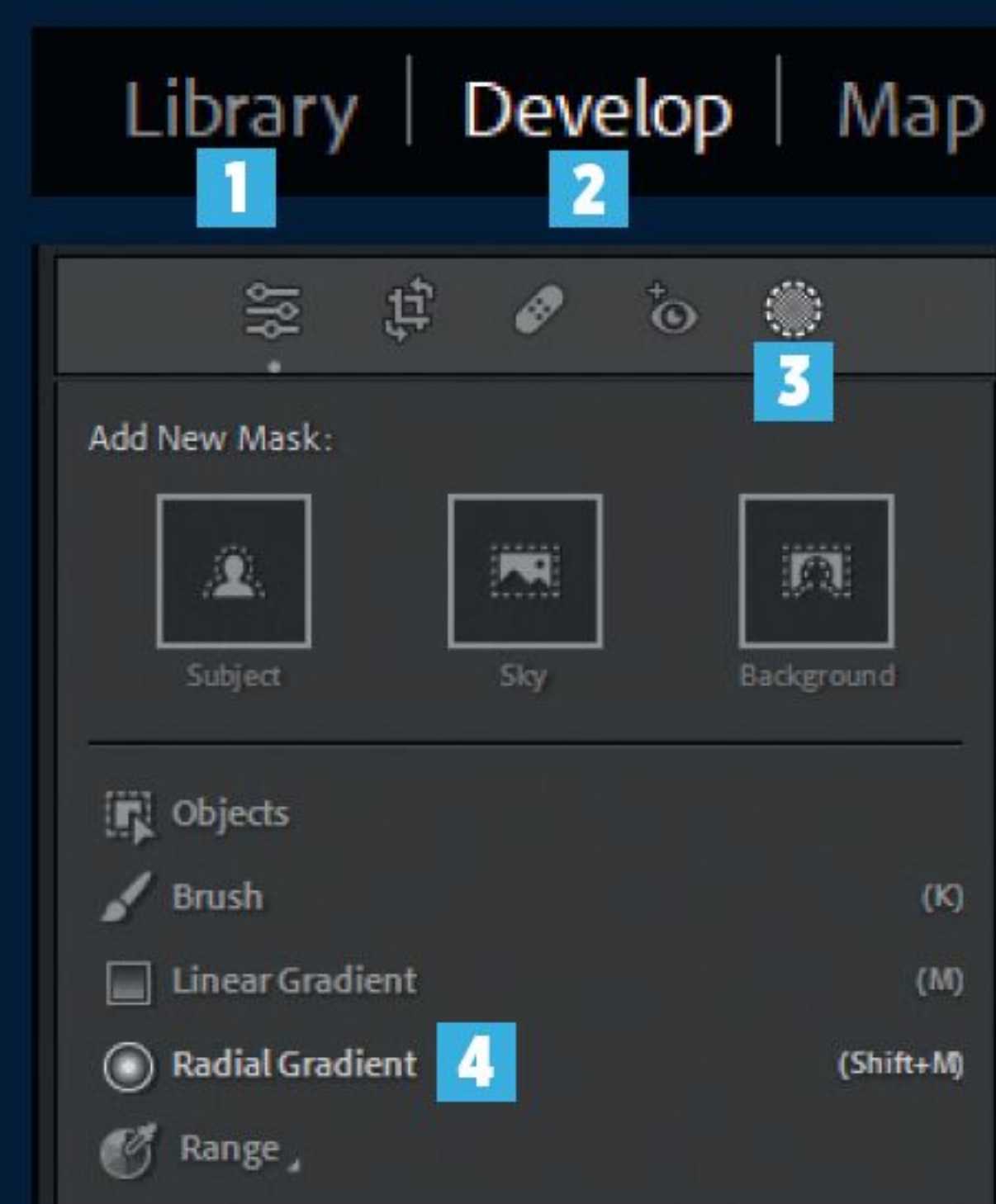
Lyset i bildet har blitt mer stemningsfullt, og det viktigste er fremhevet.

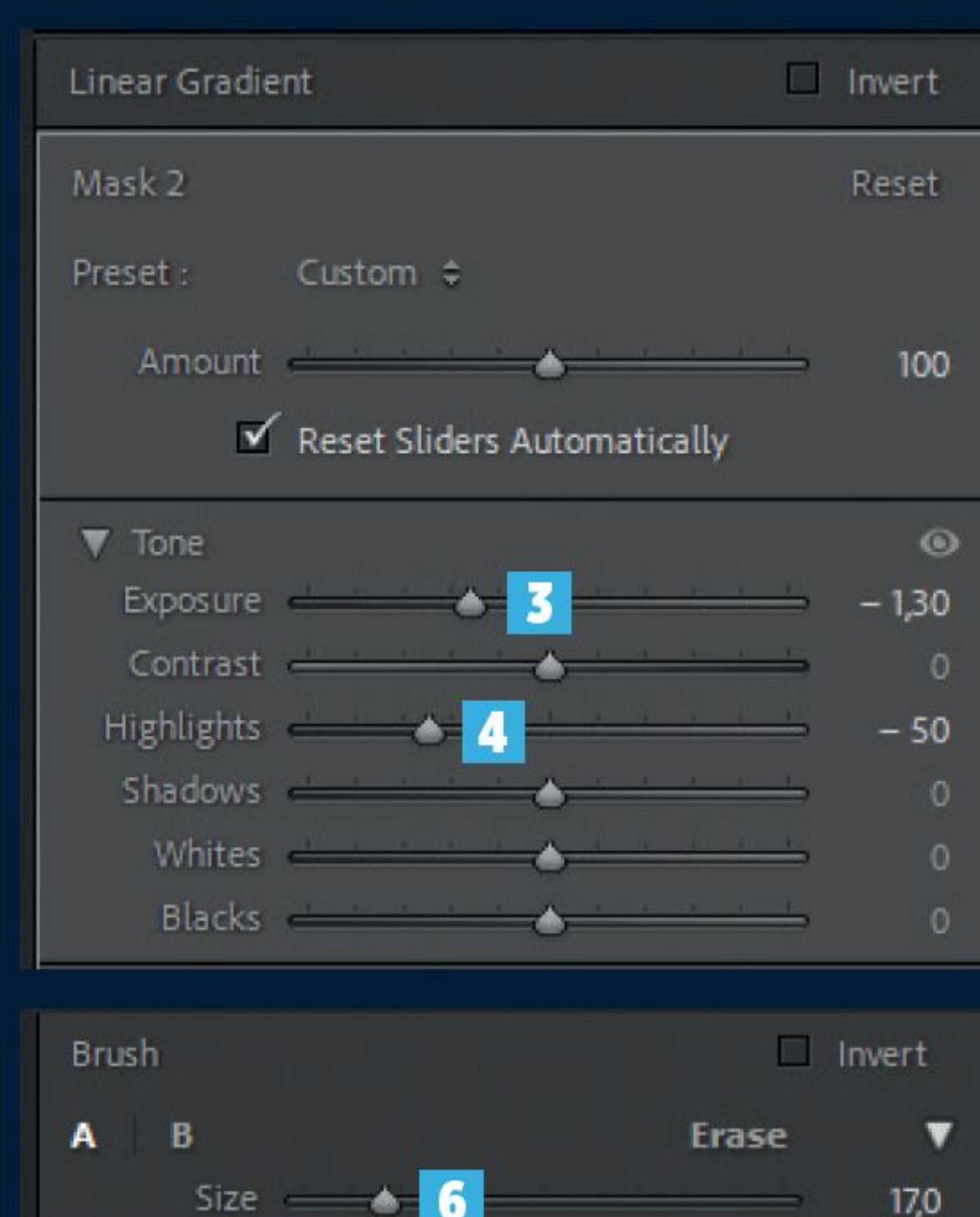
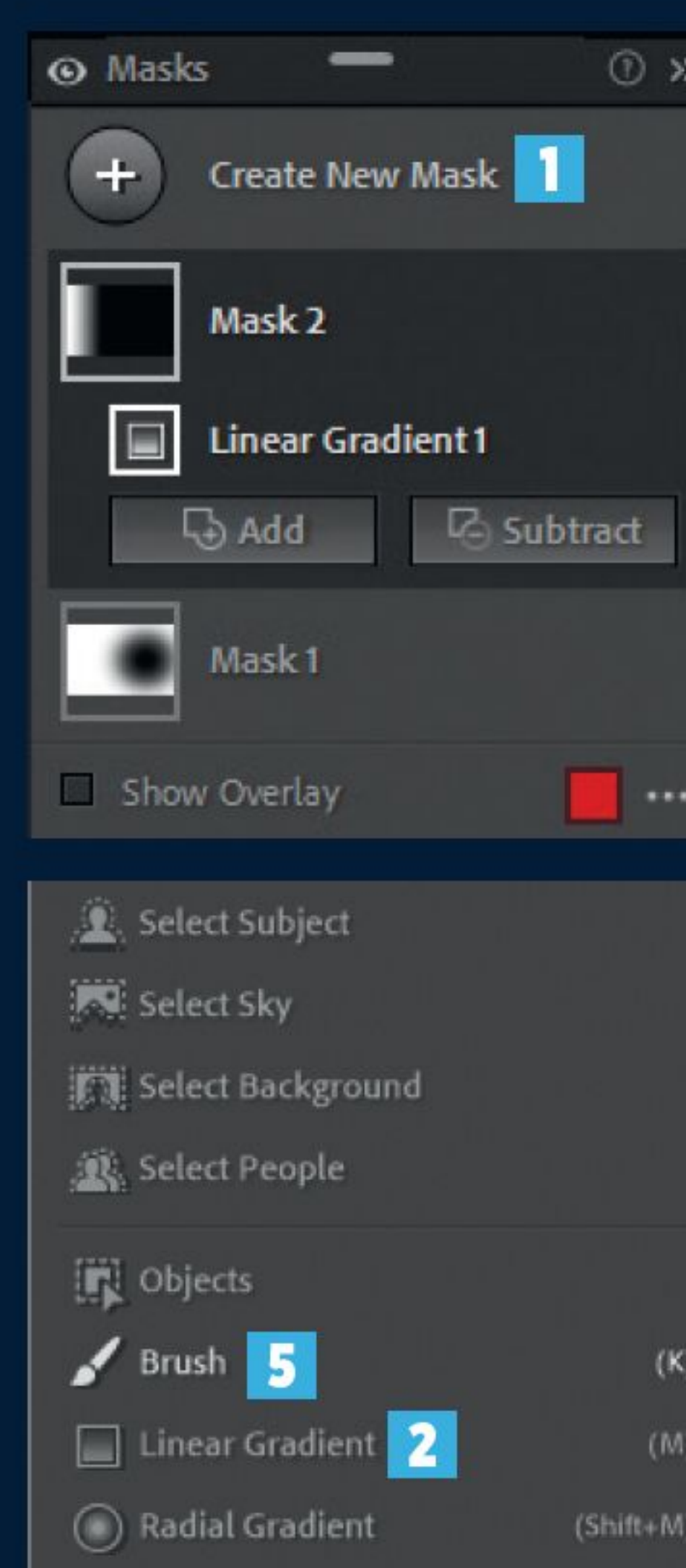
1 LAST INN BILDET

Merk bildet i **Library** **1** og klikk på **Develop** **2**. Velg **Masking** **3**, og klikk på **Radial Gradient** **4**. Pass på at **Invert** er valgt **5**. Dra **Exposure** **6** og **Highlights** **7** et godt stykke til venstre. Vi har satt **Exposure** til **-3.26** og **Highlights** til **-70**. Klikk midt på objektet du vil fremheve, og dra en sirkel over det. Juster størrelsen og fasongen på sirkelen ved å dra i de små punktene **8**.

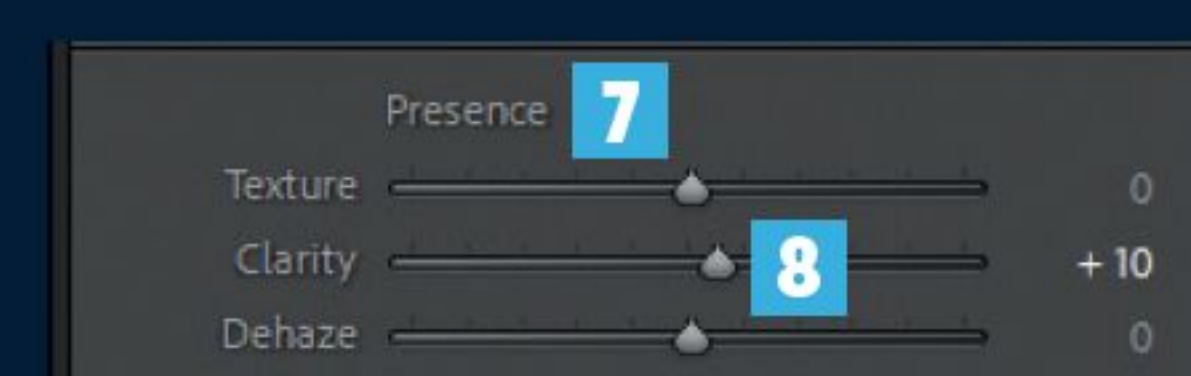
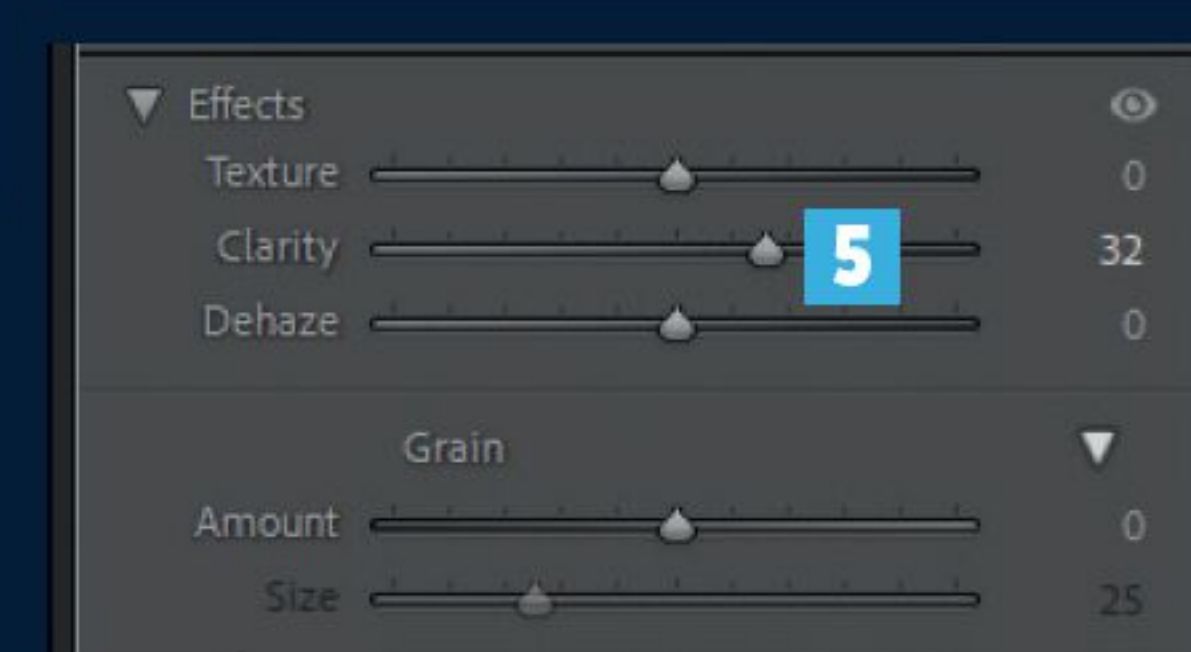
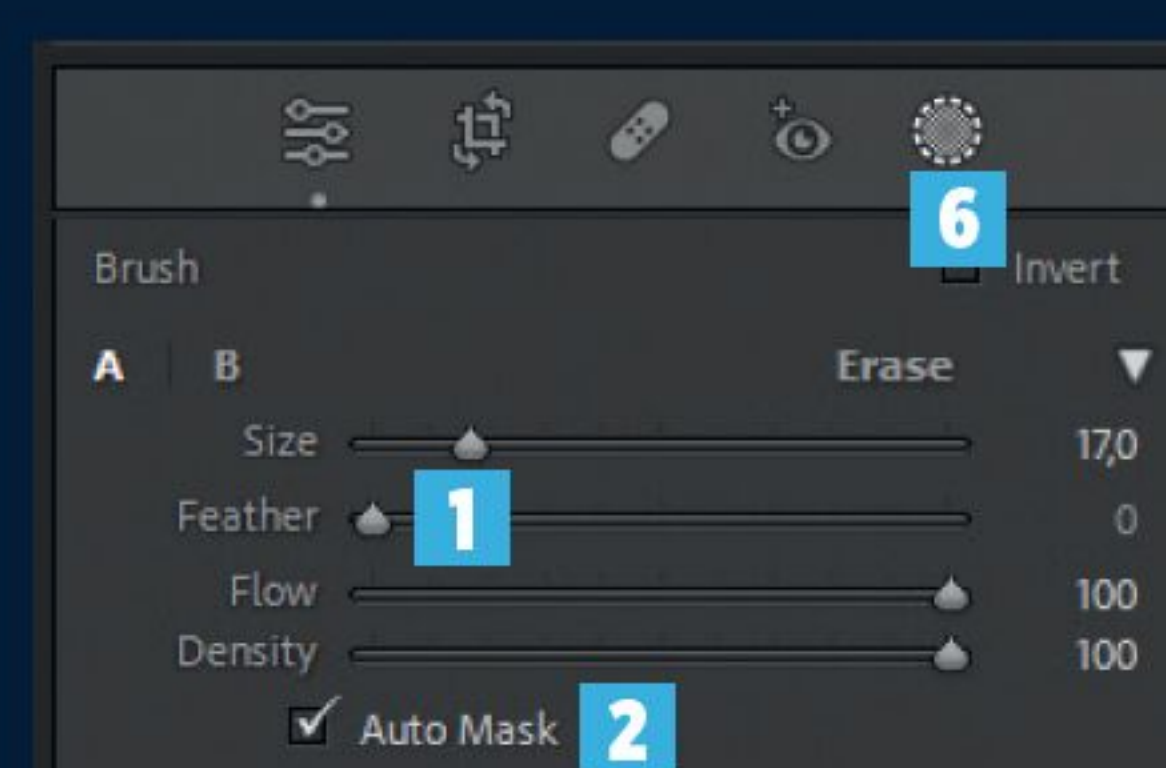
2 GRADER

Klikk på **Create New Mask** **1**. Velg **Linear Gradient** **2**, og sett **Exposure** **3** til rundt **-1,30** og **Highlights** **4** til **-50**. Deretter drar du en gradering fra venstre og inn mot objektet for å dempe detaljene på venstre side i bildet. Hvis du også vil dempe området rundt hovedmotivet, velger du **Create New Mask** **1** og **Brush** **5** og de samme verdiene for **Exposure** og **Highlights** som tidligere. Juster penselstørrelsen med **Size** **6**.

3 FIKS LYSET

Sett **Feather** **1** helt ned til **0**, skru på **Auto Mask** **2** og mal forsiktig langs kanten til objektet. Du kan fylle ut resten med en større pensel. Lag en ny pensel ved å klikke på **Create New Mask** igjen. Velg **Brush** igjen. Juster verdiene – vi har satt **Exposure** **3** til **0,74**, **Highlights** **4** til **-37** og **Clarity** **5** til **32**. Mal over mannen og delen av bordet lyset ville falle naturlig på. Klikk på **Masking** **6**. Under **Basic** **7** forsterker du **Clarity** **8** for hele bildet. Her har vi dratt den til **+10**.

– Her skaper vi en illusjon av stemningsfull belysning ...

Ps

FUTURISTISK USKARPHET

PHOTOSHOP Photoshop er et fantastisk verktøy hvis du vil jobbe kreativt med bildene og ikke nøyer deg med grunnleggende justeringer. Du kan for eksempel skape en surrealistisk effekt i arkitekturbilder ved å legge til uskarphet som bare påvirker utvalgte områder i bildet. Her begynner vi med å fikse på kontrasten og fargene i bildet med Camera Raw-filter. Deretter bruker vi filteret Gjør uskarpt i to omganger slik at vi først får skapt uskarphet vertikalt langs høyhusene, og deretter horisontalt slik at vannet blir silkemykt. Til slutt konverterer vi bildet til svart-hvitt og tilfører en blå duotone med filteret Fotofilter. Her kan du også velge en varm nyanse i stedet for den kjølige blå.

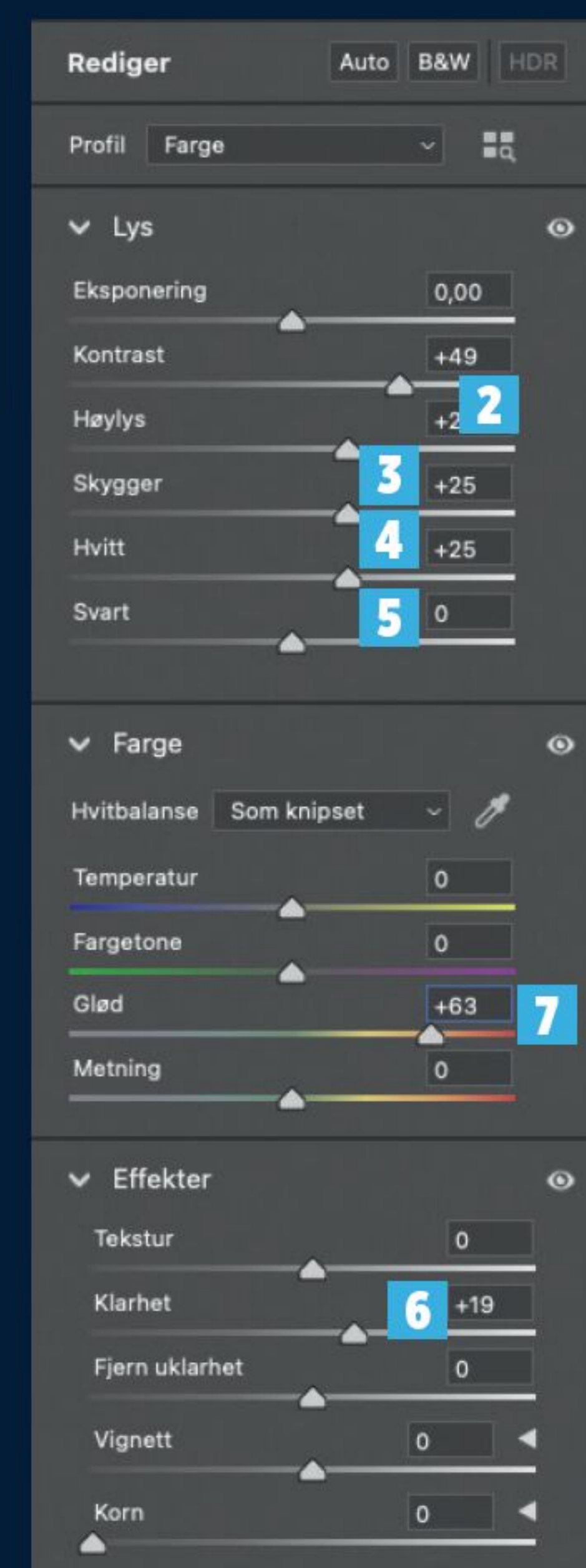
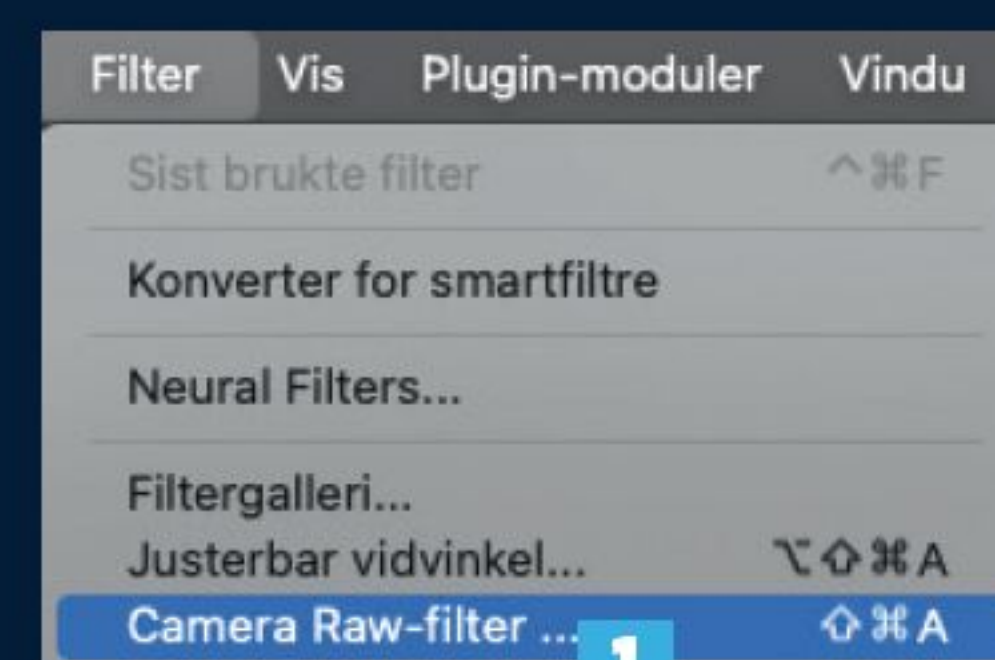
*Med uskarphet
kan du skape en
dyster, surreali-
stisk effekt.*

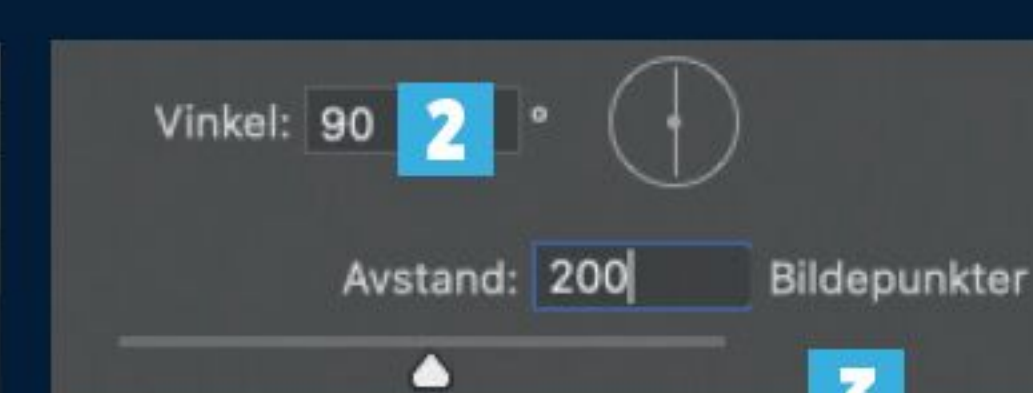
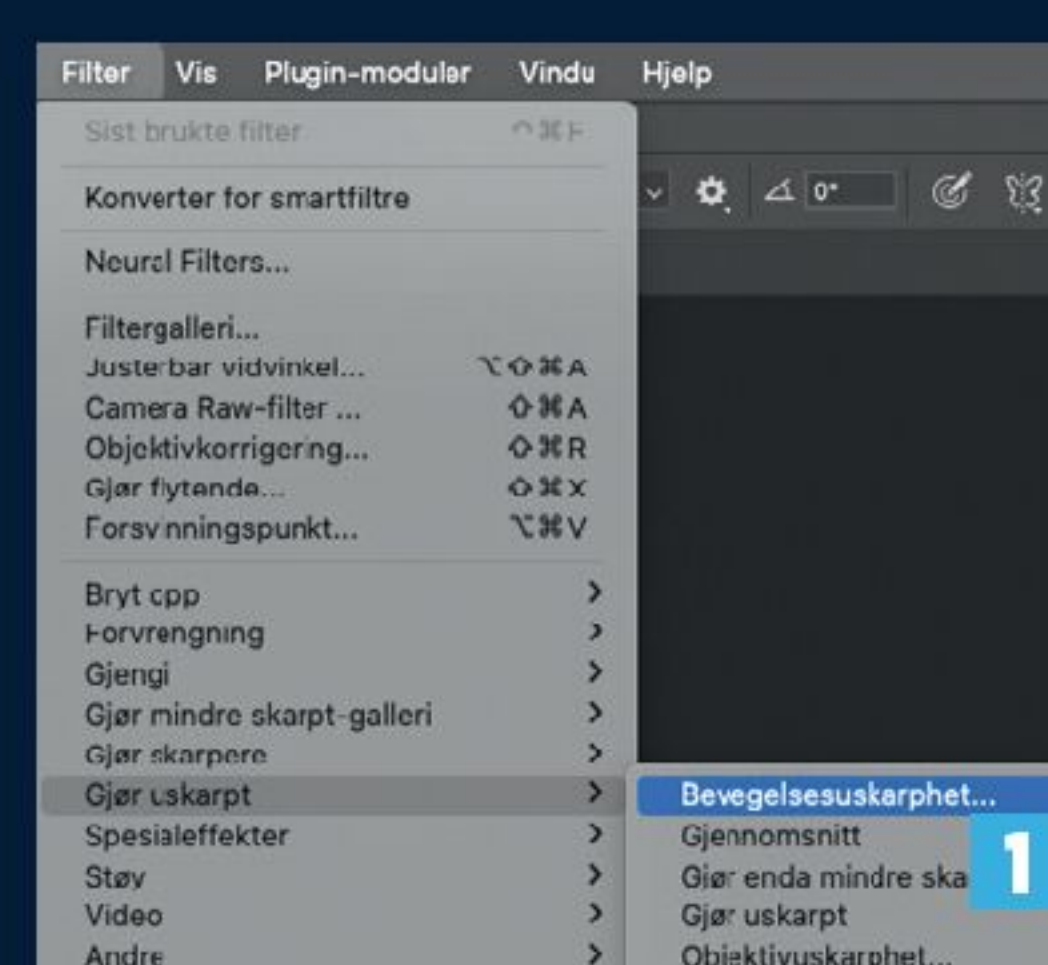
1 JUSTER FARGENE

Åpne bildet du vil arbeide med, og kopier laget ved å trykke på Ctrl + J. Klikk deretter på **Filter** og **Camera Raw-filter...** **1** Vi vil at bildet vårt skal få litt ekstra futt i fargene og kontrasten. Her har vi satt **Kontrast** **2** til **+49**, **Høylys** **3** til **+25**, **Skygger** **4** til **+25**, **Hvitt** **5** til **+25**, **Klarhet** **6** til **+19** og **Glød** **7** til **+63**. Klikk på **OK** **8**.

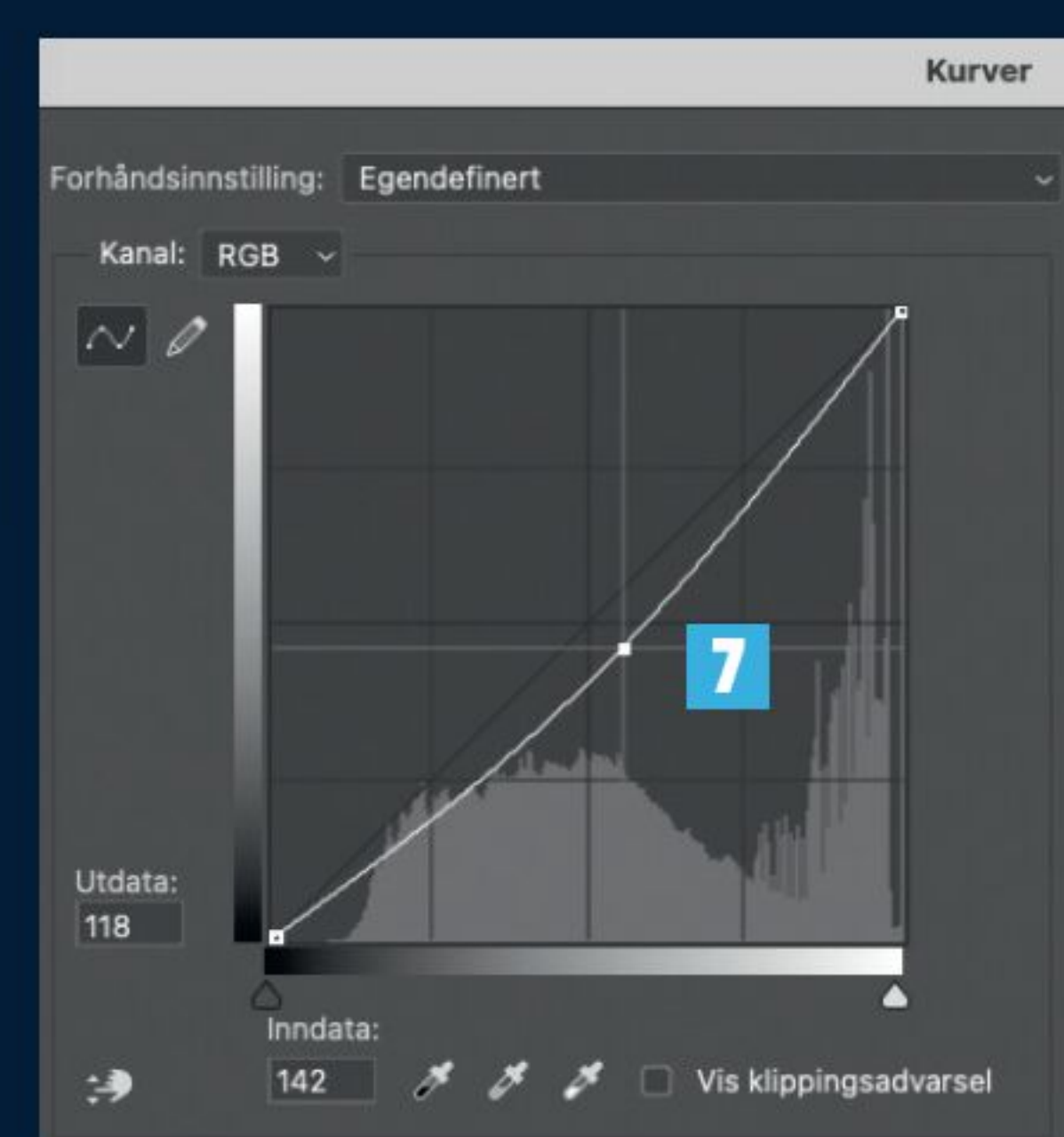
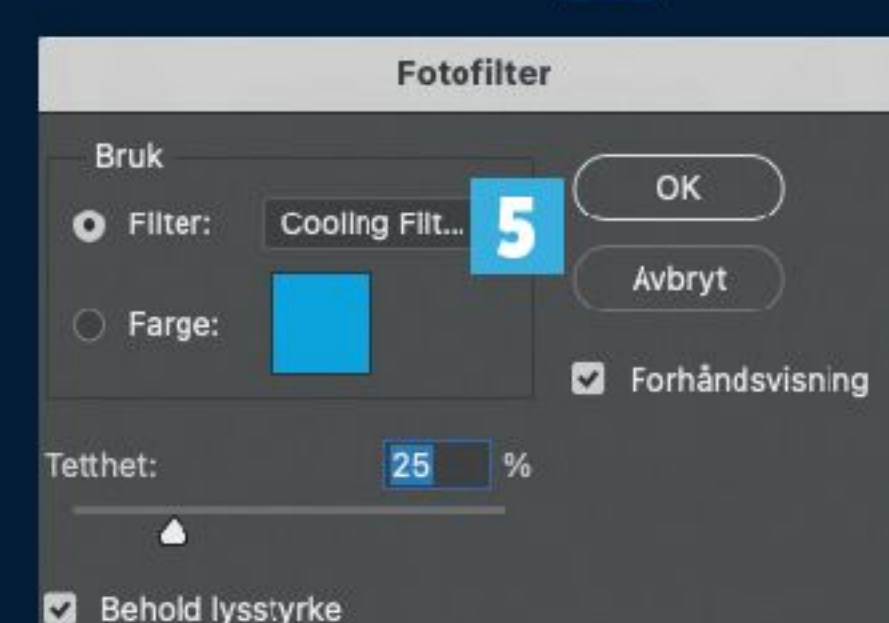
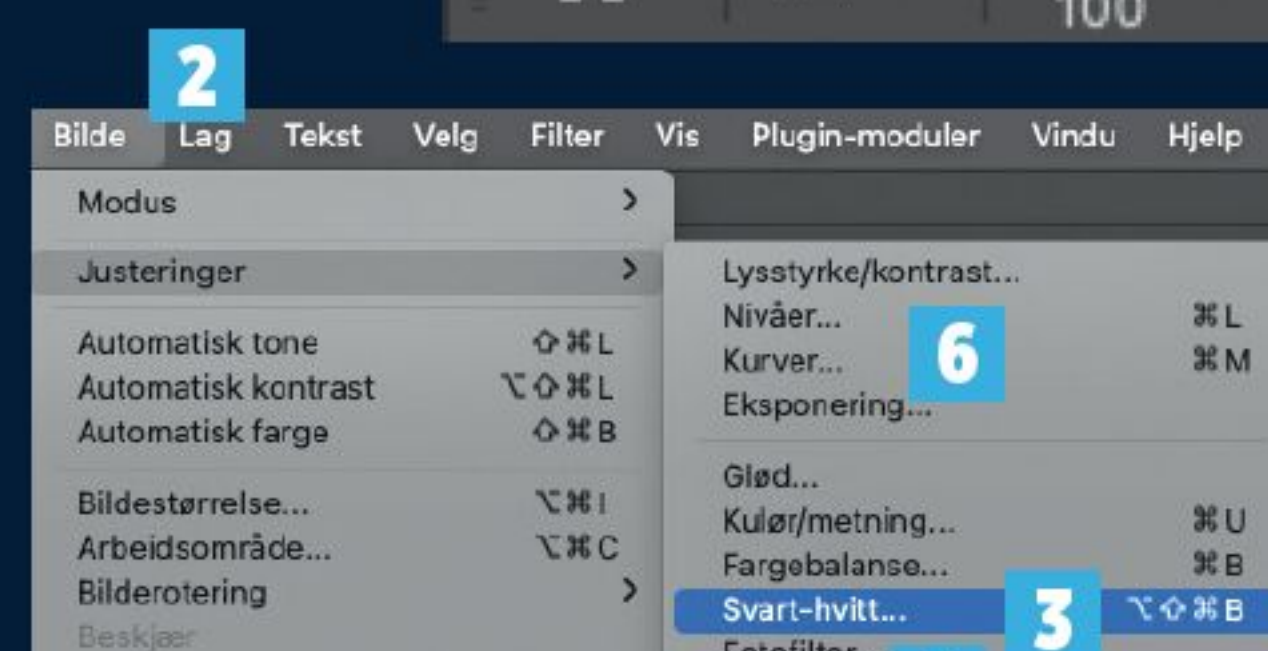
2 LAG USKARPHET

Klikk på **Filter**, **Gjør uskarpt** og **Bevegelsesuskarphet...** **1** Sett **Vinkel** **2** til **90** og **Avstand** **3** til **200**. Klikk på **OK**. Velg **Viskelærverktøy** **4**, høyreklikk på bildet og sett **Hardhet** **5** til **0 %** og **Størrelse** **6** til **100 bp**. Mal vannet og litt opp på husene. Deretter setter du **Tetthet** **7** til **18 %**, og mal oppover på husene for å få en glidende overgang. Merk det originale laget, og trykk på Ctrl + J. Klikk bort øyet på **Lag 1**. Velg igjen **Bevegelsesuskarphet...** **1**, men sett **Vinkel** til **0** **2**.

3 GJØR DET SVART-HVITT

Sett **Tetthet** til **100 %** **1**. Mal alt unntatt vann. Klikk frem alle øyne. Velg **Lag** **2** og **Slå sammen alle lag**. Velg **Bilde**, **Justeringer** og **Svart-hvitt...** **3** Klikk på **OK**. Velg **Bilde**, **Justeringer** og **Fotofilter...** **4**. Velg **Cooling filter (82)** **5** Klikk på **OK**. Velg **Bilde**, **Justeringer** og **Kurver...** **6**. Dra i kurven for å justere lyset **7**. Klikk på **OK**.

– ... skape en surrealistisk effekt i arkitekturbilder ved å legge til uskarphet ...

BØR JEG BRUKE ET POLARISERINGSFILTER?

? *Jeg er glad i å ta landskapsbilder, og jeg har hørt at bildene mine kan bli mye flottere hvis jeg setter et polariseringsfilter på objektivet mitt. Jeg har sett at himmelen kan bli blåere, men jeg lurer på om det også gir andre fordeler. Jeg er heller ikke helt sikker på hvordan jeg bruker det best mulig. Kan dere hjelpe?*

Polariseringsfiltre, også kalt polafiltre, egner seg veldig godt til landskap. De kan for eksempel forvandle en noe traurig himmel til en fantastisk dypblå flate og skape finere grønnyanser med detaljer på de grønne bladene på trærne. Polariseringsfilteret er bygd opp av to glasslinser, der du vrir den ene uavhengig av den andre til du får effekten du vil ha. Det må imidlertid være direkte sollys, og effekten blir størst når lyset kommer fra siden. Nedenfor ser du hvordan dette filteret hjelper deg i fotograferingen.

FARGEMETNING

Ved å fjerne lysrefleksene i de små vandråpene som finnes i atmosfæren, får filteret frem en mer fargemettet og mørkere himmel. Polariseringsfilteret reduserer også refleksjer i for eksempel blader og gress, og reduksjonen av hvitt lys kan gjøre fargene mer intense.

SPEILINGER

Polariseringsfilteret fjerner refleksjer i blanke overflater, blant annet vann og glass, slik at de blir mer transparente. Effekten påvirkes av vinkelen mellom overflate og kamera. Den vil for eksempel være begrenset hvis du er helt nær overflaten.

LYSDEMPING

Filteret reduserer også lysgjennomstrømningen med 1,5 blendertrinn. Forskjellen mellom et bilde med og uten polariseringsfilter kan variere fra 1/180 sekund til 1/60 sekund. Det fungerer dermed som et ND-filter. Bruk stativ ved svakt lys.

ER FILMENE BRUKBARE NÅ?

? Jeg har arvet to brukte filmruller som har vært oppbevart i kjøleskap i ca. 40 år. Det dreier seg om to Ilford HP5 400 ASA-filmer. Kan jeg fortsatt fremkalle dem, og vil bildene bli gode?

Du kan få dem fremkalt uten problemer. Prøv i din lokale fotobutikk. Alternativt kan du sende dem til japanphoto.no for fremkalling. Det koster 199 kroner per svart-hvitt-film, og dette inkluderer digitale versjoner av bildene. Lysbildefilm koster 129 kroner. Fargenega-

tivfilm koster 189 kroner. Kvaliteten på gammel film kan være redusert, men det kan også skape en artig effekt. En tommelfingerregel er å overeksponere med ett trinn – for eksempel ved å velge ISO 200 for ISO 400-film – for hvert tiende år for gammel filmen er.

Selv om eksponerte filmer har mange år på baken, kan de fortsatt fremkalles med godt resultat.

Hvilken type bør jeg velge?

? Jeg vil kjøpe en ekstern harddisk til bildesamlingen, for disken i datamaskinen er nesten full. Jeg er veldig usikker på hvilken type og størrelse jeg bør velge. Kan dere hjelpe?

Det avhenger blant annet av hvilken datamaskin du har. Hvis du har en bærbar PC og vil ha med harddisken på farten, anbefaler vi en liten og robust harddisktype. Gå helst for en SSD-harddisk med USB-C, som ikke har utsatte mekaniske deler. Den er dyrere enn en vanlig harddisk, men til gjengjeld er den også raskere. Hvis du derimot har en stasjonær datamaskin, kan du også velge en vanlig harddisk til skrivebordet. Her kan du få svært stor kapasitet for pengene. Vanligvis har denne harddisktypen ekstern strømforsyning.

STASJONÆR HARDDISK

En Seagate One Touch 20 TB til å ha på skrivebordet koster deg 5773 kroner.

BÆRBAR HARDDISK

En robust Samsung T7 Shield Portable SSD 2 TB med USB-C koster 1990 kroner.

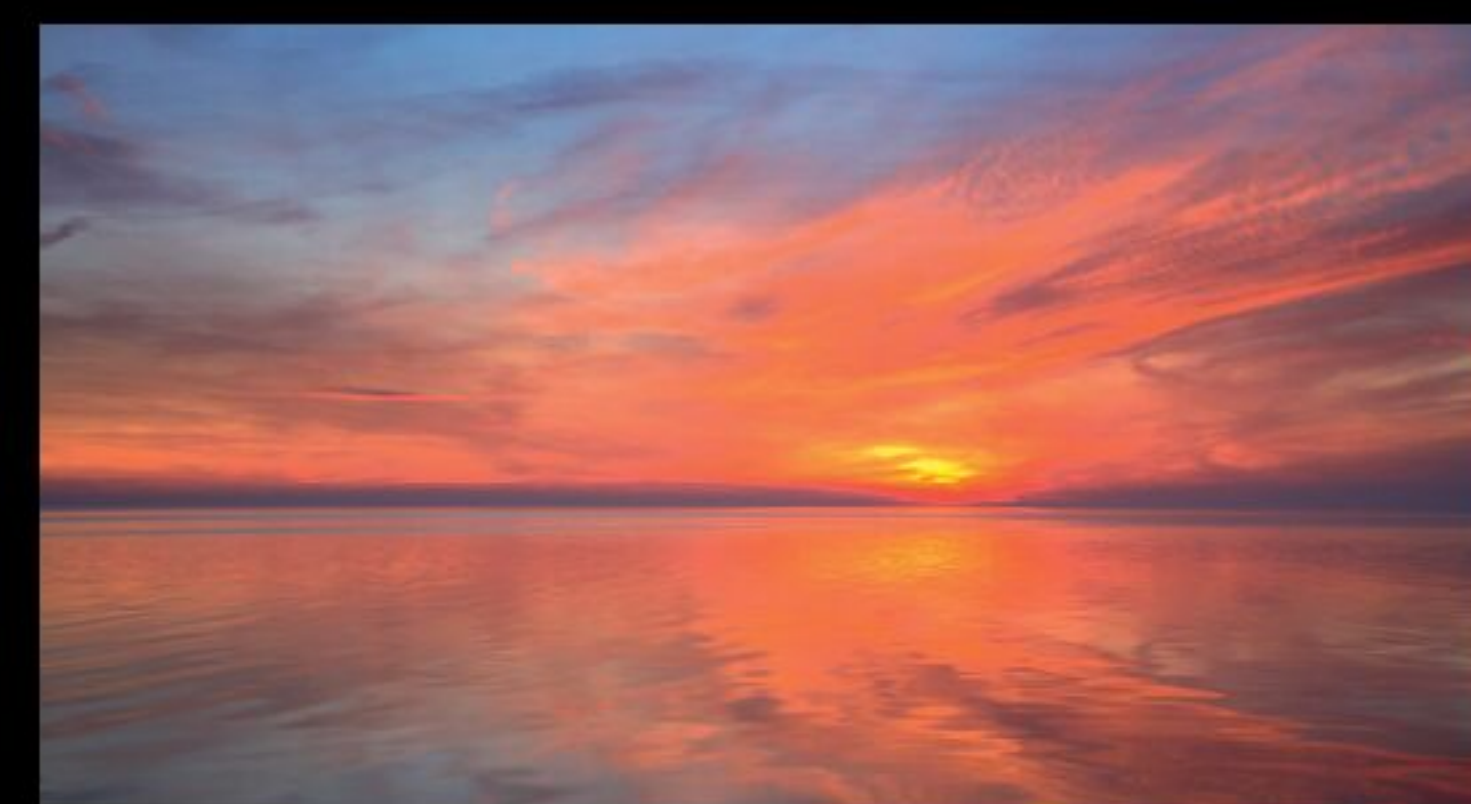

3

SVAR PÅ NETTET

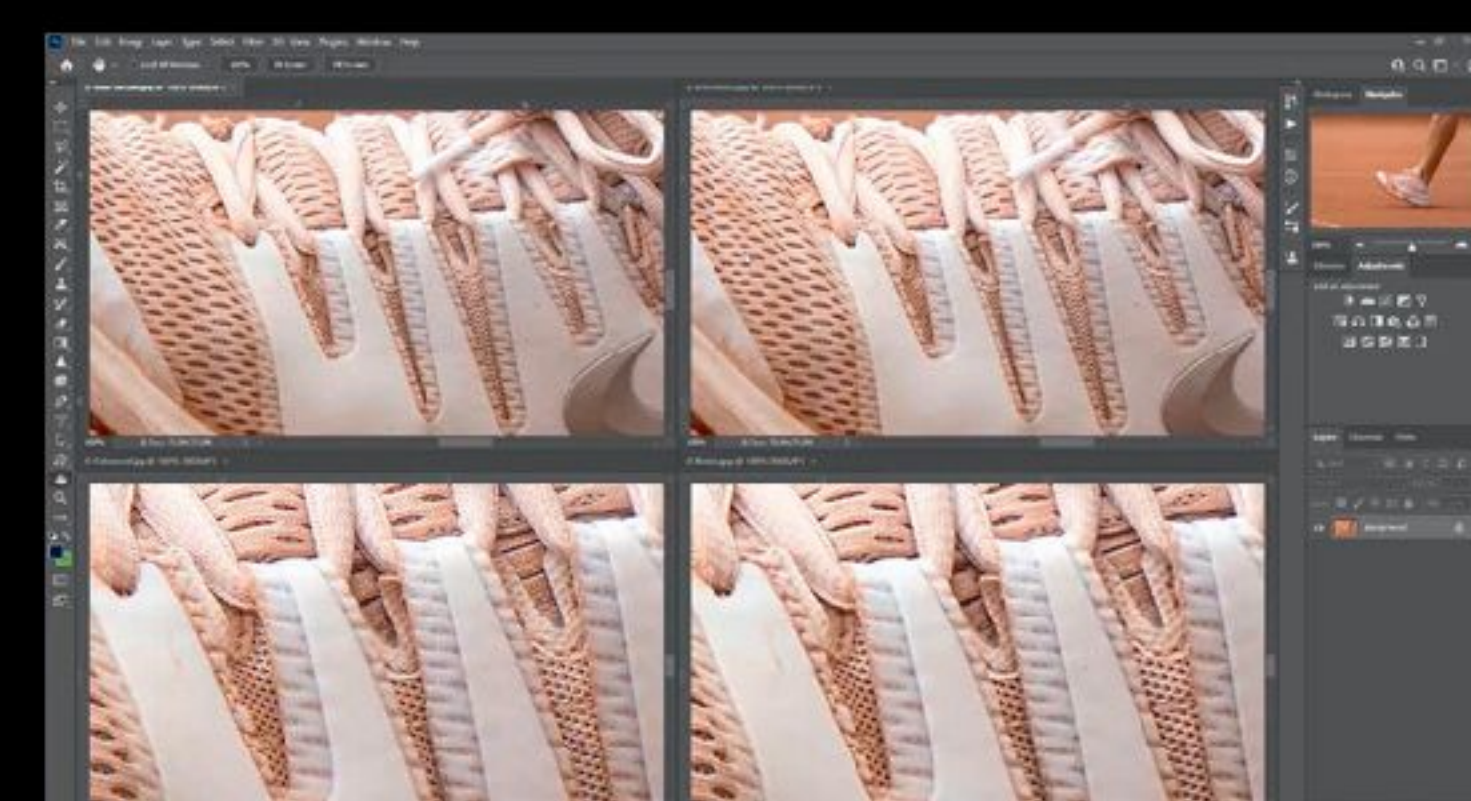
? Bildene mine av solnedgang blir ofte overeksponerte. Hvordan unngår jeg det?

Vi har laget en guide til fotografering av solnedgang, hvor du blant annet ser hvordan du stiller inn lysmåleren best.

? Jeg har lest at du kan få høyere oppløsning med raw i Photoshop. Hvordan?

Photoshop har funksjonen Superoppløsning, og vi har laget en video som viser hvordan du kan firedoble oppløsningen.

? Det speilløse systemkameraet Sigma BF ser fantastisk ut, men er det også bra?

Som abonnent leser du hele anmeldelsene våre på nettstedet vårt. Her ser du også hva vi synes om Sigma BF.

FINN INNHOLDET PÅ:
digital-foto.no/18-2025

Hva gjør knappen?

? Noen ganger har jeg sett ordet dioptri i forbindelse med søkere på kameraer. Jeg er litt usikker på hva dette egentlig innebærer. Kan dere bidra med en forklaring?

Ordet dioptri er måleenheten for lensens evne til å bryte lyset. En linse med en brennvidde på én meter har dermed en styrke på 1 dioptri. Jo kraftigere linsen er, desto kortere er brennvidden. Vi bruker dioptri-enheten blant annet til å angi styrken på brille-glass, som mange sannsynligvis har vært borti fra besøk hos optikeren. Hvis kamera-søkeren har en såkalt dioptriinnstilling innebygd, kan fotografer justere denne slik at den passer nøyaktig til deres personlige syn når de fotograferer. For å få et klart søker-bilde kan du med fordel holde øye med for eksempel blendertall i søkeren mens du vrir på dioptriknappen til bildet er skarpt.

Jeg skal avfotografere noen malerier, og da må kameraet og motivet stå helt parallelt med hverandre, noe jeg synes er vanskelig. Har dere et godt triks?

HVA ER REVERSERINGSRINGER?

? Dere har skrevet om makro, men ikke så mye om reverseringsringer. Jeg har hørt at du kan bruke dem som en rimelig løsning til makrofotografering. Stemmer dette, og hvordan fungerer det?

Et objektiv er laget for å levere optimal kvalitet bakover på svært korte avstander, for her sitter bildebrikken. Hensikten med en reverseringsring er å snu objektivet slik at det blir kort avstand til motivet. Med ringen kan du for eksempel sette et vanlig 50 mm-objektiv omvendt på kameraet og få sterk forstørrelse. Det finnes også reverseringsringer som kobles til kameraelektronikken med kabel. Likevel er og blir et makroobjektiv den beste løsningen. Eventuelt kan mellomringer være et godt alternativ, og som heller ikke er spesielt dyrt.

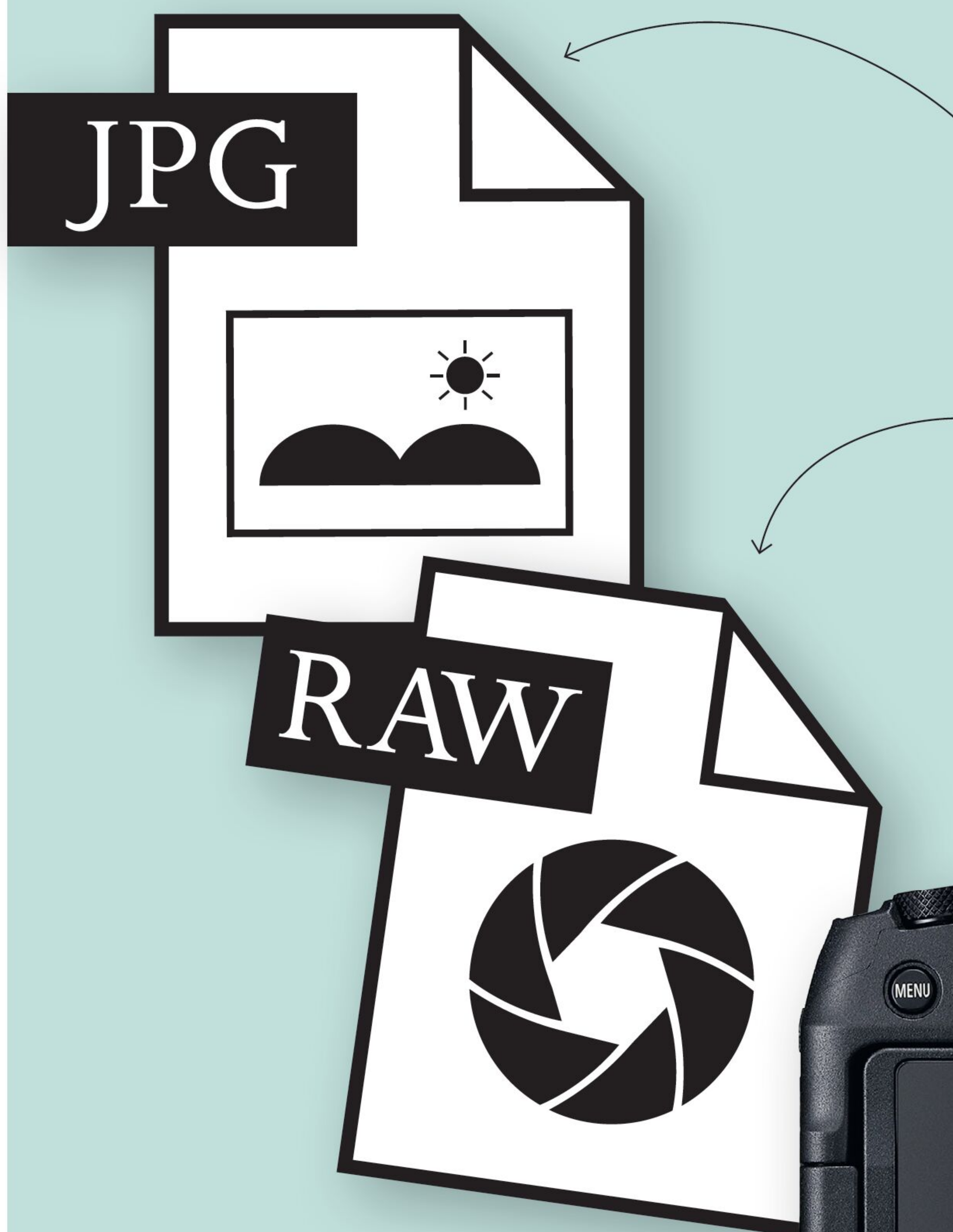
Sett kameraet på stativ, og legg maleriet på gulvet. Legg et lite speil oppå det. Plasser kameraet rett over maleriet. Når du ser deg selv i kamerasøkeren og kameraet i speilet, er motivet og kameraet helt parallele. Fjern deretter speilet, og ta bildet.

HVORFOR ER DET MED MER I RAW-FILEN?

? Jeg har et Canon EOS RP og et objektiv på 24-240 mm. Jeg fotograferer alltid i rå-format og jpeg samtidig, og når jeg importerer til Lightroom, virker utsnittet mindre i jpeg-bildene. Jeg får med mer i raw-bildene. Hvordan kan det ha seg?

Det skyldes at kameraet er innstilt til å korrigere for optiske feil, blant annet fortegning, der rette linjer buer seg. Med vidvinkelobjektiver vil du ofte oppleve tønnefortegning, der linjene buer utover på midten, mens du med tele kan se putefortegning der midten buer innover. Funksjonen som korrigerer for optiske feil, drar litt i bildene for å gjøre linjene rette igjen. I kameraet

påvirker det bare jpeg-filene. Derfor kan du få med noe mer i råformat. Det er kanskje ikke så viktig å fjerne fortegning i portretter og lignende, men det kan være avgjørende til for eksempel arkitektur. Kameraet kan også korrigere for vignettering, altså mørke bildehjørner, og kromatisk aberrasjon, som vi ser som fargede omriss i kontrastrike overganger.

SLIK GJØR DU DET MED JPEG: På de fleste kameraer slår du objektivkorrigeringen av og på i kameramenyen. Du kan vanligvis velge å slå av og på korrigering av fortegning, vignettering og kromatisk aberrasjon. Hvis det irriterer deg at du beskærer litt av kantene i jpeg-bildene, kan du altså slå av korrigering av fortegning. Vi anbefaler likevel som standard å ha alle de tre funksjonene aktivert. Da får du også fikset for eksempel mørke hjørner.

SLIK GJØR DU DET MED RAW: På noen kameraer slår korrigeringen gjennom på både jpeg- og raw-filer. Det gjelder for eksempel Fujifilm. På andre kameraer, som Canon, vil du bare se korrigeringen i jpeg-filen. Åpner du raw-filene i Lightroom, kan du slå på Adobes egen funksjon ved å velge Enable Profile Corrections under Lens Corrections. Den kan fikse det samme som kameraet.

Her ser du funksjonen på Canon. På andre kan den for eksempel hete Objektivkompensasjon eller Objektivkorrigering.

NESTE

UTGAVE KOMMER 2. DESEMBER

SLIK KOMMER DU TETT PÅ 8 VINTERFU

-
- Nå er disse fotogene artene her
 - De beste funksjonene og objektivene
 - 5 tips fra favorittfotografen vår
-

GLER

FAVORITTENE VÅRE ÅRETS 25 BESTE FRA 2025

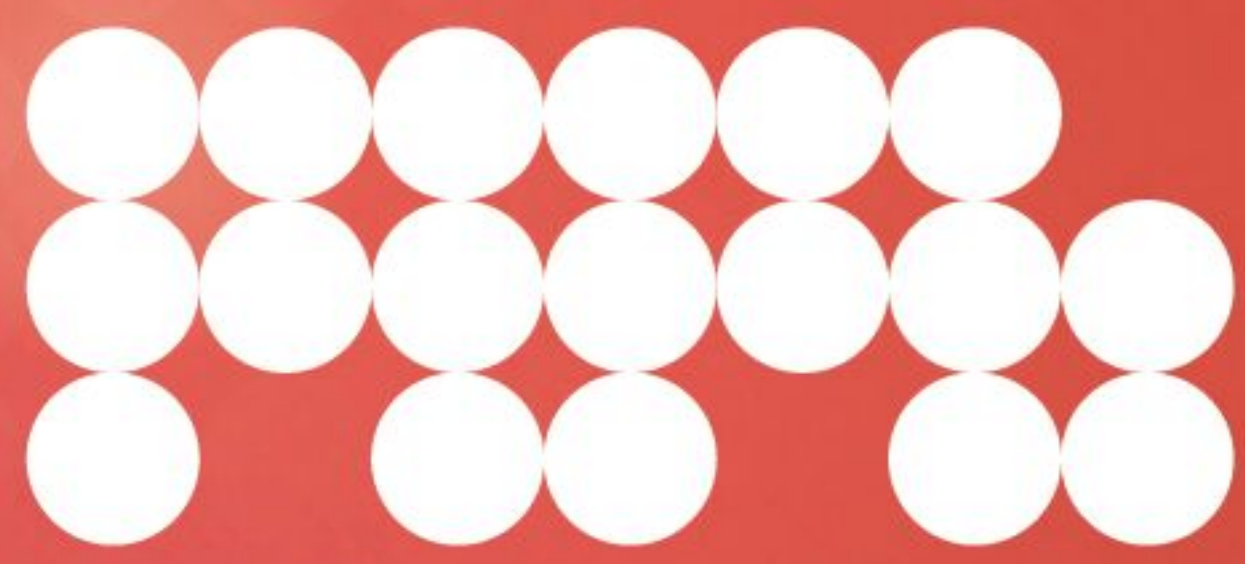

Beskytt
bildene
dine
**BESTE
BACKUP
HJEMME
OG I
SKYEN**

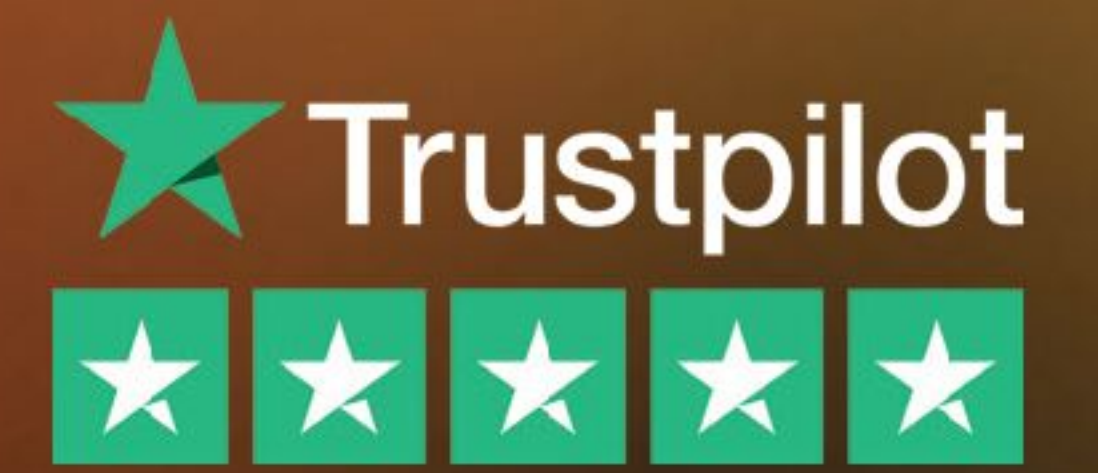

MOTIVSKOLEN GJØR DEG GOD PÅ LANDSKAP

mpb.com

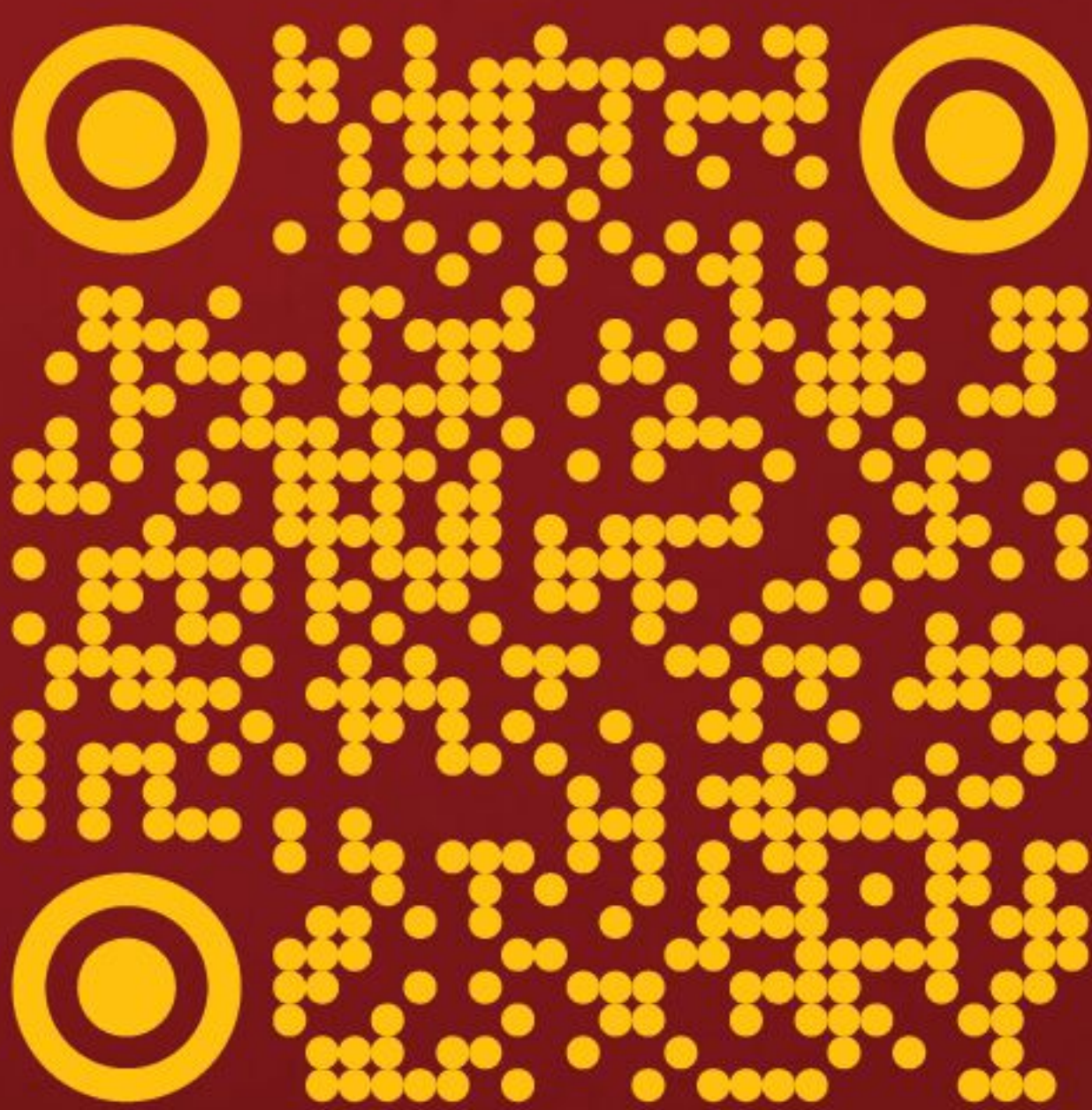
MPB Approved

Go circular and save 30%*

It's easy to make the right choice. Explore thousands of used items. Find the perfect camera at the perfect price.

Delivered in plastic-free packaging. Our cloud-based platform uses renewable electricity.

Buy MPB
Approved

Buy•Sell•Trade
Create ●

Used Sony A7 III

*Average saving, top 700 'Like new' models versus brand-new RRP